

Mataivo ooja istumaasi ivuaadana

ΛSuusi Cristo aidasi aimΛraitadai tami oidigi daama

¹ PotΛΛtΛgiducatadai Λlqui aaduñdΛcarudΛ Suusi Cristo ismaacΛdΛ ArcajiudadΛ Araí Davicaru dai Davicaru ArcajiudadΛ Avraañicaru.

² Avraañicaru ΛroogadΛ Isaacaru, Isaacaru ΛroogadΛ Jacocar, Jacocar ΛroogadΛ Judacaru dai aa ismaacΛdΛ maamarai Λgai. ³ Judacaru ΛroogadΛ Paaresicaru daidΛ Saaracaru daidΛ ΛdΛdΛ Tamara tΛlgiducatadai, Paaresicaru ΛroogadΛ Esinomicaru, Esinomicaru ΛroogadΛ Aramacaru. ⁴ Aramacaru ΛroogadΛ Aminadabacaru, Aminadabacaru ΛroogadΛ Naasonacaru, Naasonacaru ΛroogadΛ Salmonacaru, ⁵ Salmonacaru ΛroogadΛ Boosocar daidΛ ΛdΛdΛ Raaba tΛlgiducatadai, Boosocar ΛroogadΛ Obedicaru daidΛ ΛdΛdΛ Ruuta tΛlgiducatadai, Obedicaru ΛroogadΛ Isaícaru. ⁶ Isaícaru ΛroogadΛ Araí Davicaru, daidΛ Araí Davicaru ΛroogadΛ Salomoñicaru daidΛ ΛdΛdΛ ΛrUriiasicaru ooñigadΛ.

⁷ DaidΛ Salomoñicaru ΛroogadΛ Roboamicaru, Roboamicaru ΛroogadΛ Aviiasicaru, Aviiasicaru ΛroogadΛ Asacaru, ⁸ Asacaru ΛroogadΛ Josapaatacaru, Josapaatacaru ΛroogadΛ Joramacaru, Joramacaru ΛroogadΛ Usiasicaru, ⁹ Usiasicaru ΛroogadΛ Jotamacaru, Jotamacaru ΛroogadΛ Acasicaru, Acasicaru ΛroogadΛ Esequiiasicaru, ¹⁰ Esequiiasicaru ΛroogadΛ Manaseesicaru, Manaseesicaru ΛroogadΛ Amoñicaru, Amoñicaru ΛroogadΛ Josiiasicaru, ¹¹ Josiiasicaru ΛroogadΛ Jeconiiasicaru dai aa ismaacΛdΛ maamarai Λgai. Λgai oidacatadai aidasi ΛraígdΛ Babilooniana oidacami divia

dlvllragadlana ljudidíu dai maisapicami vuucai mui gdlvllragamu.

¹² Dai gooquilra Jeconiiasicaru lroogadl Salatielicaru, Salatielicaru lroogadl Sorovaveelicaru, ¹³ Sorovaveelicaru lroogadl Aviudicaru, Aviudicaru lroogadl Eliaquiimicaru, Eliaquiimicaru lroogadl Asoracaru, ¹⁴ Asoracaru lroogadl Sodocar, Sodocar lroogadl Aquimicaru, Aquimicaru lroogadl Eliudacaru, ¹⁵ Eliudacaru lroogadl Eleasaracaru, Eleasaracaru lroogadl Matanacaru, Matanacaru lroogadl Jacocar, ¹⁶ Jacocar lroogadl Osee ismaacldl arcunadl María dai María lrdldl Suusi ismaacldl lralCristo.

¹⁷ Tami glaagai baivustaama dan maacova oodami ismaacldl oidacata dai aidlsi oidacata dai Avraañicaru abiaadlra asta aidlsi oidacata dai Davicaru uucami tomasi maivllsi lrapana oidacata dai dai lrl baivustaama dan maacova Davicaru abiaadlra asta aidlsi lral Babiloonilra oidacami maisapicami vuucai ljudidíu Babilooniamu lgal maivllscatai lrapana oidacata dai dai lrl baivustaama dan maacova aidl abiaadlra asta aidlsi vuusai lCristo, lgal maivllscatai lrapana oidacata dai.

---

¹⁸ Aduucal lraldui tai divia Suusi Cristo: María lrdldl dai casi lrglncuucunacamicata dai lgal lmadu lOsee dlmos maiquia lmapai oidacata dai, taidl María nonoatu guvucadadlclldl Diuusi lbladl. ¹⁹ lOsee lralmo clli clga tuigacami dai maitipliditadai ismatiagi loodami isnonoacata dai lMaría, baiyoma ipliditadai lgal islstocai dagituagi sai maisoimaa taatatuldana ltlalaanldami-gadl. ²⁰ Dai aidlsi quiaa tatlgitaitadai lOsee gomaasi, tai coosigadlra glmaasitu lmo Diuusi tlaañicarudl daidl italdai:

—Osee Davicaru cajiudadl, maitiduaadicuda vllañi lMaría vaidl arglooñiacana, Diuusi Ibladl guvucadadlcadl viaaca agai lgal lali oodami. ²¹ Lgai marata agai lmo ali glalli pai Suusi tllatl. lSuusi clalgacargl vuvaida agai oodami soimaascamigadlaiñdlgl ismaacldl vaavoitudagi cascldl potlllgiduca agai lgal —astlatdai.

²² Aidlsi lrlldui gomaasi aidl lrlldui ismaacldl aagai Diuusi glñiooquituldiadamigacldl saidl icaiti:

²³ Lmo ali tlji nonoatumu dai maratamu lmo ali glalli dai Emanuel aagadamu oodami.

Ascaiti Diuusi. Emanuel itliya lldi: Diuusi glrlldmadu daacana.

²⁴ Dai aidlsi nlnla lOsee poduucal idui isducatai aagidi lDiuusi tlaañicarudl, vllna lgal lMaría. ²⁵ Dlmos maiaabana voo lgal asta aidlsi marai lMaría. Lgai lrtuucamidlgl maradl tai Suusi tllatl.

2

¹ lSuusi Beleenlgl vuusai Judeea dlvlllrglgl, aidlsidl lEroodlsi lrraícatadai ami dlvlllrglgl. Tai ami lJerusaleenlgl Judeea dlvlllrglgl dada chlallqui clclalli. lJerusaleenlgl siooma muidu oidacami siaa llmarclglgl Judeea dlvlllrglgl. lclclalli ismaacldl ami dada clmaatl nldi sisiaavugai. Siaalico padlgl dada lclclalli, ² dai gatlcacaimi daidl icaitimi:

—Vaaco daja aapiml judidú glñraíga ismaacldl vuusai, nldi aatml siaavugaigadl cascldl dada aatml dai siaa duutuda ragai —ascaiti lclclalli.

³ Dai aidlsidl lraí Eroodlsi maí gomaasi alia duaadimu lgal. Lgai pollditadai isoidaca agai lmai raf silgai camaitatlanlga agaitadai. Dai vllsi loodami lJerusaleenlgl oidacami alia duduaadimu llrl. Lgai pollditadai islatlanldami istutuiditadai isglncocodagi. ⁴ Taidl

ΛEroodasi λmpagi vλasi λpapaali baitλguucacamigadλ, λλmadu λmamaatλtuldiadami Diuusi sλλlicamigadλ dai tλcacai saaco vuusia agaitadai λCristo. ⁵Tai λgai aa noragi daidλ itλtλdai:

—Beleenλrλ tami Judeea dλvλλrigrλ, dai Diuusi ñiooquituldiadamigadλ ooja sai pocaiti Diuusi:

⁶ Ismaacλdλ Beleenλrλ oidaca agai Judeea dλvλλrigrλ aa judidíu vaamioma siaa duutuadamu siaa judidíu.

λgai saagida vuusia agai λmo gλλ tλaanλdami.

Dai λgai tλaanλdamu λjudidíu.

Ascaiti Diuusi —astλtλdai λgai.

⁷ Taidλ λEroodasi λstocai vaí λcλcλλli ismaacλdλ dada siaalico padrλ, dai cλλga tλcacai suu duucu gλmaasitu λsiaavugai. ⁸ Dai gooquiλrλ ootoi λEroodasi λcλcλλli Beleenamu daidλ itλtλdai:

—Iimivurai dai gaaga lali sλλñi dai mλsialλscadλ tλ-giagi vλrai dadacai giñaagida nai aanλ λpρ mλλ siaa duutudagi —astλtλdai λEroodasi.

⁹⁻¹⁰ Potλtλdai λraí taidλ λcλcλλli iji. Daidλ λsiaavugai ismaacλdλ tλλ λgai vaasλquioma mosbaitλqui imλitadai. Taida cλquiiva λsiaavugai daama siaaco daacatadai lali sλλñi. Dai aidasi λcλcλλli tλλ λsiaavugai alia baigλnλλli.

¹¹ Dai vaapacλcai ami quiiyλrλ tλλ λgai lali sλλñi λλmadu λdλλdλ. Dai gλntootonacλdλ guuquiiva dai siaa duutuli λgai lali sλλñi dai gooquiλrλ cuupioco λgai gλncajo-jooñiga dai oi ooro, dai cubimadali dai mirra. Mirra λrλmo istumaasi chigian uuvadami. ¹² Dai gooquiλrλ Diuusi aagidi λcλcλλli coosigadλrλ sai camaiiimλna siaaco daacatadai λEroodasi tai cascλdλ λmai voiyamu sλλli noonora λgai.

---

¹³ Dai aidasi canoonora λcλcλλli, λmo Diuusi tλaañi-carudλ gλmaasitu coosigadλrλ λOsee daidλ itλtλdai:

—Vañigiñi dai vaidacai goali siłlñi łłmadu godłłđđ voopovuraj Ejiipituamu dai momłłca avłr daraaja asta siłłscadł gnaagida aanł. łEroodłsi gaaga agai goali siłlñi dai muaa łlidi —astłtłđđai łDiuusi tłaañicarudł.

¹⁴ Taidł łOsee vañi dai tucarł vaidacai łali siłlñi łłmadu łđłđđ Ejiipituamu. ¹⁵ Dai anaasi daraaja łgai asta aidłsi muu łEroodłsi. Aidłsi poduucai idui łgai poduucai łrđđui ismaacđđđ aagai Diuusi łłquiomu gñiiooquitulđđđadamiğacđđđ dai pocaiti: “Aagidamu aanł giñmara sai vuusaiña Ejiipituaiñđđrł”, ascaiti Diuusi.

¹⁶ Dai aidłsi maí łEroodłsi isyaatagi łcłcłłli alił baamu, dai gatłjai coodaragai vłłsi aali ismaacđđđ viaacatadai googo uumigi coidamacoga ismaacđđđ Beleenłrł oidacatadai dai vłłsi sicolı Beleena oidacami. łcłcłłli sastuduacđđđ caagidi łEroodłsi siłłquidł tłtłđđđai łgai łsiaavugai dai poduucai łłsitu łEroodłsi siłjudidıu raıgadł ismaacđđđ gaagai łgai cayoga viaacatadai gooca uumigi. Dai cascđđđ gatłjai coodaragai vłłsi aali ismaacđđđ viaacatadai googo uumigi coidamacoga. ¹⁷ Poduucai łrđđui ismaacđđđ ooja gıraduñıcaru Jeremiası Diuusi ñiiooquitulđđđadamiğadł dai poduucai ooja:

¹⁸ Muidutai judidıu ooqui suaanłđđđ agai muiyarłrł oıđđđcamı.

łooqui suaanłđđđ agai głcooditudacai maamaradł.

Dai maitıplııadamu łooqui isaa baiłłliatudagi.

Cacoımu maamaradł cascđđđ.

Ascaiti Jeremiasıcaru.

¹⁹ Dai aidłsi camuu łEroodłsi, tai łmo Diuusi tłaañıcarudł gımaasıtu łOsee coosıgadłrł Ejiipıtarł daıđđı itłtłđđđai:

²⁰ —Vañigiñi dai vaidacai goali siłłñi łłmadu dłłdł łpamu avır iimi gıdılıvıllıragamu casi atcoi łgai ismaacıdł muaa łlıditadai goali siłłñi —astatıdai łDiuusi tıaañıcarudł.

²¹ Taidł łOsee vañi dai vuua łali siłłñi łłmadu łdłłdł tami Isireli dıvıllırlırlı. ²² Dımos aidısi maı łOsee siłłArquelaο łrtıaanıdamıcatadai Judeeırlı gıooga Eroodısi vıllıtarı, duaadicuitadai łgai isimiagi gaamucu, tai coosıgadırlı aagidi Diuusi tıaañıcarudł sai Galıleeamu iımına.

²³ Dai alcai Galıleeırlı dıvıllırlırlı Nasareeta oidatu. Aidısi poduucai idui łgai poduucai łrıduı ismaacıdł aagai Diuusi ñıñıooquitulıdıadımıgadł saidł loodami pocaitıada agai saidł łSuusi łrNasareetırlı oidacami.

3

¹ Aidł tuıgaco oidıgana Judeea dıvıllırlırlı divıa łVuuaana ismaacıdł vıraconai loodami, ² daıdł itatıdai:

—łma duucai avır gıntatıgıto dai camaisoımaasi ivıuaada casıa mıaadımi istuıgaco Diuusi soıña agai oodami sai cılgacırlı oidacana —astatıdai.

³ Idi Vuuaana łgai ismaacıdł aagai łDiuusi ñıooquitulıdıadımıgadł Isaııcaru aduucai ooja łgai:

Diuusi ootosa agai łmo cıllı sai oidıgana gamamaatıtuldıña dai poduucai gaaagıdamu łgai:

“Caotoma divıa agai gırtıaanıdamıga cascıdł łma duucai avır gıntatıgıto dai camaisoımaasi ivıuaada”.

Asduu ooja Isıaı.

⁴ łVuuaana yuucusıdł cameyu vopodıcıdł duñıscatadai dai gıvıradł ogıcıdł duñıscatadai, dai soosoyı cıaadana łVuuaana łłmadu sııvoli. ⁵ Vai daıvııña oodami vıllı Judeea dıvıllırııñdırlı Jerusalemıñdırlı dai aa łmıparıcırlııñdırlı caıca łlıditai istumaasi aagai łVuuaana dai ismaacıdł mıaanai oidacatadai łaquı Jordán

ΛΡΡΛ. ⁶ Dai ismaacλδλ daanliña Diuusi sai oigλdana soimaascamigadλ λVuaana vapaconaiña ami λγλλ Jordán aquilγλ.

⁷ Δλμος aidλsi tλλ λVuaana ismuidutai fariseo λλmadu saduseo daivimi sai λgai vapaconana tai λgai itλtdai:

—Aapimλ ismaacλδλ daivλi tami ansai γλnvapaconana λpan ducami coocoγi ismaacλδλ vorooγi siuu duucu camλλjidagi vasoi, polliditai sai poduucai Diuusi camaisoimaasi γλntaatatulda agai. Λρρλγα γλαagai issλλlicλδλ λma duucai γλntatλgituagi aapimλ dai camaisoimaasi ivuaadagi. ⁸ Cλλγacλγλavλr oidaca vai nλidiña aa mσσλλlicλδλ caλma duucai γλntatλgito dai camaisoimaasi ivuaada agai. ⁹ Dai maitavλr povλnλliada aapimλ mλsaidλ λrAvraañicarυ cajiudadλ sai cascλδλ cλλγacλγλ γλnnλidi Diuusi. Sλλlicλδλ angλnaagidi sai Diuusi istutuidi isiduñiagi Avraañicarυ cajiudadλ asta idi ojoodiaiñdλrλ isipλliadagi. ¹⁰ Diuusi cabaigλduu issoimaa taatatuldagai maicλλga tuutiacλδλ λpan duucai λmo cλλli ismaacλδλ guicutai uusi ismaacλδλ maicλλgadu iibiada dai mλmλidi. Poduucai Diuusi ootosamu loodami ismaacλδλ soimaasi ivueeyi mλλca siaaco tomastuigaco mλλcana tai. ¹¹ Aanλ gia suudagicλδλ γλnvapaconai sai nλidiña aa mλsai caλma duucai γλntatλgito dai camaisoimaasi ivuaada agai. Δλμος divia agai λmai ismaacλδλ γλnvapacona agai Diuusi Ibladλcλδλ sai γλnλλmadu daacana Diuusi Ibladλ. Dai λgai vaa nλida agai oodami ismaacλδλ λrcλλga ivuaadami dai ismaacλδλ λrmaicλλga ivuaadami. λgai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanλ. Aanλ maitistutuidi siλsi istutuidi λgai. ¹² λmo cλλli ismaacλδλ cλlivai tλligi bai tueeyi λtλligi daidλ λcosadλ mλmλidi. Poduucai iduñia agai λgai ismaacλδλ divia agai loodamicλδλ. Ismaacλδλ vaavoitudai λgai iimia agai tλvaagiamu dai ismaacλδλ maivaavoitudai Di-

aavora ʌmadu iimia ʌgai ʌgai siaaco tomastuigaco mʌʌ-cana tai —astʌʌdai ʌVuaana loodami.

¹³ Vaidʌ ʌSuusi Galilea dʌvʌʌri amaadʌrʌ imʌitadai dai aayi ami ʌgʌʌ Jordán aquiʌrʌ siaaco daacatadai ʌVuaana sai ʌgai vacuaanana. ¹⁴ ʌVuaana maitipʌlidimi tuucamidʌrʌ isvacuaanagi daidʌ itʌʌdai ʌgai ʌSuusi:

—Aanʌva ʌgai dai glaagai pʌsgiiñvacuaanagi. ¿Tuipʌsi aapi ipʌlidi isaanʌ gʌvacuaanagi? —astʌʌdai ʌVuaana.

¹⁵ Dʌmos ʌSuusi itʌʌdai:

—Casi maiñioocada sioomʌ ʌrcʌʌgai tʌsiduñiagi istumaasi Diuusi ipʌlidi —astʌʌdai ʌSuusi.

Taidʌ ʌVuaana ipʌli. ¹⁶ Dai aidʌsi mosvacoi ʌVuaana ʌSuusi taidʌ ʌSuusi vuusai suudagiaiñdʌrʌ. Tai otoma gʌcupiooco tʌʌvaagi taidʌ ʌSuusi tʌʌ Diuusi Ibladʌ vai tʌvai siaaco uucami daacatadai ʌgai ʌpa maasi ʌmo tugu.

¹⁷ Tai caidatu ʌmo ñiooqui tʌvaagiaiñdʌrʌ daidʌ icaiti:

—Idiavʌr giñmara nai aliʌ oiɡʌdai aanʌ. Dai aanʌ aliʌ baigiñʌlidi goocʌdʌ —ascaiti ʌñiooqui.

4

¹ Taidʌ Diuusi Ibladʌ vaidacai ʌSuusi oidigamu, sabai ʌDiaavora iduiñtuldana ʌmo istumaasi istumaasi Diuusi maitipʌlidi.

² Daidʌ Suusi maitauu goo coobai tasai dai goo coobai tucagi dai cascʌdʌ biuugimucata dai. ³ Taidʌ ʌDiaavora miaadʌrʌ cʌquiua siaaco daacatadai ʌSuusi nʌida ʌliditai sabai iduiñtuldana ʌmo istumaasi istumaasi Diuusi maitipʌlidi daidʌ itʌʌdai:

—Pʌsaapi ʌrDiuusi maradʌ di, tʌaañiñi goojoodai vai tascali gʌnaatona —astʌʌdai ʌDiaavora.

⁴ Dʌmos ʌSuusi itʌʌdai:

—Diuusi ñiooquidara icaiti: “Maisiu mosaca tas-calica istutuidi oodami isoidacagi, glaagiava Diuusi ñiooquida lara”, ascaiti Diuusi ñiooquidara —astatadai laru.

⁵ Taida laru Diaavora vaidacai laru Suusi Jerusaleenamu dai ami lara quiupaigadara laru judidíu daama tasagi, ⁶ daida itatadai:

—Pasaari laru Diuusi marada di, tabiaadara matana glasi tuduida. Pocaiti Diuusi ñiooquidara di:

Diuusi ootosamu gatataañicaru vaid laru nuucaticana.

Sigadaagiadamu laru gannoonovicada pai maisaraana aari glalacaso laru odiana.

Ascaiti Diuusi ñiooquidara —astatadai laru Diaavora.

⁷ Taida laru Suusi itatadai:

—Pocaiti lara Diuusi ñiooquidara di: “Maitlaagai pasagiadagi Diuusi saida iduuna laru istumaasi moslada liditai sabai giduuna”, ascaiti Diuusi ñiooquidara —astatadai laru Suusi.

⁸ Tai laru amu laru Diaavora vaidacai laru Suusi laru glaru tudacamumu dai abiaadara tatlagidi laru glaru talaanadami ismaacada oidaga oidigi daama dai laru oodami ismaacada talaanali tatlaanadami, ⁹ daida itatadai:

—Aan laru angamaquiagi oigaragai pai talaanada laru goovai pasgíñvuidara glatoonacada clquivagi dai gíñsaa duutudagi —astatadai laru Diaavora.

¹⁰ Taida laru Suusi itatadai:

—Imadañi tabiaadara Diaavora, pocaiti Diuusi ñiooquidara: “Alisi glaagai issiaa duutuadagi Diuusi dai mosaca laru laru giadagi”, ascaiti Diuusi ñiooquidara —astatadai laru Suusi.

¹¹ Taida laru Diaavora ii abiaadara, tai dada Diuusi tatlaañicaruda dai nuucagi laru Suusi.

¹² Aidlsi maí ΔSuusi ismaisapicatadai ΔVuaana ii Galilea dλvλλriamu. ¹³ Δmos camaiivii λgai Nasareetλrλ baiy-oma Capernauumamu ii λgai dai mλλca oidaca agai. Capernauma λrgλλ suudagi ugidiana. λgλλ suudagi ugidiana λrNepatalicaru dλvλλragadλcatadai dai abaana Nepatalicaru dλvλλragadλ λrSebulonacaru dλvλλragadλcatadai. ¹⁴ Aidlsi ΔSuusi ii gamucu aidλ λpλdui ismaacλdλ ooja Diuusi ñiooquituldiadamigadλ Isaiácaru daidλ icaiti: ¹⁵ Mui oodami siblaadλrλ oidacami oidaca agai Galileeλrλ Sebulonacaru dλvλλragadλrλ dai Nepatalicaru dλvλλragadλrλ λgλλ suudagi abaana Jordán aqui maigo-vai.

¹⁶ Dai λgai maimaatλcamu Diuusi ñiooquidλ dai alia soimaasi ivuaadamu.

Δmos gooquiλrλ calcamu λgai istumaasi gamamaatλtulda agai λcλλagacλrλ vuviaadami dai baigλnλliadamu λgai.

Ascaiti Isaiácaru.

¹⁷ Aidλ abiaadλrλ ΔSuusi potatλdaiña λoodami:

—λma duuquiavλr gantλtλgito dai camaisoimaasi ivuaada. Casia miaadimi istuigaco soíña agai Diuusi oodami sai cλλgacλrλ oidacana —astλtλdaiña ΔSuusi.

¹⁸ ΔSuusi gλλ suudagi ugidiamu sλλli imλitadai Galileeλrλ, dai tλλ gooca gλnsiλλgλmλ. Amoco Simuñi Piiduru tλλgidu, dai λgλmai Aandλrλsi. λgai λrvatora vuudamicatadai, dai suudarλ dadaitudai gλnvatora vuicarλ. ¹⁹ Taidλ ΔSuusi itλtλdai:

—Giñoidávurai nai aanλ gλnmaatλtuldana mλsducatai gaagada aapimλ oodami vaidλ giñvaavoitudana —astλtλdai ΔSuusi.

²⁰ Tai λgai otoma anaasi viaa gλnvatora vuicarλ dai oí ΔSuusi.

²¹ Dai baitaquiooma tlla ASuusi llprra gooca gln-siλλgλmλ. Jacovo λλmadu Vuaana Sevedeo maamaradλ. Vai λmo vaarcu λraana daraajatadai λλmadu oogadλ dai daraasdi gλnvatora vuicarλ. Taidλ ASuusi vai. ²² Tai λgai otoma anaasi viaa λvaarcu λλmadu gλnooga dai oί ASuusi.

²³ ASuusi vλλsi Galilea dλvλλrriana aimλraitadai, dai vλλsi judidfu quiqiuupaigadλrλ gaaagidimi isDiuusi soiña agai oodami sai cλλgacλrλ oidacana. Vλλsi istumaasi gaaagidiña ASuusi sλλlicλdλ λrcλλgaducami. Dai Suusi duduaaidimi mui oodami naana maasi coocodagai viaacami. ²⁴ Tai otoma maί vλλsi Siria dλvλλrriλrλ oidacami istumaasi ivuaadana ASuusi, dai otoma vuaapi λgai ASuusi vλλsi λcoococoidadλ sai duduaaidana tomas-tuma coocodagai viaacami dai ismaacλdλ maitistutuiditadai isoĩñdagi vaidλ ASuusi duduaaidiña vλλscatai dai vuvaitu Diaavora tλtλaañicarudλ oodamiaiñdλrλ. ²⁵ Tai oί mui oodami ASuusi Galileeaiñdλrλ, dai Decapoli si dλvλλrriaiñdλrλ, dai vλλsi Judeea dλvλλrriaiñdλrλ Jerusaleenaiñdλrλ dai aa λmarλcλrλaiñdλrλ, λgλλ aqui Jordán vasoñiomaiñdλrλ.

5

¹ Dai aidasi tlla ASuusi vλλsi λoodami, tλsai λmo giidiana dai ami daiva. Taidλ λmamaatλrdamigadλ gλnλmpagi ASuusi sicoli dai vλλsi λoodami. ² Vaidλ ASuusi mamaatλtuldi daidλ itλtλdai:

³ —Diuusi cλλgacλrλ nλidi vλλscatai ismaacλdλ maatl istλgito isDiuusi soiñagi vaidλ ivuaada λgai istumaasi Diuusi ipλlidi. Diuusi soiñamu vai λgai ivuaadana istumaasi Diuusi ipλlidi.

⁴ Diuusi cʌlgacʌrʌ nʌidi ʌgai ismaacʌdʌ sivi soigʌʌlidi soimaasi ivuaadatai ʌgai Diuusi bai ʌʌliatudamu.

⁵ Diuusi cʌlgacʌrʌ nʌidi ʌgai ismaacʌdʌ maigʌgar-ducʌdʌ gʌnʌlidi, ʌgai tʌaanʌdamu oidigi utudiʌrʌ siʌʌscadʌ ugitiagi idi oidigi.

⁶ Diuusi cʌlgacʌrʌ nʌidi ʌgai ismaacʌdʌ sʌʌlicʌdʌ cʌlgacʌrʌ oidaca ʌlidi, Diuusi soiña agai ʌgai vai poduucʌi oidacana.

⁷ Diuusi cʌlgacʌrʌ nʌidi ʌgai ismaacʌdʌ soigʌnʌlidi aacʌdʌ, Diuusi soigʌʌliadamu ʌgaicʌdʌ ʌrʌrʌ.

⁸ Diuusi cʌlgacʌrʌ nʌidi ʌgai ismaacʌdʌ maisoimaasi ivuaada ʌlidi. ʌgai Diuusi ʌʌmadu iimimu.

⁹ Diuusi cʌlgacʌrʌ nʌidi ʌgai ismaacʌdʌ soicʌi ʌco-
codami sai camaitʌncocodaiña. Diuusi gʌmaamara du-
ucʌi nʌijadamu.

¹⁰ Diuusi cʌlgacʌrʌ nʌidi ʌgai ismaacʌdʌ aa soimaa taatamituldi ivuaadatai ʌgai istumaasi Diuusi ipʌlidi. Di-
uusi soiñamu vaidʌ apiaivuaada ʌgai istumaasi Diuusi ipʌlidi.

¹¹ Diuusi cʌlgacʌrʌ gʌnʌnʌijadamu aapimʌ siʌʌscadʌ ʌoodami gʌnaagiadagi soimaasi ñiooqui dai soimaasi gʌntaatamituldiadagi dai mʌsiʌʌscadʌ gʌnyaatagʌdagi, giñvaavoitudaitai aapimʌ. ¹² Dʌmos baigavʌr ʌnʌli-
ada aapimʌ Diuusi gʌnmaaquimu ʌmo istumaasi cʌlgaducami tʌvaagiʌrʌ, poduucʌi ʌrʌrʌ soimaa taata ʌDi-
uusi ñiñiooquituldiadamigadʌ ismaacʌdʌ ʌrʌrʌga dada isaapimʌ.

¹³ Ismaicʌlgacʌrʌ oidaca aapimʌ oodami maitipʌli-
adamu isvaavoitudagi Diuusi ñiooquidʌ poduucʌi isduu-
cʌi ʌmo oodami maitipʌlidiña iscuaadagi cuaadagai maiy-
oovicami. Cascʌdʌ aliasi gʌaagai iscʌlgacʌrʌ oidaca
aapimʌ. Nʌiditai aa iscʌlgacʌrʌ oidaga aapimʌ poduucʌi

ipaliadamu agai isvaavoitudagi Diuusi ñiooquidλ dλmos ismaicλλgacλrλ oidaca aapimλ aidλ gia maisoicλi aapimλ oodami dai Diuusi gajiaadλrλ ganviaamu aapimλ.

¹⁴⁻¹⁶ Aliasi λrsoiñi cuudagi tucaraλ. Poduucai λλrλ aliasi λrsoiñi aapimλ cλλgacλrλ oidacatai vai poduucai maatlana aa isducatai Diuusi ipλidi isoidacagi. Vλλsi oodami gan-tagito nλidi isaapimλ λrvaavoitudadami. Daidλ loodami nλiditai iscλλgacλrλ oidaga aapimλ siaa duutuadagi Diuusi garooga ismaacλdλ tλvaagiλrλ daja.

¹⁷ Maitavλr povλnλliada aapimλ iñsaanλ divia dai maiλλgiada iñagai Diuusi sλλlicamigadλ dai mamaatλtuldiaragadλ ismaacλdλ aagidi agai Mosesacaru dai ganñiooquituldiadamiga, baiyoma divia aanλ dai λλgiada iñagai. ¹⁸ Sλλlicλdλ angλnaagidi sai siλλsi uucami cλaacagi oidigi vλλsi istumaasi aagai Diuusi moduucai imλda agai maitλviaa agai tomalaachi tomali λmo oojai maimaigovai gλdaasa agai asta siλλscadλ λrλdui vλλsi ismaacλdλ viaa siλrλduñiagi. ¹⁹ Cascλdλ sioora λmariadλrλ viaagi λmo istumaasi Diuusi sλλlicamigadλaiñdλrλ, tomasi agai polλidi ismaisi glaagai isiduñiagi dai poduucai mamaatλtuldiadagi loodami sai poduucai ivuaadana agai maicλλga ivueeyi istumaasi Diuusi ipλidi. Dλmos agai ismaacλdλ λλgiadagi Diuusi sλλlicamigadλ dai poduucai mamaatλtuldiadagi loodami sai poduucai ivuaadana agai gia cλλga ivueeyi istumaasi Diuusi ipλidi. ²⁰ Aanλ angλnaagidi aapimλ sai λmamaatλtuldiadami Diuusi sλλlicamigadλ λλmadu λfariseo polλidi iscλλgacλrλ oidaga dλmos maitλrvaavoi. Aapimλ aliasi glaagai is-sλλlicλdλ cλλgacλrλ oidacagi maisiu λpan duucai agai. Dλmos istλtagitoda aapimλ λpan duucai agai, Diuusi maitλnsoiñamu iscλλgacλrλ oidaca aapimλ.

21 Aapimla cajioma masaidla itatldai gñllqui aaduñicarú: “Maitavlar gacoodada, islamaadutai gamuaagi ldudunucami glaagai isgatlaañiagi maaaragai lgai lrla”. 22 Damos aanla anglaagidi sai tomasioora sioora baamuagi gladuñi vui, dai sioora galnaasi ñioocadagi gladuñi vui, dai sioora viirugami aagadagi gladuñi Diuusi soimaa taatatuldamu tomasi gñmamaatatluldiadamiga maipoduucai gñmamaatatluldiadagi.

23 Poduucai islamaadutai imiagi lglal quiuupiamu dai sial duutuda agadagi Diuusi dai ami tlgituagi saidla idui lmo istumaasi soimaascami gladuñi vui vai cascada vui baamucagi laduñla, 24 glaagai isvuusia lgai abiaadlra dai mlla nldagi gladuñi dai baiduñiagi ñiooqui lgai llmadu. Dai aidla gia lramu imiagi lgai lglal quiuupiamu dai ami sial duutudagi Diuusi.

25 Islamaadutai soimaasi iduñiagi gladuñi vui vaidla laduñla vaidaquiaagi dudunucami lra damos baiyoma glaagai isbai duñia lgai ñiooqui lgai llmadu voiyamu vai lgai maivaidaquiaagi dudunucami lra vaidla ldudunucami tllgidan tada lsaandaaru vaidla lsaandaaru maisagi. 26 Aanla gia gñlaagidi sai maivuusian tada lgai abiaadlra asta silascada gaa namlqui vllsi masillsi tañiagi.

27 Aapimla cajioma sai llqui abiaadlra aduucai glaa: “Sai maitlaagai isgoogosi gñducamicagi oodami”. 28 Damos aanla anglaagidi sai tomasioora sioora galnaasi gñntatlgitodagi lmo ooqui vui tomasi mllcasdlra nldi lgai, lgai calpan lsi soimaasi ivueeyi isllmadu voimudai.

²⁹ Ismaadutai nlijadagi lmo istumaasi dai gallsida liadagi silppa lma maasi soimaascami baiyoma glaagai ismainlijadagi dai Diuusi lmadu imiagi dai maisiu lDiaavora lmadu imiagi. ³⁰ Ismaadutai iduñia liadagi lmo istumaasi soimaascami ganoonovicada baiyoma glaagai ispolliadagi lgai ismainoonova dai Diuusi lmadu imiagi dai maisiu lDiaavora lmadu imiagi. Poduucai aagai lSuusi sai loodami camaisoimaasi ivuaadana.

—————

³¹ Lluqui aduucai glaagai lppa: “Tomasioora sioora dagituagi glooñiga glaagai ismaquiagi lmo oojai siaaco aagadagi iscadagito”. ³² Damos aanl anglaagidi sai isamo calli dagituagi glooñiga, maiviaacatai istuisida dagituagi, oodami polliadamu isloooqui gogoosi glanducami sai cascada dagito calli damos calli lrduñida ispoduucai tlagitodagi loodami, dai sioora vllnagi lmo ooqui dagitobarui lgai soimaasi ivueeyi lppa.

—————

³³ Aapima cajioma lppa mlsaida itatdai ganllqui aaduñicarui: “Silascada lmaadutai pocaitiadagi sai maata Diuusi sai sallicada iduñia agai lmo istumaasi Diuusi vlltara aliisi glaagai isiduñiagi”. ³⁴ Damos aanl anglaagidi sai maitlaagai isaagadagi Diuusi tomastumasicaada. Glaagai isaagadagi Diuusi mosacaasi silascada sallicada glaagadagi dai sai silascada aagadagi isamo istumaasi lrvavoi maiaagadagi tvaagi mllca gatlaanli Diuusi cascada, ³⁵ tomali maiaagadagi dlvllrai ami daja Diuusi cascada, tomali Jerusaleena ami gatlaanada agai Diuusi garbaitacaacamiga cascada. ³⁶ Dai tomali maiaagadagi ganmoomo aapima maitistutuidi istojatudagi silppa tucutudagi tomali lmo cuupai. ³⁷ Mosavlar cho

caitiada siλλpλ λjλ dai maitarcλλgai isvaamioma aagadagi.

---

³⁸ Aapimλ cajioma isλλqui glaagai aduucai: “Isλmaadutai gλgλgλλviagi gλvuij paī camainlaada aapi gλvujicλdλ λdudunucami viaa ispoduucai iduñiagi λgaicλdλ λpλ dai isλmaadutai gλgλgλλviagi dai daitudagi gλtaatamu λdudunucami viaa ispoduucai iduiñiagi λpλ λgaicλdλ”.
³⁹ Dλmos aanλ angλnaagidi: Maitlaagai pλsvui gλsia aapi loomaligami baiyoma isλmoco gλgλgλλviagi gλvuiv-asana dagitoñi vai ajadpλ gλgλgλna λpλ. ⁴⁰ Isλmoco vaama gλcλsagi dai gλyaatagλdagi gλvoooida λlidi-tai gλvaasaraga dagitoñi vai bλλcaiña gλdaan vaasaraga λpλ. ⁴¹ Isλmaadutai glaagidagi issoiña bλλquia aapi cusuvidλ tomasi daan duucu uucami soiñañi asta uru-unoco uucami. ⁴² Tomasioora sioora gλtaanλdagi λmo istumaasi maacañi aapi, dai sioora gλtaanλdagi λmo istumaasi tañiuvidicami tañiuvidañi.

---

⁴³ Aapimλ cajioma λpλ sai aduucai glaλ λlqui: “Oigλadañi gλaduuñi dai cλλdada gλsaayu”. ⁴⁴ Dλmos aanλ angλnaagidi: Oigλadavurai gλnsasayu, cλλgavpλ ñiioocada vui λgai ismaacλdλ gλññiiooquidi, cλλgavpλ ivuiidiada sioora gλncλλdadagi, gamamadadavurai λgai vλλtarλ ismaacλdλ soimaasi ñiiooqui gλnsuuligiadagi dai soimaasi gλntaatamituldiadagi. ⁴⁵ Poduucai gλmaatλ isaapimλ λpλmaamaradλ gλrooga ismaacλdλ tλvaagiλpλ daja. λgai ootosdi tonoli cλλga tuutiacami dai maicλλga tuutiacami, dai λgai ootosdi duuqui ismaacλdλ siaa duutudai dai ismaacλdλ maisiaa duutudai. ⁴⁶ Dai isaapimλ oigλadagi mosλca λgai ismaacλdλ gλnoigλdai aapimλ poduucai siaadpλ gλnoidana Diusi λmo istumaasi. Asta

maicallga tuutiacami llppl roduucai ivueeyi di. ⁴⁷ Dai isvi-aatuldiada aapiml moslca glnaaduñi tuma cllga ivueeyi aapiml asta lgai ismaacldl maivaavoitudai Diiusi llppl roduucai ivueeyi di. ⁴⁸ Cllgavlr ivuaada aapiml lpan duucai glrooga ismaacldl tavaagilrl daja.

6

¹ Silascadl aapiml siaa duutuadagi Diiusi maitavlr roduucai ivuaada mosipliditai isglnnijadagi loodami dai cllga ñioocadagi aapiml glnvui, mlsrovuaada aapiml aidl gia glrooga ismaacldl tavaagilrl daja maitanoidamu tomali lmo istumaasi. ² Cascadl mlsilascadl oidiadagi soituutuigami lmo istumaasi maitavlr roduucai ivuaada mosipliditai isglnnijadagi oodami roduucai isduucai ivueeyi lgai ismaacldl aagaiña lmo istumaasi dai lma maasi ivuaadana. Quiquiuupilrl dai cacaayana roduucai ivuaadana lgai sai cllga ñioocaiña oodami lgai vlltarl. Damos aanl anglnaagidi sai lgai ismaacldl povuaadagi glrooga ismaacldl tavaagilrl daja maioidamu tomali lmo istumaasi. ³ Damos mlsilascadl aapiml oidiadagi lmo istumaasi soituutuigami maitavlr roduucai ivuaada ipliditai isglnnijadagi aa. ⁴ Dai Diiusi glrooga ismaacldl nldi mlstumaasi ivueeyi lgai glnoidamu lmo istumaasi aapiml.

⁵ Dai mlsilascadl gamamadada aapiml, maitavlr lpan duucal ivuaada lgai ismaacldl aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi, lgai oojoidi isgugucaitai gamamadadagi quiquiuupilrl dai cacaayana sai nldiña loodami. Slllicldl anglnaagidi sai glrooga ismaacldl tavaagilrl daja maitanoidamu tomali lmo istumaasi. ⁶ Damos aapiml mlsilascadl gamamadadagi iimivurai

m̄saapim̄a maioiḡaldiadagi aa aid̄a gia tomali Diuusi ḡarooga mait̄anoiḡaldiadamu ḡansoimaascamiga.

16 M̄s̄il̄ascad̄a aapim̄a gayunandudagi maitavar soiḡan̄liadan v̄uaada ʎpan duucaĩ ʎgai ismaac̄ad̄a aagai ʎmo istumaasi dai ʎma maasi ivueeyi, ʎgai soiḡan̄liadan v̄uaadana sai n̄lidiña oodami isyunandui ʎgai. S̄allic̄ad̄a anḡanaagidi sai ḡarooga ismaac̄ad̄a t̄vaagiʎa daja maioidamu tomali ʎmo istumaasi. 17 D̄amos aapim̄a m̄s̄il̄ascad̄a gayunandudagi maitlaagai m̄s̄soiḡan̄liadan v̄uaadagi, 18 vai maimaat̄na oodami m̄s̄gayunandui. Vai mos̄ʎca Diuusi ḡarooga maat̄cana dai poduucai ʎgai ḡanoidamu ʎmo istumaasi ʎʎgaducami.

19 Maitlaagai ist̄ʎgitodagi oodami is̄mpaidiadagi mui naana maasi tami oidigi daama siaaco maamarad̄a uugiugai dai siaa ḡv̄ueeyi istumaasi dai tami siaaco ʎs̄ivogami v̄apaʎi dai ḡal̄s̄idi. 20 Baiyoma ḡlaagai isivuaadagi v̄ʎsi istumaasi Diuusi ip̄lidi dai ʎgai maaquimu istumaasi ʎgito t̄vaagiʎa. 21-23 Is̄mpaidiada oodami mui naana maasi dai riricutuagi aid̄a gia most̄ʎgitodamu ʎgai ḡʎvustuidaga dai poduucai ʎgi ḡʎv̄upuiirumadai dai maisoic̄i aa dai maitistutiadamu ist̄ʎgitodagi istumaasi Diuusi ip̄lidi isivuaada ʎgai. Dai camait̄ʎgitoi istumaasi aagai Diuusi ñiooquid̄a dai ap̄iasoimaasi ivuaadana. Baiyoma ḡlaagai ist̄ʎgitodagi oodami istumaasi Diuusi ip̄lidi isivuaadagi poduucai gia soic̄i ʎgai aa.

24 Sioor̄a most̄ʎgitodagi isducatai gamait̄ʎcadagi mui tumiñsi ʎgai gia maitistutuidi is̄ʎgiadagi Diuusi.

25 Gnaagidiana maitavar vuam anliada cuaadagaidada masmaacada ugia agadagi silpra mastumaasi iya agadagi dai oidacagi, tomali yuucusicada masmaacada gnaada agadagi. Diuusi gandui aapimla Diuusi ganmaa iibadagai agai gansoiñamu isviaacagi cuaadagai dai yuucusi. 26 Naidavurai ujuurugi. Goovai maita asai tomali maita yoovai, tomali maibai tueeyi ganyoova troojara, vai vllscara Diuusi garooga ismaacada tvaagiara daja maacai cuaadagai. loodami vaamioma namaga sijuurugi. 27 Cascada maitarsoiñi isnaana maasi tatagitodagi oodami. Tomali maitistutuidi istaajucami metro vaamioma gatcavaldiagi, tomasi naana maasi gatlatagitoi.

28 ¿Tuisida mosasi tatagitoiña oodami yuucusi? loodami glaagai isnijadagi isducatai glarai yoosigai oidigana maita aata vaaadatai dai tomali maita iilutaitai. 29 Dai vllscara gnaagidi aana sai tomali arai Salomoiñicarua ismaacada viaacata dai yuucusi cacagaducami vllscara yuucusida maiapan lsi chigiamasi yoosigai. 30 Glaagai isgantagito nijadagi oodami vasoi. Chilaqui tasai djiana guucacana dai gaacacai gamamliidi ooroñiara maitiipucatai cuaagi vai vllscara Diuusi sigia maastudai, vllsi vaamioma soiñana agai oodami isyuucustada. Vllscara loodami maicalga vaavoitudai isDiuusi nuucada. 31 Cascada glaagai ismaivuam anliadagi oodami dai maitlaagai ispocaitiadagi: “¿Istumaasi ugimu aatama?” Silpra: “¿Istumaasi iimu aatama?” Silpra: “¿Istumaasi garaadamu aatama?” 32 Vllsi loodami ismaacada maivaavoitudai Diuusi mosaca gomaasi ganttatagitoiña, damos garooga ismaacada tvaagiara daja camaata isvllsi gomaasi tagito aatama. 33 Baiyoma glaagai

isipɾliadagi oodami sai Diuusi soifnana vai ɕɔɔgacɔɔɔ
oidaca ɔgai isducatai Diuusi ipɾlidi, siDiuusi soicɔɔdamu
siviaacamu ɔgai istumaasi tɔgitocagi. ³⁴ Maitlaagai
issoimaasi gɔntaatamituldiadagi oodami naana maasi
gɔntɔtɔgitoitai. Vɔɔɔ tasai naana maasi oidacana dai
vɔɔɕɕɔɔ Diuusi gɔɔnuucada aatɔɔɔ.

7

¹ Maitavɔɔ pocaitiadai: “Dañi tɔɔ soimaasi idui ɔgai
maiviaacatai istuisidɔ pocaitiadagi”. Ispocaitiada aapimɔ
Diuusi potɔimɔ sai maicɔɔɔga ivueeyi aapimɔ pocaititai.

² Isɔmaadutai gɔtɔgito nɔijadagi ɔsoimaasi ismaacɔɔɔ
ivuaadagi ɔaduñɔ ɔidɔ gia Diuusi gɔtɔgito nɔijadamu
ɔsoimaasi ismaacɔɔɔ ivuaadana ɔgai ɔɔɔɔ. ³ ¿Tuiɔɔsi
gɔtɔgito nɔidi issoimaasi ivueeyi gɔaduñi dai maitɔtɔgito
nɔidi isaapi vaamioma soimaasi ivueeyi? ⁴ ¿Tuiɔɔsi
maisaa ɔrai aapi?, sai potɔtɔdai gɔaduñi: “Dañi ɔliɔ
soimaasi ivueeyi aapi”, tɔtɔdai.

Dai maitɔtɔgito nɔidi isvaamioma soimaasi ivueeyi
aapi. ⁵ Aapi ɔɔɔmoco ismaacɔɔɔ aagai ɔmɔ istumaasi
dai ɔma maasi ivueeyi. ɔɔɔɔga gɔlaagai iscamaisoimaasi
ivuaada aapi dai gooquiɔɔɔ aagidagi gɔaduñi sai ca-
maisomaasi ivuaadana. Mɔsapiɔaagiadamudai aapimɔ
Diuusi ñiɔoquidɔ ɔoodami ismaacɔɔɔ ɕɔɔdai Diuusi mos-
galnasi ñiɔocadamudai ɔgai Diuusi vui dai soimaasi ivui-
idiadamudai Diuusi ñiñiɔoquituldiadamigadɔ.

⁶ ɕacɔɔɔ maitlaagai mɔsapiɔaagiada Diuusi ñiɔoquidɔ
ɔoodami ismaacɔɔɔ ɕɔɔdai Diuusi dai maivaavoituda
ɔlidi.

⁷ ɔliɔsi gɔlaagai mɔsiapiataanɔdagi Diuusi istumaasi
tɔgitocagi siɔgai gɔnsoicɔɔdamu sai viaacana istumaasi

taigitocagi. ⁸ Sioora apiataanadagi Diuusi istumaasi taigitocagi Diuusi saalicada soicadamu agai sai viaacana istumaasi taigitocagi.

⁹ ¿Baisoidaga amaadutai aapima isgantaañiagi ganmara amo paana baisoidana aapima amo odai? ¹⁰ ¿Silara isbaioidana aapima amo cooyi isgantañia agai vatora? ¹¹ Mlsaapima ismaacada maicla tuutuiga maata oidi ganmaamara istumaasi cagaducami, sioma caga garooga ismaacada tavaagilara daja agai maacai istumaasi cacalagaducami sioora taanadagi.

¹² Pocaiti Diuusi saalicamigadara dai pocaiti lara Diuusi ñiñoquituldiadamigada. Mastumaasi ipaliada aapima isganvuiidiadagi aa poduuquiavara ivuiidiada aapima agai lara.

¹³⁻¹⁴ Saalicada avara ipaliada aapima isDiuusi gansoicadagi islagiada aapima. Muidutai maitiplidi isDiuusi soicadagi. Sioma maisijaiga isagai ivuaadagi istumaasi ipalidi dmos agai gia iimimu Diaavora lamadu. Alia sijaiga oodami vatarara isipliadagi isDiuusi soicadagi islagiada agai Diuusi, dai vaamioma chilquidu sioora lagidi Diuusi dai agai gia iimimu Diuusi lamadu.

¹⁵ Gannucadacavurai dai maitivuaada istumaasi ganaagiadagi amamaatuldiadami yaatavogami. Agai ganlamadu ganlampaidi ducami isvaavoitudadagi Diuusi ñioquida dmos maitarvaavoi isvaavoitudai agai. Agai ipalidi isganvupuiirumadagi msaida armamaataradami-gadacana dai oidina mui naana maasi mastumaasi viaacagi. ¹⁶ Aapima istutuidi ismatiagi isbai saalicada arDiuusi ñiñoquituldiadamigada agai ischo lara, lagaicada ismaacada ivuaada agai. Caga maata aapima ismaityoovai uvasi uupariañdara, tomali iigosi uvasi

dlaadlaiñdara, poduucai lara loodami yaatavogami maitistutuidi isclagacara oidacagi. ¹⁷ Poduucai lara oidaga uusi ismaacada yoovi iibiada dai oidaga aa uusi ismaacada maiyoovi iibiada. ¹⁸ Amo uusi clagaducami maitistutuidi issoimaascagi iibiada, dai amo uusi maiclagaducami maitistutuidi isclagaducagi iibiada. ¹⁹ Vlassi uusi ismaacada maicclagaducagi iibiada tami gardvllaragara gguicumai dai tayara gamlamidi. Poduucai lara Diuusi soimaa taatatuldamu amamaat-tuldiadami yaatavogami ggal tayara lDiaavora lmadu. ²⁰ Naiditai issoimaasi ivueeyi agai poduucai gamaatl islagi lryaatavogami.

²¹ Maisiu vllscatai ismaacada pocaitiadagi sai aanl artlaanladamigada iimia agai siaaco gatlaanli Diuusi mosca agai ismaacada ivueeyi istumaasi ipalidi Diuusi gdrooga ismaacada tvaagiara daja. ²² Silascada ajiagi istuigaco naida iñagada aanl vlassi oodami ismaacada rclaga ivuaadami dai ismaacada rmaicclaga ivuaadami amaasi muidutai povai iñtlatadamu: “Tlaanladami aatma gamamaat-tuldiña gñiooqui, dai gguvucadagacada vuvaidiña Diaavora tatlaañicarudl oodami-aiñdara, dai gguvucadagacada ivuaadana aatma mui naana maasi gglarducami”, iscaitiadamu agai. ²³ Damos aanl potladamu: “Aapiml tomali amo imidagai maitiñvaavoitu. Iimivurai tabiaadara. Aapiml rsoimaasi ivuaadami”, antladamu aanl —astlatdai Suusi.

²⁴ Daidl itlatdai lara:

—Siora giñcalcagi daidl ivuaadagi istumaasi aagai aanl agai larpan ducami amo cllli ismaacada alia saituduga daidl idui amo vaaqui damos laraga claga cooco dlvllrai dai clgaducami darai simientogada.

²⁵ Tai duudu dai gλλpi daivusai suudagi dai cavami λvλ tai vλλscλrλ maigλi λvaaqui cλλgaducata dai λgai simientogadλ cascλdλ. ²⁶ Dλmos sioorλ giñcaλcagi dai maitivuaadagi istumaasi aagai aana λgai λrλpan ducami λmo cλλli vuurugami ismaacλdλ mosoorai daama idui λmo quii. ²⁷ Tai duudu dai gλλpi daivusai suudagi dai cavami λvλ tai gλi λvaaqui dai camaitarsoiñi —astλtλdai λSuusi.

²⁸ Aidasi canaatocai ñioo λSuusi, vaidλ λoodami camaitλλ isducatai gantλtagituagi caλcatai siλλ cλλga ñioocai λSuusi. ²⁹ λmo sλλlicami viaacami duuca ma-maatλtuldi λgai dai maisiu λpan duuca λmo mamaatλ-tuldiadami Diuusi sλλlicamigadλ ismaacλdλ aagai λmo istumaasi dai λma maasi ivueeyi cascλdλ.

8

¹ Aidasi λSuusi tλvai giidiaiñdλrλ tai oí mui oodami.

² Tai miaadλrλ cλquiva λmo cλλli ismaacλdλ viaacatadai λmo coocodagai ismaacλdλ duvaaldi gatuucuga dai siaa duutuli λSuusi, daidλ itλtλdai:

—Tλaanλdami pλsipλi adagi istutuidi aapi isgiñdu-aaidagi —astλtλdai λcλλli.

³ Taidλ λSuusi taata gλnovicλdλ daidλ itλtλdai:

—Iprλidiana isgλduaaidagi, duaadicami ivii —astλtλ-dai λSuusi.

Mospotλi λSuusi taidλ λcoocoadλ duaadicami vii.

⁴ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Dañi, maitiaagiada tomali λmaadutai pλsducatai dueeyi mosaiimi dai mλλ vuidλrλ cλquiva λpaali dai oida istumaasi aagai Moseesacaru sλλlicamigadλ vai nλidiña λoodami pλscadueeyi —astλtλdai λSuusi.

⁵ Aidasi mosaayi ASuusi Capernaumlra tai miaadlra clquiva lmo sandaaru tlaanldamigadl. Agai lrromanu dai daañimi, ⁶ daidl itltdai:

—Tlaanldami giñmara quiiylra caatl maitistutuidi isaimldagi dai alia soimaa taataca coocodagai —astltdai.

⁷ Taidl ASuusi itltdai:

—Aanl gaamu imimu dai duaaidamu —astltdai.

⁸ Taidl lsandaaru tlaanldamigadl aa noragi daidl itltdai:

—Tlaanldami aapi vaamioma tlaanli iñsaanl cascldl maitlaagai rassoiglvuaadagi mosai potli sai duaadlra giñmara silgai duaadimu. ⁹ Aanl viaa giñtlaanldamiga, dai aanl viaa lrlra giñsandaaruga ismaacldl tlaanli aanl, silscadl aagida aanl lmoco sai imlra vai aimlrai, dai silscadl aagida aanl lmai sai diviana vai didivai, dai silscadl tlaañia aanl lmo istumaasi giñpiooñiga vaidl ivueeyi —astltdai lsandaaru tlaanldamigadl.

¹⁰ Aidasi cal ASuusi imaasi, maitll istumaasi gatlgitu-agi daidl itltdai ljudidíu ismaacldl oiditadai:

—Sallicldl anglnaagidi, sai glraaduñi saagida maiquiaa nlidi aanl tomali lmoco ispocaasi vaavoitudadagi silsi vaavoitudai idi clli. ¹¹ Aanl anglnaagidi sai mui ismaacldl maitlrljudidíu aipaco oidacami vaavoituda agai Diuusi ñiooquidl. Dai lgai iimia agai tlnvaagiamu mllca siaaco gatlaanli Diuusi dai lmadu daraaja agai Avraañicarú dai Isaacaru, dai Jacocarú. ¹² Dlmós ljudidíu lgai ismaacldl polidi sai iimia agai mllca siaaco gatlaanli Diuusi Avraañicarú cajiudadlcatái, lgai gia maiviaacamu oigaragai isiimiagi. Diuusi ootosa agai lgai mllca siaaco tomastuigaco tucamuga dai suaanlda agai lgai dai alia soimaa taataca agai —astltdai ASuusi.

¹³ Dai amaasi ʌSuusi itʌtʌdai ʌsandaaru tʌaanʌdami-gadʌ:

—Imʌdañi gʌquiiyamu dai pʌstumaasi vaavoitudai po-duucai ʌpʌduuñimu —astʌtʌdai.

Dai mospotʌi ʌSuusi tai dueeyi maradʌ ʌsandaaru tʌaanʌdamigadʌ.

¹⁴ Taidʌ ʌSuusi ii Piiduru quiidiamu vai ami caatʌcatadai ʌPiiduru tuumudʌ alia oiditadai toiñdagai.

¹⁵ Taidʌ ʌSuusi mostaata novidʌ tai dagito toiñdagai tai otoma vañi ʌgai dai bibi gʌdadidacami.

¹⁶ Dai aidasi catuca taidʌ ʌoodami vuaapi ʌSuusi mui oodami ismaacʌdʌ viaacatadai Diaavora tʌtʌaañicarudʌ, taidʌ ʌSuusi mosali ʌmo ñiooquicʌdʌ vuvaitu vʌasi ʌDi-aavora tʌtʌaañicarudʌ dai duduaadi vʌasi ʌcoococoidadʌ.

¹⁷ Aidasi ʌpʌdui imaasi poduucai ʌpʌdui ismaacʌdʌ aagai Isaía Diuusi ñiooquituldiadamigadʌ dai poduucai ooja aagaitai ʌCristo: “ʌgai gʌrduduaaidamu”, ascaiti Isaía.

¹⁸ Aidasi tʌʌ ʌSuusi isalial muidu oodami ʌgai sicoli, aagidi ʌgai gʌmamaatʌrdamiga sai daivuñdana vaasadʌgʌ ʌgʌʌ suudagi Galilea. ¹⁹ Tai ʌmo mamaatʌtuldiadami Diuusi sʌʌlicamigadʌ miaadʌgʌ cʌquiva daidʌ itʌtʌdai ʌSuusi:

—Mamaatʌtuldiadami aanʌ gʌloidatucuda iñʌlidi tomasiaaco siaaco aimʌrda aapi —astʌtʌdai.

²⁰ Taidʌ ʌSuusi aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Cacaasiocai viaa gʌntʌʌtʌjoga dai ujuurugi viaa gʌn-coocosa, dʌmos aanʌ ismaacʌdʌ viaa ʌmo sʌʌlicami maivaacʌ —astʌtʌdai ʌSuusi.

²¹ Dai ʌmai ismaacʌdʌ ʌrʌSuusi mamaatʌrdamigadʌ-catadai potʌtʌdai ʌgai ʌSuusi:

—Tlaanλdami giñdagitoñi nai λλpλga mλλ yaasa aanλ giñooca dai gooquiλrλ gλoidatucudagi —astλtλdai.

²² Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Giñoidañi dai dagito vai λgai ismaacλdλ λrλpan ducami coidadλ maitiñλλgigitai yaasana gλncoidadλga —astλtλdai λSuusi.

²³ Amaasi λSuusi tλsai λmo vaarcuλrλ λλmadu aatλmλ mamaatλrdamigadλ λgai. ²⁴ Dai aidλsi gλλ suudagi daama iimλitadai λgai tai alia cavami λvλ vai tai tλλsadλi suudagi dai vaarcu λraana vaacλi. Vaidλ λSuusi coosocatadai. ²⁵ Tλtai aatλmλ mamaatλrdamigadλ λgai iji dai mλλ nλnλitu daidλ itλtλdai:

—Tlaanλdami cλλgacλrλ igλrvuvaida casiatλ yooga duudupi —astλtλdai aatλmλ.

²⁶ Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—¿Tuimλsi duduaadimuca? Aapimλ maivaavoitudai iñsaanλ istutuidi isgλnnuucadacagi —gλrtλtλdai λSuusi.

Dai vañi dai dodoligitu λvλλλli λλmadu λgλλ suudagi tai vλλsi dodoli vii. ²⁷ Tλtai aatλmλ maitλλ isducatai gλrtλtλgITUagi daidλ icaiti:

—¿Istuma cλλli idi vai asta λvλλλli dai gogλλ suudagi λλgidi? —caiti aatλmλ.

²⁸ Dai amaasi vaasadλrλ dλgavusai λgai λgλλ suudagi dai aayi Gadara dλvλλriλrλ, tai vuvaaaja gooca cλcλλli camposantuaiñdλrλ λgai viaacatadai Diaavora tλtλaañi-carudλ dai alia oomaliga tomali oodami maitistutu-idiña ismiaanai dλgavuscλdagi. ²⁹ Amaasi miaadλrλ gu-uquiiva λgai siaaco cλaacatadai λSuusi dai iññaquimi daidλ icaitimi:

—¿Tuipasi gɾɾɾɾmadu vapaɾai aapi Suusi Diuusi maraɖɾ maitiquiaa aɾcai istuigaco soimaasi gɾtaatatulda agai aapi? —ascaiti aɾgai.

³⁰ Dai bai miaanai abiaaɖɾɾɾ ajiopaitadai mui tataisoli,
³¹ vaidɾ ɾDiaavora tɾtɾaañicarudɾ daañimi ɾSuusi daidɾ itɾtɾɾɾdai:

—Pɾsgɾɾvuvaidagi idi ɾɾɾɾɾɾiañɾɾɾɾ pai gɾɾdagito tɾ-tai vaapaquia aatɾmɾ gotataisoliɾɾɾɾ —astɾtɾɾɾdai ɾDiaavora tɾtɾaañicarudɾ.

³² Taidɾ ɾSuusi itɾtɾɾɾdai:

—Iimivurai tudu —astɾtɾɾɾdai.

Taidɾ ɾDiaavora tɾtɾaañicarudɾ vuvuaaja ɾɾɾɾɾɾɾiañɾɾɾɾ dai tataisoliɾɾɾɾ vaapa, taidɾ ɾtataisoli koidam voopoi dai gɾɾ suudɾɾ suuli dai vɾɾɾɾ baicoi.

³³ Taidɾ ɾnuucadacami tataisoli voopoi dai dudu-aadimutugai, dai mɾɾɾca gaaagidi quiiquiana vɾɾɾɾ is-tumaasi ɾɾɾɾɾɾ, dai isducatai ɾɾɾɾɾɾ ɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ is-maacɾɾɾɾ viaacatadai ɾDiaavora tɾtɾaañicarudɾ. ³⁴ Tai vɾɾɾɾɾɾɾɾ ɾoidacami iji siaaco daacatadai ɾSuusi, dai tɾɾ-gacai daañimi sai imɾna ami ɾɾvɾɾɾɾiañɾɾɾɾɾ.

9

¹ Tai amaasi ɾSuusi tɾɾɾɾ ɾmo vaarcuɾɾɾ, dai daivusai vaasadɾɾɾ ɾgɾɾ suudagi dai ɾpamu aayi ɾɾgi gɾɾɾvɾɾɾɾɾɾɾɾɾ. ² Mɾtai uusiarɾɾ vuaapi ɾmo ɾɾɾɾi ismaacɾɾɾ maitistutuiditadai isoiñɾɾdagi. Dai aidɾɾɾi tɾɾ ɾSuusi isaliɾ vaavoitudai ɾoodami potɾtɾɾɾdai ɾgai ɾɾɾɾɾi coocoadɾ:

—Maiti soigɾɾɾiada giñaduñi, casiant oigɾli aana vɾɾɾɾi istumaasi soimaascami ismaacɾɾɾ ivuaadana aapi —astɾtɾɾɾdai ɾSuusi.

³ Amaasi ɾɾmoco ɾmamaatɾtuldiadami Diuusi ɾɾɾɾi-camigadɾ aduucai gɾntɾtɾgitoitadai: “Idi ɾɾɾɾi ɾoɾɾidi

islarDiuusi”, asanhlidi. ⁴ Vaidla ASuusi maatlcatadai istumaasi gantatagitoi l'gai daidla itatadai:

—¿Tuimasi mosal soimaasi gantatagitoi? ⁵⁻⁶ Aanal viaa lmo sallyicami dai cascada viaa guvucadagai isoigladidadi vlassi soimaascamigada oodami. Damos maisijaiga ispoduucai aagagi tomasioora cascada sivi gantlagidamu aanal issallicada viaa aanal guvucadagai isduaaidagi idi callyi —astatadai ASuusi amamaatatuldiadami Diuusi sallyicamigada.

Dai amaasi itatadai ASuusi alallyi coocoadl:

—Vañigiñi dai bli glvaacosi dai noragi glquiiyamu —astatadai.

⁷ Taidla lcoocoadl vañi dai nora glquiiyamu. ⁸ Aidlasi tala loodami imaasi, alila duduaadimu dai sial duutuli Diuusi, maacacai l'gai guvucadagai lmo callyi.

⁹ Taidla ASuusi ii abiaadara dai giñtala iñsaanla daacatai gavuuyi tumiñsi, dai povai iñtatadai:

—Mataivo, giñoidañi —iñtatadai.

Antai aanal calquiva dai oi.

¹⁰ Dai lmo imidagai gacuaadatadai ASuusi lmo quiiyara tai mui tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaadami dada dai ami meesa vuidara daraaja Suusi lmadu dai aatama mamaatardamigada ASuusi lara. ¹¹ Damos tagacai lfariseo gartacacai aatama ASuusi mamaatardamigada dai povartatadai:

—¿Tuisida gacueeyi glnmamaatatuldiadamiga tumiñsi vuudami dai soimaasi ivuaadami lmadu? —gartatadai.

¹² Vaidla ASuusi cal gomaasi daidla itatadai:

—Lagi coococoidada tagito gaduduaaidiadamimalaicococoidada maitagito. ¹³ Maatlavurai aapimla istaiya lidi idi ñiooqui Diuusi ñiooquidara: “Aanal maitiplidi isloodami giñoidiadagi naana maasi tomali

maitirϱlidi aanϱ isϱoodami coodadagi tutuuru tomali sisiivatu aanϱ giñvϱltarϱ, baiyoma ipϱlidi aanϱ sai soigϱϱlidiña oodami aacϱdϱ”. Aanϱ andivia tami oidigi daama vai ϱsoimaasi ivuaadami ϱma duucaigϱϱtϱtϱgitona dai camaisoimaasi ivuaadana. Ismaacϱdϱ ϱoϱlidi ismaisoimaasi ivueeyi siaadϱϱ ϱma duucaigϱϱtϱtϱgitona —astϱtϱdai ϱSuusi.

14 Amaasi ϱmamaatϱrdamigadϱ ϱVuaana miaadϱϱ guuquiiva siaaco daacatadai ϱSuusi dai ϱotϱtϱdai:

—Aatϱϱ ϱϱmadu ϱfariseo duudatai maitacueeyi. ¿Tuisidϱ aapi gϱmamaatϱrdamiga gacueeyi? —astϱtϱdai.

15 Taidϱ ϱSuusi aa noragi daidϱ itϱtϱdai:

—Aanϱ gia ϱϱmadu aimϱrai giñmamaatϱrdamiga cascϱdϱ gacueeyi goovai, dϱmos siϱϱscadϱ ϱgai ismaacϱdϱ giñvuidϱϱ vϱϱtϱ giñmuaagi aidϱ gia maitaugimu giñmamaatϱrdamiga.

16-17 Tomali ϱmaadutai maitistutuidi isvaavoitudagi is-tumaasi gamamaatϱtuldi aanϱ dai ariavaavoitudadagi gϱvaavoidaraga —astϱtϱdai ϱSuusi.

18 Aidϱsidϱ ϱSuusi aagaitadai imaasi tai ami divia ϱmo judidíu tϱaanϱdamigadϱ dai gϱtootonacϱdϱ cϱquiiva ϱSuusi vuidϱϱ daidϱ itϱtϱdai:

—Giñmara ooqui utudama muu dai isaapi imiagi dai daama daasagi gϱnovi ϱϱamu duaacan tada ϱgai —astϱtϱdai ϱjudidíu tϱaanϱdamigadϱ.

19 Taidϱ ϱSuusi cϱquiiva dai ii ϱgai ϱϱmadu dai aatϱϱ mamaatϱrdamigadϱ ϱϱϱ oí. 20 Amaasi ϱmo ooqui ismaacϱdϱ cabaiivustaama dan gooca uumigi soimaascatadai masaadaigadϱ miaadϱϱ cϱquiiva ϱgai ϱSuusi abaana dai gooquiamadϱϱ mostaata ugidiana daama vaasaradϱ. 21 ϱovϱϱlidadai ϱgai: “Tomasi mosϱca daama

vaasaradl taata aanl cascadl caduaadian tada aanl”, asallidi looqui. ²² Damos ASuusi gooquiamaco nlnlava daidl itatldai looqui:

—Baigi gllliada giñmara giñvaavoitu aapi cascadl dueeyi —astatldai.

Dai aidl todian duucal looqui dueeyi.

²³ Aidlsi aayi ASuusi quiidlra llaanldami tll lgai liivadami cabaiganducacatadai dai iivitulda agaitadai aidlmsi yaasa agaitadai lali tlji dai tll mui oodami vai gglra suaanlitadai. ²⁴ Taidl ASuusi itatldai:

—Vuuaquivurai tabiaadlra, goali tlji maitlrmuuquiadl mosacooso goovai —astatldai ASuusi.

Damos loodami mosasl rocaititai ASuusi. ²⁵ Aidlsi cavlasi vuvaja loodami taidl ASuusi vaa dai bli lmuuquiadl novidl tai lgai vañi. ²⁶ Dai vlasi airacoga sicoli oidacami maí istumaasi lrdui.

—————
²⁷ Aidlsi vuusai ASuusi abiaadlra gooca mainlnaadami ol lgai dai iññaquimi daidl icaitimi:

—Aapi Davicaru cajiudadl ismaacldl Diuusi maa lmo salllcaml soigi glllda aatlmacldl —tatldai lmainlnaicldl.

²⁸ Dai aidlsidl ASuusi vaa lmo quiylra taidl lmainlnaicldl abaana guuquiva taidl ASuusi tlacacai daidl itatldai:

—¿Vaavoitudaimsl aapiml iñsaanl istutuidi isgan-duduaaidagi? —tatldai.

Tai lgai aa noragi daidl itatldai:

—Ljl —tatldai.

²⁹ Amaasi ASuusi taata lgai vuupuidl daidl itatldai:

—Povlduñia agai isducatai vaavoitudai aapiml —tatldai.

³⁰ Tai povndui caduduaadicami vii. Amaasi ΔSuusi cllga aagidi daidλ itλtdai:

—Maitavλr aagiada aapimλ tomali λmaadutai istumaasi idui aanλ —tλtdai ΔSuusi.

³¹ Dai mosutudama vuvacλcai abiaadλrλ tomasioorλ aagidimi aipacoga istumaasi iduitadai ΔSuusi.

— — — — —
³² Aidλsi quiaa vuvaquimi λcλcλλli tai aa vuaa λmo cλλli muudugami sai duaaidana ΔSuusi. λgai viaacatadai λmo Diaavora tλaañicarudλ. ³³ Dai vuvaidacai ΔSuusi λDiaavora tλtλaañicarudλ tai boasdλrλ glaagacai ñioo λcλλli. Taidλ λjudidíu maitλλ istumaasi gλntλtλgituagi daidλ icaiti:

—Tomali λmo imidagai maitλnλidiña λmo istumaasi romaasi vλsi gardvλλragarλ —caiti λjudidíu.

³⁴ Dλmos λfariseo vui ñioocai ΔSuusi daidλ icaiti:

—Gocλλli vuvaidi Diaavora tλtλaañicarudλ guvucadadλcλdλ λbaitλcλaacamigadλ λDiaavora tλtλaañicarudλ —caiti.

— — — — —
³⁵ Vaidλ ΔSuusi aimλraiña vλsi aali quiiquiana dai aipaco ami dλvλλrλrλ uugidiana mamaatλtuldiña λgai λoodami judidíu quiquiupaigadλrλ. ΔSuusi aagidiña λoodami sai Diuusi soicλda λlidi oodami sai cλlgacλrλ oidacana. Dai duduaaidiña ΔSuusi tomastuma coocodagai viaacagi oodami. ³⁶ Tλλgacai ΔSuusi mui oodami alia soigλλli λgaicλdλ. λgai alia soigλλli vaamioma gatλaanλitai λromamano dai maitiipu sioorλ soñagi vai λλgi gatλaanλdagi λgai. λgai λpan ducami cañiiru maipastutuuruacami, maiviaacatai sioorλ nuucadacagi. ³⁷ Amaasi ΔSuusi povλrtλtdai aatλmλ ismaacλdλ λrma-maatλrdamigadλ:

—Tami oidigi daama oidaga mui oodami ismaacλdλ vaavoituda λlidi Diuusi ñiooquidλ, dλmos maitiipu sioorλ

aagidagi, chíllquidu oodami ismaaclda gaaagidi Diuusi ñiooquida casclda. Vai ismaaclda caaca alidi lpan ducami gllpi yovaragai dai yoonadami chíllquidu.³⁸ Casclda daanadavurai aapima Diuusi ismaaclda artlaanadami vai ootosana aa glñiñiooquituldiadamiga vai aagidana lgai ñiooquida loodami —gartatldai lSuusi.

10

¹ Amaasi lSuusi glrvaí aatmla baivustaama dan gooca tsaidl armamaatlrdamigadlcana dai glrmaa sllicami sai vuvaidiña aatmla Diaavora tatlaañicarudl oodami-aiñdara dai duduaaididana oodami tomastuma coocodagai viaacami.

² Dai potlatlaidu aatmla baivustaama dan gooca lSuusi ojootosadl. Lprragadadl lrsimuñi masmaaclda Pividuru aagaiña lpra, dai Aandlraasi Piiduru suculidl, dai Jacovo lmadu Vuaana Sevedeo maamaradl,³ dai Piili, dai Bartolomé, dai Tomás, dai aanl Mataivo ismaaclda lrvuudamicatadai tumiñsi, dai Jacovo Alfeo maradl, dai Leveo masmaaclda Tadeo aagaiña lpra,⁴ dai Simuñi lgai lramoco ismaaclda vuidara caatlcana lromamano, dai Uudasi Iscaliote ismaaclda gooquiarioma gatllagi lSuusi.

⁵ Daidl lSuusi glrootoi vllscatai aatmla tsai gaaagidana Diuusi ñiooquidl dai povartatldai lgai:

—Maitavar iimi siaaco oidaga lgai ismaaclda maitarjudidíu, tomali maivapaclda quiiquidlra Samaalia dlvllariara oidacami,⁶ baiyomavar iimi glraaduñi judidíu lmadu. Ljudidíu camaiलगिदि Diuusi ñiooquidl casclda ljudidíu lrapan ducami cañiiru sibl iimiadl.⁷ Iimivurai dai aagida sai camiaadimi istuigaco Diuusi soiclda alidi oodami sai cllagacara oidacana.⁸ Aanl

gɒnmaa guvucadagai mɒsai duduaaidiña ismaacɒdɒ viaacagi ɒcoocodagai ismaacɒdɒ duvaldi gatuucuga dai ismaacɒdɒ ɒma maasi coocodagai viaacagi ɒɒɒɒ dai duduaacaldavurai coidadɒ dai vuvaidavurai Diaavora tɒtɒaañicarudɒ oodamiaiñdɒɒ. Aaɒɒ gɒnmaa idi guvucadagai dai maitɒntai tumiñsi, cascɒdɒ aapimɒ avɒr maitaanɒda ɒɒɒ mɒsmaacɒdɒ duduaaidagi.

⁹ Dai maitavɒr vuucai tumiñsi, ¹⁰ tomali maivuucai gɒn-moraraaliga gaamu voiyamu. Mosali ɒmo vaapasaragai avɒr vuucai dai maitavɒr vuucai aa susuusacai tomali giicai. ɒaata vuaadami viaa sɒɒɒicami mɒsbibiaadagi.

¹¹ Mɒsiɒɒscadɒ ajiagi aapimɒ ɒmo ali quiiyɒɒ vɒrai gaaga ɒmo oodami cɒɒ tuigacami ismaacɒdɒ vɒɒsi oodami siaa duutuadagi dai ami quiiɒɒɒɒ ɒgai avɒr gɒnuuliña asta mɒsiɒɒscadɒ iji aapimɒ abiaadɒɒ.

¹² Mɒsiɒɒscadɒ aiya ɒmo quiiyɒɒ vɒrai aagida loidacami sai Diuusi ipɒɒɒidi isiibɒstudacan taadacagi ɒgai iibɒdɒ.

¹³ Dai isami oidacami cɒɒca ɒliadagi Diuusi ñiooquidɒ dai sɒɒɒicɒdɒ ipɒɒɒidagi isDiuusi soiñagi vai gɒniibɒstacan tadacagi ɒgai aidɒ gia gɒniibɒstacan tadacamu ɒgai. Dai ismaicɒɒca ɒliada ɒgai aidɒ gia maitɒniibɒstacan tadacamu ɒgai.

¹⁴ Dai mɒsiaaco maitɒnmiadɒgidagi agadagi dai tomali maitɒncɒɒca ɒliadagi vɒrai vuvaaqui abiaadɒɒɒ dai gigigida ɒdɒvɒɒɒɒ gɒɒɒɒcasuaiñdɒɒɒ vai poduucai maatɒna ɒoodami ismaicɒɒga idui.

¹⁵ Sɒɒɒicɒdɒ angɒnaagidi sai siɒɒscadɒ Diuusi nɒidagi ismaacɒdɒ ɒrcɒɒga ivuaadami dai ismaacɒdɒ ɒrmaicɒɒga ivuaadami vaamioma soimaasi taatatuldamu ɒgai ɒoodami ismaacɒdɒ maitɒnmiadɒgidagi siɒoodami ismaacɒdɒ Sodoomɒɒɒ dai Gomoorɒɒɒ oidacatadai.

¹⁶ Ganootosai aanλ loodami saagida dai λmoco alia oomaliga dai soimaasi gantaatatulda agai poduucai isduucai sλsλyi soivueeyi cañiiru. Cλga avλr gantatλgi-toca dai cλga tuutiaca vλscatai vui. ¹⁷ Damos aapimλ glaagai masajλgi ganuucadacagi, gantλgida magari dudunucami dai gangagλgatudamu aapimλ quiquiupirλ. ¹⁸ Dai asta vaama gantutusadamu oodami tatlaanλdami vuidarλ dai raraí vuidarλ giñvaavoitudaitai aapimλ, poduucai istutiadamu aapimλ isgiñaagadagi λgai vuitari dai λgai ismaacλdλ maitarjudidíu vuitari λrλ. ¹⁹⁻²⁰ Damos masiλscadλ vaama gantutusadagi aapimλ dudunucamiλrλ maitavar vuaam λnliada maimaatλcatai istiyagi. Diuusi Ibladλ gansoicλdamu vλrai aagada mas-tumaasi tagitocagi amaasi.

²¹ Dai oodami gatatagiada agai λgi gansusuuculi dai gansiisλgi dudunucamiλrλ masai coodaiña, dai dλdλdλ gatatagiada agai λgi ganmaamara, dai mamaradλ vuidarλ vλltaca agai gandλdλ dai gataanλdamu coodaragai λrλ. ²² Dai vλsi oidigi daama oidacami gancλdada agai giñvaavoitudaitai aapimλ. Damos sioorλ apiagiñvaavoitudadagi siλscadλ uucami oidacagi oidigi daama λgai cλgacλrλ vuvaaquimu. ²³ Masiλscadλ soimaasi gantaatamituldiadagi λmo ali quiiyλrλ iimivurai siblaacoga λmai ali quiiyλrλ. Sλλicλdλ anganaagidi sai maiquiaa naatocai iimia agai aapimλ vλsi aali quiiquidλrλ λjudidíu sidivimu aanλ ismaacλdλ viaa λmo sλλicami.

²⁴ Tomali λmo mamaatλrdami maivaamioma maata siλmaatλ gamamaatλtuldiadami dai tomali λmo pioñi maivaamioma gataanλi siλsi gataanλi gataanλdami. ²⁵ Isoimaasi taatamadagi λmamaatλtuldiadami λmamaatλrdamigadλ λrλ soimaa taatamaiña. Dai issoimaasi taatamadagi gataanλdamiga λpioñigadλ soimaasi taatamaiña λrλ cascλdλ aapimλ soimaasi

taatamadamu λPΛ λpan duucaí aanλ. λoodami Diaavora giñaaagiña dai vaamioma galnaasi ñiooqui gλnaagiadamu λgai aapimλ giñmamaatλrdamiga.

26 Dλmos maitavλr λλbiada λoodami ismaacλdλ soimaasi gλnduiñida λliadagi. Cλλ maataλ Diuusi vλλsi istumaasi iduñia λliada λgai aapimλ gλnvui dai Diuusi maasiuldamu vλλsi gomaasi siλλscadλ nλidagi λgai ismaacλdλ λrcλλga ivuaadami dai ismaacλdλ λrmaicλλga ivuaadami. 27 Vλλsi ismaacλdλ gλnaagidi aanλ λgi daraajatai aatλmλ aagidavurai aapimλ λoodami vλλsi aipacoga oidacami. 28 Maitavλr λλbiada λgai ismaacλdλ mumueeyi gatuucuga dλmos maitistutuidi ismuaagi gaibλdaga. Baiyomavλr λλbiada Diuusi ismaacλdλ istutuidi isootosagi gaibλdaga λλmadu gatuucuga mλλca siaaco oidaga λDiaavora.

29-31 Cλλ maataλ aapimλ isgλgaagarai gooca ujuurugi λmo sintavucadλ dλmos Diuusi vλλscarλ nuucadacana. λoodami maitistutuidi ismuaagi tomali λmo urugi maimaacacai oigaragai Diuusi. Dai Diuusi vaamioma gλnnuucada aapimλ siλ ujuurugi cascλdλ maitavλr duduaadicuda Diuusi gλnnuucadaca agai. Diuusi maataλ vλλscatai asta siλλjλquidu λλmadutai cuucupadλ.

32 Vλλscatai ismaacλdλ gλnmaasiuldagi oodami vuitapi isgiñvaavoitudai aanλ λPΛ aagamu giñooga vuitapi ismaacλdλ tλvaagiλrλ daja isλgai λrgiñmaamara. 33 Dai ismaacλdλ giñλstocadagi oodami vuitapi aanλ aagamu Diuusi gλrooga vuitapi ismaacλdλ tλvaagiλrλ daja sai λgai maitλrgiñmaamara.

³⁴ Maitavɾ pɔvɱɱliada aapimɱ ansai aanɱ divia sai siooma oidacana vɱɱsi oodami maitavɾ vaavoi baiy-oma divia aanɱ vai oidacana cocodi. Ismaacɱɱ maitiñvaavoitudai cocoadamu ɱgai ismaacɱɱ giñvaavoitudai.

³⁵ Isɱmo cɱɱli giñvaavoitudagi maradɱ vuidɱɱ caatɱcamu. Dai isɱmo ooqui giñvaavoitudagi ooqui maradɱ vuidɱɱ caatɱcamu. Dai isɱmo ooqui giñvaavoitudagi caasɱɱɱ vuidɱɱ caatɱcamu. ³⁶ Dai poduucai aipaco gɱɱɱɱpui vɱɱɱɱcamu ɱoodami ɱɱgi gɱɱnaadunumɱ.

³⁷ Tomasiooɱ siooɱ maitiñvaavoituda ɱliadagi baamucai ɱɱɱɱ maimaaquimu aanɱ oigaragai isɱgiñmaatɱrdamicagi dai tomasiooɱ siooɱ maitiñvaavoituda ɱliadagi baacoicai maamaradɱ maitipɱɱiditai isgiñvaavoitudagi oogadɱ maimaaquimu aanɱ oigaragai isɱgiñmaatɱrdamicagi. ³⁸ Dai siooɱ maibaigɱɱducagi isoimaa taatagi dai asta muquiagi ɱmo curusiaba giñvaavoitudaitai maimaaquimu aanɱ oigaragai isɱgai ɱgiñmaatɱrdamicagi. ³⁹ Dai siooɱ giñvaavoitudadagi vai cascɱɱ ɱoodami muaagi ɱgai Diuusi ɱɱmadu oidacamu tomastuigaco ɱɱmos siooɱ duaadicudagi ɱɱsmuaagi dai cascɱɱ pɱcaitiadagi sai maitiñvaavoitudai ɱgai gia maimimu Diuusi ɱɱmadu tɱvaagiamu.

---

⁴⁰ Dai siooɱ ɱɱgiditai gɱɱɱɱcagi aapimɱ ɱgai ɱɱgiditai giñcɱ aanɱ ɱɱɱ dai siooɱ ɱɱgiditai giñcɱ aanɱ ɱgai ɱɱgiditai cɱ gɱɱrooga ismaacɱɱ giñootoi. ⁴¹ Dai siooɱ ɱɱgiditai cɱ ɱmo Diuusi ñiooquitulɱdiamigadɱ Diuusi ootosadɱcatai ɱgai, ɱgai ismaacɱɱ ɱɱgiditai cɱ Diuusi maaquimu ɱmo istumaasi ɱɱɱ duucai gɱñiooquitulɱdiamiga. Dai siooɱ ɱɱgiditai cɱ ɱmoco ismaacɱɱ siaa duutudai Diuusi, siaa duutudaitai ɱgai Diuusi, Diuusi maaquimu ɱmo istumaasi cɱɱgaducami poduucai isduucai maa ɱgai ismaacɱɱ siaa duutudai Diuusi. ⁴² Dai

tomasioora sioora baigalliaraclda vasidagi amo avasi suudagi amoco ismaaclda giñvaavoitudai, giñlagiditai caa lgai sallilaclda Diuusi maaquimu lgai amo istumaasi cllagaducami, tomasi mosvasidagi amo avasi suudagi —gartatldai lSuusi.

11

¹ Dai aidasi naatocai garmamatatuli lSuusi aatmla mamatardamigada iji abiaadlra dai aagida ragai Diuusi ñiooquida vlassi aipaco sicoli oidacami.

² lVuaana ismaaclda vrapaconaitadai loodami aglaa aqui Jordañilra maisacariara daacatadai dai maí vlassi istumaasi ivuaadatadai lSuusi. Amaasi ootoi gooca glamamaatardamiga siaaco daacatadai lSuusi ³ sai tlcacana sabai lgai sallilaclda lraCristo ismaaclda viaacatadai isdiviagi sabai glaagai isnlaracagi lmai.

⁴ Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Mllacavlar aagida lVuaana vlassi mastuma nliidi dai caa. ⁵ Dai aagidavurai isducatai ismaaclda mainlhalaitadai casi istutuidi isnlaadagi dai ismaaclda maiajioopaitadai caajioopai, dai ismaaclda viaacatadai gocoocodagai ismaaclda duvaldi gatuucuga duduaadli, dai ismaaclda maitatlcaidacatadai catatlcaidaga, dai coidadl duduaacarli dai soituutuigami vlassi glamamaatatluldi isducatai cllagacara glvuvacli. ⁶ Baigalliadamu sioora apiagiñvaavoitudadagi —tatldai lSuusi.

⁷ Dai aidasi caiji lgai ismaaclda ootoi lVuaana taidl lSuusi glaagacai aagidi loodami aagitai lVuaana dai potatldai lgai loodami:

—Aapiml iji mll oidigana siaaco daacatadai lVuaana. Aapiml maatlcataidai sai lgai maitlramoco ismaaclda

aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. ⁸ Aapiml iji mllca siaaco daacatadai lVuaana. Aapiml maatlcatadai sai lgai maitlrlmoco ismaaclal claga dadapacami yuucustai. Aapiml claga maatl sai ismaaclal claga dadapacami yuucustai clcll gaducami quiiquirlal oidaga glgl rai baabaquidlrl. ⁹ Aapiml iji mll oidigana nlida llditai lmo Diuusi ñiooquituldiadamigadl dai slliclal anglnaagidi sai Vuaana aa duiñdadl vaamioma namlga sil aa duiñdadl vllsi lga Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl. ¹⁰ Diuusi ñiooquidlrl pocaiti aagaitai lVuaana:

Ootosamu aanl lmo ootosicami aapi Cristo gbaitlqui vai lgai aagidana loodami sai divia agai aapi daidl loodami lma duucal glntatgitomu dai camaisoimaasi ivuaadamu.

Ascaiti Diuusi. ¹¹ Slliclal anglnaagidi sai vllsi oodami saagidaiñdlrl lVuaana ismaaclal vaponaitadai loodami viaa goaa duiñdagai ismaaclal vaamioma namlga sitomasmaaclal oodami aa duiñdadl, dmos vaamioma baiglnalidi lgai ismaaclal giñnlidi dai giñvaavoitudai silVuaana.

¹² Aidasi divia lVuaana ismaaclal vapacoi loodami abiaadlrl loodami glnaajagl vaavoituda llditai gocl gaducal ñiooqui isducatai Diuusi soicli oodami sai claga glntatgitocana. ¹³ Aidasi maiquia divia lVuaana Mosesacaru llmadu lga Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl aagidi glrlqui aaduñicaru dai ooja liivruarl isducatai Diuusi divia agaitadai dai gatlaanlda agaitadai tami oidigi daama lmo imidagai. ¹⁴ Dai isaapiml vaavoitudagi istumaasi glnaagidi aanl aidl gia maatlmu aapiml islrvaavoi islVuaana lrlrga divia iñsaanl dai gaaagidimi ansai aanl gooquirloma divia iñagaitadai. Lgai idui laa duiñdagai ismaaclal Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl aagidi llquioma Eliasicaru isidunla agaitadai.

¹⁵ CΛΛΓAVΛΓ gANTΛgITO cALCA aapimΛ istumaasi gΛnaagidi aanΛ.

¹⁶ Sivi gΛnaagidamu aanΛ istumaasi λpan ducami λoodami sividadΛ. Λgai λpan ducami λaali ismaacλdΛ plaasΛΓΛ gatΛTΛVΛiñΛ dai iññoquidiñΛ glaaduñi daidΛ itΛTΛdaiñΛ: ¹⁷ “Iiva aatΛmΛ muusicocλdΛ mΛtai maitatu-utudai. Susuañi aatΛmΛ mΛtai aapimΛ maisoigΛηλλi”, astΛTΛdaiñΛ. ¹⁸ Diviacai Vuaana λgai ismaacλdΛ vapaconai λoodami dai λgai alia duudatai gayunanduiñΛ dai tomali λmo imidagai maitayλλdana istumaasi navamudaga. Mai aapimΛ pocaitiñΛ sai λgai viaa λmo Diaavora tlaañi-carudΛ. ¹⁹ Dai diviacai aanΛ ismaacλdΛ viaa λmo sλλlicami dai maiduudatai gayunandui dai gayiλλyi mai pocaiti aapimΛ giñparunaitai ansaidΛ λrtuu naacλdami dai iitΛra-cami tomasi tomali λmo imidagai mainavamucurui aanΛ, dai ansaidΛ λraduuñdΛ tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaadami. VΛλscΛΓΛ maimaata λlidi aapimΛ isducatai Diuusi garsoi Vuaana λλmadu aanΛ sai maatana aatΛmΛ istumaasi glaagai tλsiduñiagi —tΛTΛdai λSuusi.

— — —

²⁰ Amaasi λSuusi glaagacai aagidi λoodami siλλ soimaasi ivuaadana CorasiñiΛΓΛ oidacami dai BetasaidΛΓΛ oidacami dai siλλ soimaa taata agai λgai. λsuusi ivuaadana mui naana maasi gΛΓΛrducami CorasiñiΛΓΛ dai BetasaidΛΓΛ tai vΛλscΛΓΛ maiλma duucai gANTΛgITO dai apiasoimaasi ivueeyi ami oidacami cascλdΛ λSuusi bagaimi daidΛ itΛTΛdai:

²¹ —Soogigi aapimΛ CorasiñiΛΓΛ oidacami dai Beta-saidΛΓΛ oidacami siλλ soimaa taatamu aapimΛ. λoodami ismaacλdΛ TiioΛΓΛ dai SidooniΛΓΛ oidacatadai maitΛrju-didifu dai maivaavoitudai Diuusi. Istλλgimudai λgai istu-maasi gΛΓΛrducami mλsmaasi tλλ aapimΛ λgai gia λma

duucai gantatagitomudai dai camaisoimaasi ivuaadamudai dai ganaadamudai yuucusi tutuucucami dai ganco-comaivadamudai mataicadai dai poduucai tlagidamudai aa oodami iscalma duucai gantatagito dai camaisoimassi ivuaada agai. ²² Damos silascada Diuusi naidagi ismaacada arcлага ivuaadami dai ismaacada armaicлага ivuaadami vaamioma soimaasi gantaatatuldamu agai aapima silTiiorla dai Sidoonila oidacami. ²³ Dai aapima judidú Capernauumla oidacami povai anlidi masai iimia agai Diuusi lamadu baiyoma miimia agai Di-aavora lamadu. loodami ismaacada Sodoomla oidaga maitarjudidú dai maivaavoitudai Diuusi damos isagai tlagimudai istumaasi gagarducami masmaasi tla aapima aidai gia Diuusi maiugitudamudai Sodoomla oidacami quiaa oidacamudai oodami Sodoomla. ²⁴ Damos silscada Diuusi naidagi ismaacada arcлага ivuaadami dai ismaacada armaicлага ivuaadami vaamioma soimaasi gantaatatuldamu agai aapima silSodoomla oidacami —tatadai lSuusi.

²⁵ Amaasi lSuusi potatadai Diuusi glooga:

—Giñooa aanla gia sallyicada siaa gaduutudai aapi ararbitascacami tvaagila dai oidigi daama. Aapi aratmaimaatatuli idi maasi ismaacada polidi isarsatudugami, aapi maatatuli mosca agai ismaacada maatia lididi gamamaatatuldaraga. ²⁶ Cलगaduava giñooa poduucai ipali aapi dai poduucai idui —tatadai lSuusi glooga.

²⁷ Dai apiamamaatatuldi lSuusi loodami dai potatadai:

—Giñooa giñmaa vallasacatai. Aanla arDiuusi marada dai tomali amaadutai maicлага giñmaatla mosca giñooa dai tomali amaadutai maicлага maatla giñooa mosca aanla ismaacada armarada agai. Dai vascara oidaga aa ismaacada maatla giñooa mosca agai ismaacada aanla ipalidi sai maatla.

28-29 Vllscatai aapiml ismaacldl caoojogi llgiditai mamaatltuldaragadl ismaacldl gamamaatltuldi quiquiuupirlal, aapiml maitlniibastacan tadaga glaniibldaga gomaasicldl, giñvaavoitudavurai dai giñdagito nai aanl glnmamaatltuldiadagi dai llgiadavurai istumaasi glnmamaatltuldiada aanl. Aanl maioojodai giñmamaatlrdamiga dai maigllducldl giñlidi aanl dai glniibastacan taadacamu aapiml.
 30 Maisijaiga isllgiada aapiml giñmamaatltuldaraga —tltldai lSuusi.

12

1 Amo imidagai iblstaragai taslral lsicami saagida imlitudai lSuusi tltai aatlml mamaatlrdamigadl vaiñcumaimi tligi muuradl dai garnoonovicldl cllivaimi aatlml dai cuumimi. 2 Vai llmoco lfariseo tllagacai gomaasi potltldai lgai lSuusi:

—Dañi glmamaatlrdamiga ivueeyi aa duiñdagai ismaacldl maitiipu oigaragai isivuaadagi iblstaragai taslral —tltldai lfariseo.

3 Dllmos lSuusi potltldai:

—Canlidi aapiml loojai siaaco aagai ismaasi idui Davi-caru lmo imidagai aidlasi lgai llmadu aaduñdl biuugicoi.

4 Vaa lgai lquiiylral siaaco siaa duutudaiña glrlqlui aaduñcaru Diuusi dai uu lpaana daasdaradl Diuusi ismaacldl lligi papaali viaacatadai oigaragai iscuaadagi lligi poduucal viituli Moseesacaru cascldl. Tai vllscarl vui Davi-caru dai uu dai gomaasi maitlrsomaascami.

5 Silral canlidi aapiml oojai siaaco oojisi Moseesacaru slllicamigadl saidl lrpapaali lglal quiuupaigadlral ju-didlu aata vuaadana iblstaragai taslral dai gomaasi maitlrsomaascami. 6 Dllmos aanl anglnaagidi sai aanl

cadivia dai vaamioma glaagai aanl siludunucami aɣla quiuuriɾɾɾ. ⁷ Aapimɾ maimaatɾ caɾ istliya lididi ñiooqui Diuusi ñiooquidɾɾ ismaacɾɾɾ pocaiti: “Aanɾ ipɾlidi isaapimɾ soigɾɾɾliadagi aacɾɾɾ maisiu mosɾcaasi giñdadaadiadagi naana maasi istumaasi dai coodadagi tutuuru dai sisiivatu dai giñdadasdiadagi”, ascaiti Diuusi. Ismaaatɾ caɾcamudai aapimɾ gomaasi aidɾ gia maigɾɾɾɾɾɾɾɾ vuupadamudai giñmamaatɾɾdamiga. Goovai maitivueeyi tomali amo istumaasi soimaascami. ⁸ Aanɾ viaa amo sɾɾlicaami cascɾɾɾɾ viaa aanɾ sɾɾlicami isaagagi istumaasi aɾɾduñiagi ibɾstaragai tasɾɾɾ —tɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ.

⁹ Amaasi ii ɾSuusi abiaadɾɾɾɾɾɾ dai vaa aɣla quiuupaigadɾɾɾɾɾ judidíu. ¹⁰ Vai ami claacatadai amo cɾɾli ismaacɾɾɾ gaquisapicatadai amo novidɾ, vaidɾ ɾfariseo gaagaitadai istuucɾɾɾ gɾɾɾɾɾɾɾɾɾ vuaajagi ɾSuusi dai tɾcacai dai potɾɾɾɾɾɾɾɾ:

—¿Oidagasi oigaragai isduaaidagi amo coocoadɾ ibɾstaragai tasɾɾɾ cho sio?— tɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ.

¹¹ Taidɾ ɾSuusi aa noragi dai potɾɾɾɾɾɾɾɾɾ:

—¿Maacɾɾɾ aapimɾ maiotoma vañigidana gɾɾsoiga cañiiru issibɾcai dɾɾcaɾɾ gɾsiagi aɣai tomasi ɾribɾstaragai tasɾɾɾɾ? ¹² Dai amo oodami vaamioma namɾga isɾmo cañiiru. Poduucai tudu oidaga oigaragai isivuaadagi amo istumaasi cɾɾgaducami ibɾstaragai tasɾɾɾɾ —tɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ.

¹³ Amaasi potɾɾɾɾɾɾɾɾɾ ɾSuusi ɾcɾɾli:

—Giñuuliñdañi gɾnovi —ɾɾɾɾɾɾɾɾɾ.

Dai mosuuliñi aɣai gɾnovi tai cacɾɾga duaadicami vii ɾpan duucai aɣɾmai novidɾ. ¹⁴ Amaasi vuvaaja ɾfariseo abiaadɾɾɾɾɾɾɾɾ daidɾ icaiti:

—Isducatai iduñimu aatɾmɾɾɾ dai muaamu goSuusi —ascaiti.

15 Dai aidlsi maí λSuusi gomaasi, ii abiaadlrl tai mui oodami oí. Taidl λSuusi duduaadi vllsi λcoococoidadl.

16 Dai aagidi λgai loodami sai maiaagaiña sioora λgai.

17 Aidlsi λrldui gomaasi aidl λrldui ismaacldl ooja Isaía sai pocaiti Diuusi:

18 Idi λrgiñpiooñiga ismaacldl λco vuusaitu aanl.

Dai alial oigldai aanl goovai dai baigiñlidi goocldl.

Giñlbdaga imia agai goovai λλmadu.

Dai goovai aagida agai loodami ismaacldl maitlrjudidíu sai Diuusi oigldi λsoimaasi ivuaadami.

19 Dai goovai maicocoaada agai oodami dai maiiñacada agai caayana.

20 Dai duduaaidiada agai λcoococoidadl dai clλgacalrl vuvaida agai λsoimaasi ivuaadami.

Dai λmo imidagai goovai taiylrl daituda agai λDiaavora siaaco tomastuigaco mllcana.

21 Dai λgai ismaacldl maitlrjudidíu vaavoituda agai istumaasi aagai giñpiooñiga dai poduucai tomastuigaco Diuusi λλmadu daraaja agai.

Ascaiti Diuusi, asduu ooja Isaía.

22 Amaasi mltai vaidacai λmo clλli mainlaadami dai muudugami mllca siaaco daacatadai λSuusi. λclλli viaacatadai λmo Diaavora tlaañicarudl taidl λSuusi duaadi λmuudu tai λgai istui isñiooquiagi. 23 Taidl loodami maitl isducatai gantlλlλgituagi tλgacai gomaasi, daidl icaiti:

—Davicularu cajiudadl lienl goovai ismaacldl catlνlari λrldui isnlνlra aatml, ismaacldl Diuusi daasa agai saidl λrraícana λran duucal gλraduuñi Davicularu λrraícata dai —ascaiti loodami.

24 Dλmos aidlsi λfariseo cal gomaasi pocaiti:

—Idi cllali vuvaidi Diaavora tatl̄aañicarudl̄ Diaavora guvucadadl̄cldl̄ —ascaiti l̄fariseo.

²⁵ Dl̄mos l̄Suusi maatlc̄atadai istumaasi gantl̄tl̄agi-toitadai l̄gai dai potl̄tl̄dai:

—Isl̄dudunucami mosaipaco ḡl̄ncocoadagi camaitistutuidi isapiagatl̄aanl̄dagi, isaipaco ḡl̄ncocoadagi am̄arlc̄l̄l̄l̄ oidacami ugitimu loodami dai baabaquidl̄ suuligimu. Dai isaipaco ḡl̄ncocoadagi am̄o adunuml̄ vl̄l̄si ugitimu l̄gai. ²⁶ Poduucai l̄l̄rl̄ isl̄Diaavora l̄l̄gi vuvaidagi Diaavora tatl̄aañicarudl̄ poduucai isduucai icaiti aapiml̄ l̄gai poduucai l̄l̄gi ḡlcocodagi otoma camaitatl̄aanl̄dan tada l̄gai. ²⁷ Aapiml̄ pocaiti ansai aanl̄ vuvaidi Diaavora tatl̄aañicarudl̄ Diaavora guvucadadl̄cldl̄. Sil̄rvaavoicamudai isDiaavora guvucadadl̄cldl̄ vuvaidi aanl̄ Diaavora tatl̄aañicarudl̄ aidl̄ gia aapiml̄ ḡl̄naaduñi vuvaidi Diaavora tatl̄aañicarudl̄ Diaavora guvucadadl̄cldl̄ l̄l̄rl̄. L̄l̄gi l̄gai ḡl̄naagidamu ismaitl̄rvaavoi isDiaavora guvucadadl̄cldl̄ vuvaidi Diaavora tatl̄aañicarudl̄ aanl̄ l̄lm̄adu l̄gai. ²⁸ Baiyoma Diuusi l̄bladl̄ guvucadadl̄cldl̄ vuvaidi aanl̄ Diaavora tatl̄aañicarudl̄ dai poduucai cll̄ maatl̄ aapiml̄ iscaaayi istuigaco Diuusi soiclda agai oodami sai cll̄gac̄l̄l̄l̄ oidacana.

²⁹ Suusi Cristo vaamioma viaa guvucadagai isl̄Diaavora cascldl̄ istui isvuvaidagi Diaavora tatl̄aañicarudl̄ oodamiaiñdl̄rl̄.

³⁰ Sioorl̄ maitiñvaavoitudadagi l̄gai giñvuidl̄rl̄ vl̄l̄tl̄, sioorl̄ maitiñsoiña aagiadagi loodami isducatai cll̄gac̄l̄l̄l̄ vuvaquia l̄gai, l̄gai sobicli sai maivaavoitudana dai maicll̄gac̄l̄l̄l̄ vuvacana.

³¹ Cascldl̄ aanl̄ anḡl̄naagidi sai vl̄l̄si istumaasi soimaascami ismaacldl̄ ivueeyi loodami gloigldi dai

vllasi istumaasi galnaasi ismaacldl aagadagi oodami gloigaldi dλmos sioora soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi Ibladl vui λgai gia maiviaa gloigaldaraga. ³² Dai tomasioora ismaacldl giñvui ñioocadagi aanl ismaacldl viaa λmo sλλlicami λgai gloigaldi dλmos sioora soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi Ibladl vui λgai gia maiviaa gloigaldaraga tomali λmo imidagai.

³³ Ispollidi aapimλ ansai aanl ivueeyi Diaavora aa duiñdadl mosavλr gλntλgito nλijada aapimλ istumaasi ivueeyi aanl dai poduucal maatlmu aapimλ sai istumaasi ivueeyi aanl λrDiuusi aa duiñdadl maisiu λDiaavora aa duiñdadl. Poduucal isduucal λmo uusi cλλgaducami cλλgaducami iibiatai dai λmo uusi maicλλgaducami maicλλgaducami iibiatai. Vllasi uusi cλλga gλmaatλ iibiadλrλ. ³⁴ Aapimλ ivuaadana naana maasi soimaascami. Siaadλrλ istuidλna aapimλ isaagagi λmo istumaasi cλλgaducami soimaasi ivuaadatai. Vllasi ismaacldl aagai λmo oodami ibladλaiñdλrλ vusacλi. ³⁵ λmo cλλli cλλtuigacami viaa naana maasi cλcλλgaducami gλibldagλrλ cascldl aagai naana maasi cλcλλgaducami. Dai λmo cλλli maicλλ tuigacami viaa naana maasi soimamaascami gλibldagλrλ cascldl aagaiña λgai naana maasi soimamaascami. ³⁶⁻³⁷ Dai aanl angλnaagidi sai siλλscadl Diuusi nλidagi ismaacldl λrcλλga ivuaadami dai ismaacldl λrmaicλλga ivuaadami λgai soimaa taatatuldamu vllscatai ismaacldl galnaasi ñioocai, dai Diuusi maisoimaa taatatuldamu ismaacldl cλλga ñioocai —tλtλdai λSuusi.

³⁸ Amaasi λmoco λfariseo λmadu λmamaatluldiadami Diuusi sλλlicamigadl potλtλdai λgai λSuusi:

—Mamaatluldiadami nλida λrλlidi aatlmlλ siduñia aapi λmo istumaasi gλducami —tλtλdai.

³⁹ Taidla ʼSuusi aa noragi daidla itatʼldai:

—ʼloodami maicʼʼlga tuutiacami giñaagidi ansaidla iduuna ʼmo istumaasi gʼducami ʼgai vuitapi dʼmos maitʼʼgimu ʼgai ʼmai istumaasi gʼducami mosʼca listumaasi gʼducʼdʼ ismaacʼdʼ idui Diuusi ootosacai Joonasi gaamu Ñiñiviamu. ⁴⁰ Dai poduucai isduucai Joonasi ʼraana daacatadai ʼvatopa gʼducʼdʼ vaica tasai dai vaica tucagi poduucai aanʼ ismaacʼdʼ viaa ʼmo sʼʼlicami yaasapicamu vaica tasai dai vaica tucagi. ⁴¹ Dai siʼʼscadʼ caaiyagi istuigaco Diuusi nʼida agadagi oodami sividadʼ ismaacʼdʼ ʼrcʼʼlga ivuaadami dai ismaacʼdʼ ʼrmaicʼʼlga ivuaadami amaasi aagamu Diuusi sai ismaacʼdʼ Ñiñiviarʼ oidacatadai ʼʼqui maitʼʼgʼʼriʼʼ vʼʼʼcami dʼmos aapimʼ gia sʼʼlicʼdʼ gʼʼriʼʼ vʼʼʼ, ʼÑiñiviarʼ oidacami ʼma duucai gʼʼʼʼʼgito dai camaisoimaasi ivuaada ʼgai aidasi Joonasi aagidi Diuusi ñiooquidʼ cascʼdʼ. Dai tami daja aanʼ sivi dai vaamioma ʼrtʼaanʼdami aanʼ siʼʼoonasi dai aapimʼ maitiñʼʼgʼiditai caʼ. ⁴² Dai siʼʼscadʼ caaiyagi istuigaco Diuusi nʼida agadagi oodami sividadʼ ismaacʼdʼ ʼrcʼʼlga ivuaadami dai ismaacʼdʼ ʼrmaicʼʼlga ivuaadami amaasi aagamu Diuusi isʼooqui ʼʼquidʼ ismaacʼdʼ ʼrbaitʼʼʼacamicatadai mʼʼ Siipʼʼʼ cʼʼlga gʼʼʼʼʼgito ʼgai mʼʼcasdʼʼʼ divia dai caʼca ʼgai istumaasi aagai ʼSalomoñi ismaacʼdʼ ʼʼmo tʼaanʼdami saitudugami. Dai tami daja aanʼ sivi dai vaamioma ʼrtʼaanʼdami aanʼ siʼʼSalomoñi mai aapimʼ maitiñʼʼgʼiditai caʼ —tatʼldai ʼSuusi.

---

⁴³⁻⁴⁵ ʼloodami sividadʼ soimaasi ivuaadami ʼʼʼpan ducami ʼmo cʼʼʼli ismaacʼdʼ ibʼladʼʼʼ daja ʼmo Diaavora tʼaañicarudʼ. Siʼʼscadʼ ʼDiaavora tʼaañicarudʼ vuusiagi ʼcʼʼʼliaindʼʼʼ oidigana aimʼraiña dai gaagaiña siaaco

glibastagi dai siλλscadλ maitλλgia λgai siaaco povλ λλ-
lidiña: “λpamu animiagi giñquiiyamu iñsiaadλγλ vuusai”,
asλλlidiña. Dai siλλscadλ λpamu ami divia λgai dai tλtλλ-
gaiña λcλλli λpan duucaī λmo quii siaaco maittipu oida-
cami dai cλλga voisiqicami dai cλλga baiduñisicami. Dai
amaasi λgai aimλraiña dai vuaapaiña λpρλ cuvaracami Di-
aavora tλtλaañicarudλ, ismaacλdλ λrvaamioma soimaas-
cami siλgai. Dai λgai λλmadu vλλsi λgaa varacliña ami
cλλliλγλ dai ami oidacana dai poduUCAi vaamioma soigλ
vuaadana λgai isvaasλquioma. PoduUCAi λpλduuñimu
λpρλ idi oodamicλdλ sividadλ soimaasi ivuaadami, λgai
maitiñλλgiditai caλ cascλdλ —tλtλdai λSuusi.

---

⁴⁶ Daidλ λSuusi quiaa ñiooquiditadai λoodami aidλsi
ami dada λSuusi dλλdλ λλmadu susuuculidλ. Dλmos
quiidigana guucacatadai λgai dai nλida λlīditadai λSuusi.

⁴⁷ Tai λmoco aagidi λSuusi dai potλtλdai:

—Gλdaada λλmadu gλsusuuculi quiidigaiñdλγλ guuca
dai gλaatagida λlidi —tλtλdai.

⁴⁸ Taidλ λSuusi aa noragi dai potλtλdai:

—Vλλscatai cλλgacλγλ vuvacλi giñvaavoitudaitai
tomasi λrgiñdaada dai giñsusuuculi —tλtλdai λSuusi.

⁴⁹ Amaasi gλrvui nλnλava λSuusi aatλmλ mamaatλr-
damigadλ daidλ itλtλdai λoodami:

—Idi λpρλ λrgiñaaduñi. ⁵⁰ Tomasiooraλ sioora
ivuaadagi istumaasi ipλlidi gλrooga ismaacλdλ tλvaagiλγλ
daja λgai λpρλ λrgiñaaduñi —tλtλdai λSuusi.

13

---

¹ λgai vaa tasλγλ ii λgai ami quiiyaiñdλγλ dai mλλ gλλ
suudagi ugīdiana daiva. ² Tai mui oodami gλnλmpagi
ami siaaco daacatadai λSuusi. Taidλ λSuusi λmo vaarcu

lraana vaa dai ami daiva. Tai vllsi loodami anaasi gll suudagi ugidiana vii. ³ Tai naana maasi istumaasi mamaatltuli lSuusi cuentocldl dai potltldai:

—lmo lsadami galsimu ⁴ dai galsaimi lgai tai chilllqui tlīgi voiylll suuli tai dada ujuurugi dai uu. ⁵ Tai aa tlīgi ojoodai saagida suuli siaaco maitiipucata dai gllpi dlvlllrai. Tai otoma vuvaja ltlīgi maituucavi dlvlllrcacata dai ldlvlllrai cascldl. ⁶ Tai mosvuusai tasai tai gaquisa maitatacatada lgai cascldl. ⁷ Aa tlīgi vasoi saagida suuli taidl lvasoi maidagito isgllliagi. ⁸ Tai aa tlīgi cllgaducami dlvlllriarl suuli dai gll dai clлга iibaji asta lmo sientro litro vuvaja ali lmo litroaiñdlarl. Dai aa vaicobai litro vuvaja lmo litroaiñdlarl. Dai aa asta lmo coobai dan baivustaama litro vuvaja lmo litroaiñdlarl. ⁹ Cllgavarl gantlgito calca aapiml istumaasi glnaagidi aanl —tltldai lSuusi.

— — —
¹⁰ Amaasi aatlml mamaatlrdamigadl lSuusi miaadlrl guuquiva dai tlacacai daidl itltldai:

—¿Tuipasi ñiooquidi gooodami cuentocldl? —tltldai aatlml mamaatlrdamigadl.

¹¹ Tai lgai glaraa noragi dai povlrtltdai:

—Diuusi glnmaatltuldamu aapiml mlstumaasi maimaatl isducatai ipllidi Diuusi issoicldagi oodami sai cllgacarl oidacana dlmos gogaa maiviaa oigaragai ismatiagi. ¹² Sioorl blljli giññiooqui dai giñllgidi lgai vaamioma maatltuldamu aanl, dai sioorl maiblljli giññiooqui dai maitiñllgidi tomasi palllpi maatl lgai aanl vllscarl maitlgitoldamu istumaasi maatl lgai. ¹³ Cascldl glnñiooquidi aanl cuentocldl. Lgai canlidiña istumaasi ivuaadana aanl dai maitipllidi isgiñvaavoitudagi dai cacalcana istumaasi gamamaatltuldi aanl dai maitipllidi ismaatl calcagi.

¹⁴ ΛγαϊϷδδλ Ϸσϊ λρδϷϊ ισμαϷδδλ οοϷα ΙσαΐαϷαϷϷ ΔιϷϷϊ
ñïooquituldiadamigadλ dai pocaiti:

ϷαλϷαϷϷ ααϷιϷλ ΔιϷϷϊ ñïooquidλ δλϷοσ τοϷαλϊ λϷο
imidagai maimaatλ ϷαλϷαϷϷ.

ΝλϊϷαδαϷϷ ααϷιϷλ ιστϷμαασι ιϷϷεϷϷϊ ΔιϷϷϊ δλϷοσ
maimaatλ ηλϊϷαδαϷϷ.

ΔϷαϷι ισϷϷϷϷϷϷαϷι γληϷϷϷϷϷϷϷϷ. ΑαϷιϷλ ϷαϊτϷϷλϊδϊ ισ-
ϷααϷοϊτϷδαϷι ϷαϷϷδδλ.

¹⁵ ΑαϷιϷλ ϷϷϊδλρλ Ϸλλτλ ΔιϷϷϊ.

ΤοϷαλϊ Ϸαϊτλντλγϊτο Ϸαλ ααϷιϷλ ΔιϷϷϊ ñïooquidλ.

ΜαϊνλϊϷαδλ λλϊδϊ ααϷιϷλ τοϷαλϊ ϷαϊϷαλϷα λλϊδϊ
τοϷαλϊ ϷαϊλϷα δϷϷαϷι γλντλτλγϊτϷα λλϊδϊ δαϊ
ϷαϷαϊσοϊϷαασι ιϷϷααδαϷι ισααηλ ϷλγϷαϷλρλ
γληϷϷϷϷϷϷδλ.

Αστλτλδλϊ ΔιϷϷϊ Ιβλδδλ λΙσαΐα Ϸαϊ Ϸοτλληηα.

¹⁶ ΔλϷοσ ΔιϷϷϊ γληηαα οϊγαραγαι ηλϷαϊ ααϷιϷλ γϊñ-
ϷαϷαατλρδαϷιγα γϊα ηλϊδϊñηα ηααηα Ϸαασι ιστϷμαασι ισ-
ϷααϷδδλ ιϷϷεϷϷϊ ααηλ δαϊ ηλϷαϊ ϷαλϷαηα ιστϷμαασι γαϷα-
ϷαατλτϷδλϊ ααηλ ϷαϷϷδδλ βαϊγληλλϊδϊ ααϷιϷλ. ¹⁷ ϷλλλϊϷδδλ
γληααγϊδϊ ααηλ Ϸαϊ ϷϷϷ ΔιϷϷϊ ñïñïooquituldiadamigadλ
δαϊ αα οοδαϷι Ϸλ τϷϷτϊαϷαϷι ηλϊδλ λλϊδϊτδδλϊ ιστϷμαασι
ηλλϊδϊ ααϷιϷλ δλϷοσ ηαϊηλλϊδϊ. Λγαι ϷαλϷα λλϊδϊτδδλϊ
δλϷοσ ηαϊϷαλ.

¹⁸ ϷαλϷαϷϷαϷαϊ ααϷιϷλ ιστλϊϷα ιñλλϊδϊ ααηλ ααγαϊτλϊ
λϷαδαϷι. ¹⁹ ΙσϷααϷδδλ Ϸαλ ΔιϷϷϊ ñïooquidλ ισϷααϷδδλ
ααγαι ιστϷμαασι ΔιϷϷϊ ιϷϷλλϊδϊ ισσοϊñαγϊ οοδαϷι Ϸαϊ
ϷλγϷαϷλρλ οϊδαϷαηα δαϊ ηαϊϷαατλ Ϸαλ λγαι Ϸαα λρλγαι
δλδλ λρλρλν δϷαϷι λτλλϊγϊ ισϷααϷδδλ ϷοϊϷλρλ ϷϷϷλ.
λΔϊααϷοϷα δϊδϊϷαϊ δαϊ Ϸαϊτλγϊτδδλ ΔιϷϷϊ ñïooquidλ.
²⁰ Δλδλ λτλλϊγϊ ισϷααϷδδλ οϷοοδλϊ Ϸααγϊδλ ϷϷϷλ
λρλν δϷαϷι λοοδαϷι ισϷααϷδδλ ϷαλϷαηα ΔιϷϷϊ
ñïooquidλ δαϊ Ϸλγα βαϊγληλλϊαϷδδλ λλγϊδϊñηα, ²¹ δλϷοσ

²⁹ “Cho”, astlatdai lgai. “Isvoopona aapiml lvasoi voo-
ponan tada aapiml atlaligi lprl. ³⁰ Baiyomavlrl dagito vai
vllsi baiglduuna vlrai amaasi iimi dai lprlga vooopona
lvasoi dai mlida dai gooquiirlrl vooopona atlaligi dai baitua
giñtroojogarl”, astlatdai laamudl gllpipooniga —tatl-
dai lSuusi.

³¹ Daidl lSuusi garaagidi lmai ñiooqui cuentocldl sai
poduucal maatlna loodami isducatal Diuusi ñiooquidl
aipacoga iml oidigi daama dai potlatdai:

—Diuusi soicli oodami sai clлга gantlatgitocana. Go-
maasi lrlpran ducami istumaasi lrlvueeyi lcaidl lmo
uusi ismaacldl lra maasi coravi caidl ismaacldl li
lmo oodami glldvllragana. ³² Goovai lraliducldioma
uusi caidl oidigi daama ismaacldl glalsai. Vai glglarl
dai glglarl mamartai. Dai asta ujuurugi daivli dai ami
maamaradarl coocosatai —gartlatdai lSuusi.

³³ Daidl lSuusi garaagidi lmai ñiooqui cuentocldl
lprl sai poduucal maatlna loodami isducatal Diuusi
ñiooquidl aipaco iml oidigi daama, dai potlatdai:

—Diuusi soicli oodami sai clлга gantlatgitocana, go-
maasi lrlpran ducami navaiti ismaacldl vllnagi lmo
ooqui vaica muuli taligi tuicami tai copoda. Vllsi tui
saagida ii lnavaiti dai poduucal vllsi aipacoga oidigi
daama iml Diuusi ñiooquidl —gartlatdai lSuusi.

³⁴ Vllsi gomaasi aagidi lSuusi loodami cuentocldl
dai tomastuigaco mamaatltuldiña lSuusi loodami cuen-
tocldl. ³⁵ Aidl poduucal ivuaadana lSuusi poduucal
lrlldui ismaacldl ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigald
istumaasi aagai Diuusi dai pocaiti:

Ñiooquidamu aanλ loodami cuentocλdλ.

Aagidamu aanλ naanλ maasi istumaasi ismaacλdλ
 maimaatλ tomali λmo oodami mosλλgi aanλ.
 Ascaiti Diuusi.

³⁶ Amaasi λSuusi diosagi loodami dai vaa λmo quiiyλλ tλtai ami miaadλλ guuquiva aatλmλ mamaatλrdamigadλ daidλ itλtdai aatλmλ:

—Garaagidañi aapi istλiya λlidi gocuento λvasoi ismaacλdλ gλλi tλligi saagida —tλtdai aatλmλ.

³⁷ Amaasi λSuusi povai gartλtdai:

—Aanλ ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami λrλpan ducami λgai ismaacλdλ λi λtλligi. ³⁸ Daidλ λdλvλλrai λrλpan ducami loidigi. Daidλ λtλligi λrλpan ducami loodami ismaacλdλ glandagito sai Diuusi soicλiña iscλλga gantλtλgitoca λgai daidλ λvasoi λrλpan ducami λgai ismaacλdλ iimia agai mλλca siaaco oidaga λDiaavora. ³⁹ Daidλ giñsaayu ismaacλdλ λi λvasoi λrλpan ducami λDiaavora. λyoovaragai λrλpan ducami siλλscadλ ugitiagi oidigi. Dai λripiooñi ismaacλdλ voopei λtλligi λrλpan ducami Diuusi tλtλaañicarudλ. ⁴⁰ Poduucai isduucai λvasoi gλvoopo dai gλmλmλji poduucai λrλλ λrλduñia agai siλλscadλ ugitiagi oidigi. ⁴¹ Aanλ ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami ootosamu giñtλtλaañicaru siλmpaidamu λgai vλλsi soimaasi ivuaadami dai vλλscatai ismaacλdλ soimaasi iduiñtuldi aa vai λcovai vuvaidana λgai sai camaiλλmadu daraajana λgai ismaacλdλ aanλ soicλi sai cλλga gantλtλgitocana. ⁴² Dai mλλca taiyλλ siaaco oidaga λDiaavora ootosamu Diuusi λgai sisuaanλdamu λgai dai aliλ soimaa taatacamu. ⁴³ Amaasi vλλscatai ismaacλdλ ivueeyi istumaasi Diuusi ipλlidi dadadacλda agai λgai λpan duucai tasai mλλca siaaco gatλaanλi Diuusi gλrooga. Cλλgavλr gantλgito caλca istumaasi gλnaagidi aanλ dai λλgiadavurai.

—Λῆλ τλαανλdami —τλτλdai aatλmλ.

⁵² Amaasi λSuusi gλraa noragi dai povartλτλdai:

—λmoco ismaacλdλ cλλ maatλ istumaasi aagai judidíu sλλlicamigadλrλ dai cλλ maatλ λrλ ismaacλdλ gama-maatλtuldi aanλ isducatai Diuusi soicλi oodami sai cλλga gλntλτλgitocana λgai gia cabai gλnduuduna isaagidagi aa Diuusi ñiooquidλ —gλrtλτλdai λSuusi.

⁵³ Aidλsi naato gλraagidi λSuusi λcuento ii abiaadλrλ
⁵⁴ gaamucu siaaco gλλ λgai. Dai judidíu quiuupaigadλrλ glaagacai gamamaatλtuldi λgai Diuusi ñiooquidλ. Taidλ λoodami camaitλ isducatai gλntλτλgituagi daidλ icaiti:

—¿Ducatai istutuidi goovai ismosλλ cλλga τλτλgitodagi daidλ ivueeyi goovai istumaasi gλgλrducami? ⁵⁵ Idiavλr λuusi ivisumadami maradλ dai María λrdλλdλ. Dai susuuculidλ λrJacovo, dai Osee, dai Simuñi, dai Uudasi.
⁵⁶ Dai susuuculidλ ooqui λrλrλ tami gλrsaagida oidaga. ¿Siaacoga maí goovai vλλsi imaasi? —caiti λoodami.

⁵⁷ Aliλ mui naana maasi maatλcatadai λSuusi cascλdλ baacoican tada λoodami λgai vui. Dλmos λSuusi itλτλdai:

—Vλλsi oodami cλλgacλrλ nλidiña λmo Diuusi ñiooquituldiadamigadλ mosλca λgi dλvλλragadλana oidacami gia maisiaa duutudaiña tomali aaduñdλ —τλτλdai λSuusi.

⁵⁸ Daidλ λSuusi maitidui mui naana maasi gλgλrducami ami. λoodami maivaavoitudaiña λgai cascλdλ.

14

¹ Aidλ tuigaco λEroodλsi λrcaigicatadai Galileeλrλ dai maí istumaasi ivuaadatadai λSuusi. ² Daidλ λEroodλsi aagidi λgai ismaacλdλ λλmadu daraajatadai dai potλτλdai:

—Gooviava ʼrVuaana ismaacʼɫɫa vapaconaitadai ʼloodami dai caduaaca ʼgai coidadʼ saagidaĩndʼɫɫa cascʼɫɫa viaa ʼgai guvucadagai daidʼ ivueeyi naana maasi gʼɫɫarducami —astʼɫɫadai ʼEroodʼsi.

³ ʼEroodʼsi ʼʼquioma gatʼɫjaitadai mʼsai bʼʼɫɫcaĩña ʼVuaana dai maisacarui vuurana cadeenacʼɫɫa. ʼErodi-iasi ʼrduñidʼcatadai. ʼErodiiasi ʼrooñigadʼcatadai ʼPiili ʼEroodʼsi suculidʼ. Dʼmos ʼEroodʼsi ʼʼsi gʼʼsuculi ooñigadʼ. ⁴ Taidʼ ʼVuaana itʼɫɫadai ʼEroodʼsi:

—Maitavʼaaagai ʼʼʼʼsiadagi gʼʼsuculi Piili ooñigadʼ —astʼɫɫadai ʼVuaana.

⁵ Eroodʼsi aidʼ otoma muua ʼliditadai ʼVuaana dʼ-mos ʼʼʼliditadai ʼgai ʼloodami. ʼloodami vaavoitu-dai isʼVuaana ʼrDiuusi ñiooquituldiadamigadʼ cascʼɫɫa.

⁶ Dʼmos tasagadʼɫɫ ʼEroodʼsi idui ʼgai ʼmo vagimi dai ʼmo ali ʼɫji Erodiiasi maradʼ vaa dai gatuu-dai ʼvapaiddadʼ vuitari vaidʼ ʼEroodʼsi aliʼ oojoide tuudaidadʼ ʼali ʼɫji.

⁷ Daidʼ itʼɫɫadai ʼEroodʼsi ʼali ʼɫji:

—Maatʼ Diuusi nai gʼʼmaquiagi ʼʼstumaasi giñtañiagi —astʼɫɫadai.

⁸ Amaasi ii ʼgai siaaco daacatadai ʼdʼʼdʼ dʼ dʼʼdʼ taidʼ ʼdʼʼdʼ aagidi istumaasi tañia ʼgai ʼEroodʼsi. Dai ʼramu divia ʼgai daidʼ itʼɫɫadai ʼEroodʼsi:

—Giñmaacañi ʼmo aasocoliʼɫɫa moodʼ ʼVuaana is-maacʼɫɫa vapaconaiña ʼloodami —astʼɫɫadai ʼali ʼɫji.

⁹ Taidʼ ʼraí sʼʼʼlicʼɫɫa soi gʼʼʼli. Dʼmos caaagiditadai ʼgai sai maatʼ Diuusi sai maquia ʼgai ʼʼgi istumaasi tañia ʼgai. Daidʼ ʼvapaiddadʼ calcatadai ʼʼʼ cascʼɫɫa.

¹⁰ Amaasi gatʼɫjai ʼEroodʼsi mʼsai guicutana ʼVuaana cusivodʼ amʼʼʼ maisacariʼɫɫa. ¹¹ Boodʼɫɫa ʼmo aasocoliʼɫɫa vuua dai maa ʼali ʼɫji, taidʼ ʼali ʼɫji maa gʼʼdʼʼ.

¹² Amaasi dada ʼVuaana mamaatʼrdamigadʼ dai mʼʼ bʼʼ ʼVuaana tuucugadʼ dai bʼʼcai dai yaasa. Dai

gooquiara iji siaaco daacatadai ASuusi dai aagidi istumaasi aradi.

13 Aidasi mai ASuusi gomaasi ii abiaadara amo vaarcuara amarcuara siaaco maitipu oidacami. Damos loodami mai isii ASuusi, gooquiara iji aali quiquiaiindara. Damos agai davalrapu salli iji. 14 Dai aidasi tava ASuusi vaarcuaiindara tara agai mui oodami dai soigaldan tada agaicada, dai duduaadi acococoidada ismaacada vaidaticatadai agai. 15 Dai aidasi casi arurunococatadai miaadara guuquiva aatama ASuusi mamaatardamigada daida itadai:

—Casiat urui dai tomali amaadutai maioidaga tanai. Ootosani goodami vai iimana aali quiquiamu siaaco miaaga vai gasavdana cuaadagai dai gaugaana —tadai aatama ASuusi.

16 Taida ASuusi povartadai:

—Maita viaa goovai isiimiagi. Bibidavurai aapima —gartadai ASuusi.

17 Tada aatama itadai:

—Mosca taama paana dai gooca vatopa viaa aatama —tadai aatama.

18 Taida ASuusi povartadai:

—Baigovai avr giñvuaapida —gartadai.

19 Dai amaasi agai aagidi loodami sai vasoi saagida daraivana. Dai amaasi ASuusi vui taama paana dai tai nanaava tavaagiamu dai gamamagi dai saasacai garmaa aatama mamaatardamigada tsai taacogidana loodami. 20 Dai vascatai gauu dai tataascovai. Dai gooquiara mpagi baivustaama dan gooca aasarai susudacami saasaquigada praana amadu vatopa. 21 Daida loodami ismaacada gauu artaama milicatadai, dai covai ooqui dai aali.

22 Taidl ʌSuusi garaagidi aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ tʌsai tʌʌtʌidʌna vaarcuʌrʌ dai dʌgavunʌna vaasadʌrʌ ʌgʌʌ suudagi ʌrʌrʌga isʌgai dai ʌgai diosaidimi loodami quiaa. 23 Dai aidʌsi cadioosagi ʌgai ii ʌmo tuvidacamu dai ʌgi gamamada ʌgai. Dai aidʌsi cadidiaimi ʌSuusi quiaa ʌgi daacatadai amʌʌca. 24 Daidʌ ʌvaarcu calʌran ʌsi imʌitadai ʌgʌʌ suudagi. Daidʌ ʌvaarcu vuidʌrʌ vustai ʌvʌʌli dai tai vʌrʌʌiigiʌi suudagi dai mʌʌ vaarcuaba astʌca. 25 Dai casiaalimodʌ ʌSuusi cayoga garaayitadai aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ mossuudagi daama imʌitadai ʌgai. 26 Dai aidʌsi tʌʌ aatʌmʌ issuudagi daama imʌitadai ʌgai alia duduaadimu aatʌmʌ dai ijiiʌa daidʌ icaiti:

—Gooviava ʌrʌmo suiʌali —caiti aatʌmʌ.

27 Dʌmos ʌSuusi garʌiiooqui dai povʌrtʌtʌdai:

—Maitavʌr vuaam ʌnʌliada aanʌana. Maitavʌr duduaadicuda —gartʌtʌdai ʌgai.

28 Amaasi ʌPiiduru ʌiiooqui daidʌ itʌtʌdai:

—Tʌaanʌdami isʌraapi giʌtʌaaʌiʌi isimia aanʌ suudagi daama dai mʌʌca glaajiagi —tʌtʌdai Piiduru.

29 Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Giimi tudu —tʌtʌdai.

Amaasi tʌvʌi ʌPiiduru vaarcuaiʌndʌrʌ dai glaagacai aimʌrai suudagi daama dai mʌʌ vuidʌrʌ ajia ʌgai ʌSuusi.

30 Dai aidʌsi tʌʌ ʌgai isʌliʌ cavami ʌvʌʌlimi alia duaadimu, dai casuudagi uta vaaquimi dai iʌiʌa daidʌ itʌi:

—Tʌaanʌdami cʌʌgacʌrʌ igiʌvʌuusaida —caiti ʌgai.

31 Taidʌ ʌSuusi otoma bli novidʌ daidʌ itʌtʌdai:

—Sʌʌlicʌdʌ maicʌʌga giʌvʌavoitudai aapi. ʌTuiʌsi maicʌʌga giʌvʌavoitudai? —tʌtʌdai ʌgai.

32 Aidʌsi tʌʌtʌsai vaarcuʌrʌ ʌPiiduru ʌmʌadu ʌSuusi otoma gʌʌʌpitu ʌvʌʌli. 33 Amaasi aatʌmʌ ismaacʌdʌ

vaarcuŕa daraajatadai gŕtootonacŕa guuquiva ʌSuusi vuidŕa daidŕa itʌŕadai:

—Sʌlicŕa aapi apŕmaradŕa Diuusi —tʌŕadai aatʌʌ.

³⁴ Dai vaasadŕa dŕgavusai aatʌʌ ʌgʌʌ suudagi dai aayi Genesareta dʌʌʌŕiŕa. ³⁵ Dai aidŕsi maí loodami isŕgai ʌŕSuusi otoma aagidi vʌʌsi ami dʌʌʌŕiŕa oida-cami. Taidŕ loodami otoma vʌʌa vʌʌsi ʌcoococoidadŕa ami siaaco daacatadai ʌSuusi. ³⁶ Daidŕ loodami daaŕiimi ʌSuusi daidŕ itʌŕadai:

—Gʌdagitoŕi tʌtai taata aatʌʌ gʌyuucusi tomasi ugidiana gʌyuucusi taata aatʌʌ —tʌŕadai loodami.

Dai vʌʌscatai ismaacŕa taata yuucusiŕa duduaadicami vii.

15

¹ Amaasi miaadŕa guuquiva ʌfariseo ʌmadu ʌma-maatʌtuldadami Diuusi sʌlicamigadŕa siaaco daacatadai ʌSuusi. ʌgai Jerusaleenaiŕŕadŕa dada, daidŕ itʌŕadai:

² —¿Tuisidŕ maitivueeyi gʌmamaatʌrdamiga istumaasi gŕviituli gŕʌʌqui aaduŕicarui dai maitŕʌpan duucui vapaconai gʌnnoonovi siuu duucu gaugia aagadagi? —tʌŕadai ʌgai.

³ Taidŕ ʌSuusi tʌcacai daidŕ itʌŕadai:

—¿Tuimasi aapimʌ maiʌgidi istumaasi ipʌlidi Diuusi baiyoma ʌgidi aapimʌ istumaasi gʌnviituli gʌʌʌqui aaduŕicarui? ⁴ Mosroduucui icaiti Diuusi: “Siaavŕ duutuuda gʌndʌŕadŕ”, dai pocaiti ʌŕŕa: “Sioora maicʌga ŕiioocadagi gʌooga siŕŕa gʌdʌʌ vui, ʌgai glaagai isdudunucami muaagi”, ascaiti Diuusi. ⁵ Dʌmos aapimʌ pocaitiŕa sai ʌmo oodami istutuidi isitʌŕadagi gʌooga siŕŕa gʌdʌʌ: “Maitan istutuidi isgʌnsoiŕagi tomali istumaasiŕadŕ vʌʌsi istuma viaa aanʌ ʌŕDiuusi aa duiŕdadŕ

vλatarλ”. ⁶ Dai ispotλiya λmaadutai mai aapimλ pocaitiña sai camaiivia λgai issoicλdagi gλooga siλpλ gλdλλ. Dai poduucai aapimλ mosgajiaadλrλ vipieeyi istumaasi ipλ-lidi Diuusi ducami isiarλmo istumaasi maicλλgaducamicagi. Dai baiyoma ivueeyi aapimλ itumaasi gλnviituli gλnaaduñicaru. ⁷ Aapimλ aagai λmo istumaasi dai λma maasi ivueeyi. Sλλlicλdλ λrvaavoi istumaasi aagai Isaíacaru Diuusi ñiooquituldiadamigadλ gλnaagaitai aapimλ dai λgai ooja istumaasi aagidi Diuusi dai poduucai ooja:

⁸ Aapimλ pocaiti mλsai giñsiasa duutudai dai maisiaa giñ-duutudai.

⁹ Gomaasi gia maitarsoiñi tomali λmaadutai vλatarλ.

Aapimλ maigamamaatλtuldi giññiooqui baiyoma gamamaatλtuldi aapimλ istumaasi oodami gλnviituli.

Ascaiti Diuusi sai ooja Isaíacaru.

¹⁰ Amaasi λSuusi aagidi λoodami sai miaadλrλ guuquivana daidλ itλtdai:

—Giñcalcavurai dai cλλga maatλ calca: ¹¹ Tomali λmo istumaasi ismaacλdλ cueeyi oodami maivapacλi tλgitoidadλrλ cascλdλ cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami. Baiyoma tλgitoidagadλaiñdλrλ vusacλi mui naana maasi soimaascami dai poduucai gλmaatλ isiarsoimaasi ivuaadami —tλtdai λSuusi.

¹² Amaasi aatλmλ mamaatλrdamigadλ λSuusi miaadλrλ guuquiva daidλ itλtdai:

—¿Maatλpλsi isaliλ baacoi λfariseo calcai istumaasi aagai aapi? —tλtdai aatλmλ.

¹³ Dλmos λgai povartλtdai:

—Tomastuma mamaatλtuldiaragai istumaasi gamamaatλtuldiadagi oodami ismaacλdλ maitarDiuusi mamaatλtuldaragadλ vλλsi gomaasi ugitimu. ¹⁴ Dagitovurai aapimλ λgai ismaacλdλ gamamaatλtuldi gomaasi. λgai

λpan ducami λmoco mainlaadami ismaacλdλ vaidaquia λlidi λmai mainlaadami, isvaidaquia λgai vλgoocatai sibλ dλλcarλ suuligian tada λgai —gλrtλtdai λSuusi.

¹⁵ Amaasi λPiiduru itλtdai:

—Gλraagidañi aapi istλiya λlidi gocuento —tλtdai λPiiduru.

¹⁶ Taidλ λSuusi itλtdai:

—¿Tomali aapimλ mλsmaimaataλ cal?

¹⁷ ¿Maitamλsmaatλ aapimλ sai vλλsi cuaadagai ismaacλdλ cueeyi oodami gavoocλrλ varacλi dai gooquiλrλ vusacλi? ¹⁸ Dλmos istumaasi aagai oodami λgai gia gatλgitoidagaiñdλrλ vusacλi, gomaasi λgai dai soimaasi iduiñtuldi oodami. ¹⁹ Gatλgitoidagaiñdλrλ vusacλi gosoimaasi tλgitoidagai cascλdλ, dai gomuaaragai, dai goλλmadu voidagai aa ooqui, dai goλλsidaragai, dai goyaatagidaragai, dai goñiooquidaragai. ²⁰ Vλλsi gomaasi λristumaasi soimaascami. Dλmos isλmo oodami maivacuanagi gλnoonovi poduucai isduucai ivueeyi λfariseo siuu duucu gaugia agadagi gomaasi maitλrsoimaasi —gλrtλtdai λSuusi.

²¹ Daidλ λSuusi ii abiaadλrλ gamu Tiiroamu dai Sidooniamu. ²² Tai λmo ooqui Cananeeaiñdλrλ divia siaaco daacatadai λSuusi dai iñña λgai daidλ itλtdai:

—Tλaanλdami, aanλ anvaavoitudai sai aapi λrDavicaru cajiudadλ ismaacλdλ λλqui abiaadλrλ nλnλracatadai aatλmλ daidλ λrraicamu aapi. Ali tλji giñmara sλλlicλdλ soimaa taataca viaacatai λmo Diaavora tλaañicarudλ. Soigi gλλlda dai duaaida —tλtdai λooqui.

²³ Dλmos λSuusi maiaa noragi tomali λmo ñiooqui. Amaasi aatλmλ λSuusi mamaatλrdamigadλ dada dai daañimi daidλ itλtdai:

—Ootosañi idi ooqui mosλrgooquiλrλ aimλraiña goovai dai iññacaiña —tλtdai aatλmλ.

²⁴ Amaasi ʌSuusi itʌtʌdai ʌooqui:

—Diuusi giñootoi ansai aagidana aanʌ ʌgai ñiooquidʌ mosʌca judidíu. ʌgai ʌrʌpan ducami cañiiru sibʌ iimiadʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

²⁵ Taidʌ ʌooqui miaadʌrʌ ʌʌquiva dai gʌtootonacʌdʌ ʌʌquiva ʌSuusi vuidʌrʌ daidʌ itʌtʌdai:

—Tʌaanʌdami giñsoiñañi —tʌtʌdai ʌgai.

²⁶ Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Maitavʌr ʌʌgai isʌʌsiadagi oodami gʌmaamara tas-calidʌ dai oidiadagi googosi —tʌtʌdai ʌgai.

²⁷ Taidʌ ʌooqui itʌtʌdai:

—Vaavuava isʌjudidíu googosi gʌraagai dʌmos vʌʌscʌrʌ ʌgoogosi cuaadana vʌʌsi istumaasi gʌʌsʌi meesagadʌiñdʌrʌ sosiaacami, cascʌdʌ tomasi maitʌrjudíu aanʌ giñsoiñañi aapi sivi —tʌtʌdai ʌooqui.

²⁸ Amaasi ʌSuusi itʌtʌdai:

—Aapi ooqui aliʌ ʌʌga vaavoitudai, cascʌdʌ ʌrʌdu-uñia ʌgai istumaasi ipʌlidi aapi —tʌtʌdai.

Dai aidʌ todian duucai ʌooqui maradʌ dueeyi.

---

²⁹ Taidʌ ʌSuusi ii abiaadʌrʌ dai ugidiana daivusai ʌgʌʌ suudagi dai ʌmo giidian tʌsai dai ami daiva. ³⁰ Tai ami aayi mui oodami dai vaidaticatadai chuchuecogami dai momochugami dai mainʌnʌaadami dai mumuudugami dai mui naana maasi coococoidadʌ. Daidʌ ʌSuusi ʌcasodʌ abaana tuaa ʌcoococoidadʌ tai ʌgai duduaadi. ³¹ Dai poduucai ʌoodami maitʌʌ istumaasi gʌntʌtʌgituagi tʌʌgacai isʌmumuudu ñioocai dai duduaadʌcai ʌmomosiucʌdʌ ʌrʌ, dai ajiooraitai ʌchuchuecocʌdʌ, dai nʌnʌaavacai ʌmainʌaadami. Daidʌ ʌoodami gʌnaagacai siaa duutudai gʌrDiuusiga.

---

³² Amaasi ʌSuusi gʌrvai aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ ʌgai daidʌ ʌrʌrtʌtʌdai:

—Soigiñlidi aanl idi oodamiclɔlɔ caaayi vaica tasai istami giñllmadu daraaja goovai dai maiviaa istuma ugiagi. Dai maiootosa iñlidi aanl sai noonoigla na goovai maitaugacai, susuiquituan tada goovai voiyamu —gɔrtɔtɔldai ʌSuusi.

³³ Tɔtai aatɔmɔ mamaatɔrdamigadɔ itɔtɔldai ʌSuusi:

—Ducatai tɔlgimu aatɔmɔ cuaadagai mosɔɔlqui oodami vɔɔtarɔ, dai tami maioidaga tomali ʌmo oodami —tɔtɔldai aatɔmɔ.

³⁴ Taidɔ ʌSuusi pɔvɔrtɔtɔldai:

—Mɔɔlqui paana viaa aapimɔ —gɔrtɔtɔldai.

Tɔtai aatɔmɔ itɔtɔldai:

—Cuvaracami paana dai chilɔlqui vatopa —tɔtɔldai aatɔmɔ.

³⁵ Tai amaasi ʌSuusi aagidi ʌoodami sai dɔvɔɔrɔpɔ daraivana. ³⁶ Dai ʌgai vui ʌcuvaracami paana dai ʌvatopa dai gamamagi dai gooquirɔ saasarai dai gɔrmaa aatɔmɔ mamaatɔrdamigadɔ ʌgai tɔtai aatɔmɔ taacogi ʌoodami.

³⁷ Tai vɔɔscaitai gauu dai tatascovai. Dai gooquirɔ ʌmpagi cuvaracami aasarai ismaacɔdɔ baivito. ³⁸ Daidɔ ʌoodami ismaacɔdɔ gauu ʌrmaacova miilicatadai, dai ʌcovai ooqui dai aali. ³⁹ Dai gooquirɔ ʌSuusi dioosagi ʌoodami dai vaarcuɔrɔ vaa dai iji aatɔmɔ gamu Magadaalamu.

16

¹ Taidɔ ʌfariseo ʌmadu ʌsaduseo mɔɔ nɔidamu ʌSuusi mosnɔijada ʌlɔidatɔ astuma duuna ʌSuusi gaagaitadai ʌgai isducatai gɔrɔrɔlɔ vuaajagi dai aagidi saidɔ iduuna ʌmo istumaasi gɔducami Diuusi guvucadadɔcɔdɔ. ² Tai ʌgai aa noragi daidɔ itɔtɔldai:

—Siɔɔscadɔ urunoco vɔɔgicagi icomai aapimɔ icaitiña sai cɔɔgaduca agai tasai. ³ Dai siɔɔscadɔ quiaamoco vɔɔgicagi icomai aapimɔ icaitiña sai maicɔɔgaduca agai tasai.

Aapimla aagaiña lmo istumaasi dai lamamaasi ivuaadana. Calga maatl nãidi aapimla oidigi silascadla duuduquia aagadagi dai silascadla maiduuduquia agadagi dmos maimaatal nãidi aapimla istumaasi lrlvueeyi sivi oidigi daama. ⁴ Aapimla sivi oidacami lrsomaasi ivuaadami dai maivaavoitudadami dai giñlaanlai aapimla isiduñia aanla lmo istumaasi gducami dai poduucal nlijada lãidi aapimla sabai aanla lralCristo ismaacada lnlra aapimla dmos maitalagimu aapimla lmai istumaasi gducami mosacaasi listumaasi gducada ismaacada idui Diuusi ootosacal Joonasi gamu Niñiviamu —tatladai lSuusi.

Dai anaasi viaa lgai dai ii.

⁵ Dai aidãsi aatlml lSuusi mamaatardamigada vaas-mocoradlra dlavusai tagito ismaivuucaticatadai paana.

⁶ Amaasi lSuusi povrtatldai:

—Gofariseo navaitigada dai gosaduseo navaitigada maicallgadu —gartatldai.

⁷ Tãtai aatlml garaagacal aipaco garaatagidimi daidl icaiti:

—Maivuucati aatlml paana cascada pocaiti goovai —caiti aatlml.

⁸ Taidl lSuusi maí istumaasi aatagaitadai aatlml dai povrtatldai:

—¿Tuimãsi pocaiti mlãsal maivuucati paana? Sallicalda maicallga vaavoitudai aapimla. ⁹ ¿Maitamãsquiaa maatl nãidi tomali maitalagito aapimla aidãñsi bibi aanla ltaama mil oodami taama paanacada mlallqui aasarai lmpagi saasaquigada? ¹⁰ ¿Tomali maitamãstagito aapimla aidãñsi bibi aanla lmaacova mil oodami cuvaracami paanacada mlallqui aasarai lmpagi saasaquigada? ¹¹ ¿Ducatai maitantagito cal aapimla aidãsi gnaagidi aanla mlãsal ganuucadacana lfariseo navaitigada dai lsaduseo

navaitigadla aana maiaagaitadai paana? —gartatadai
 ASuusi.

¹² Amaasi gia maata cal aatama isASuusi maiaagaitadai
 navaiti paana vllatara baiyoma aagaitadai lgai ama-
 maatatuldaragadla lfariseo dai lsaduseo sai maiclagadu.

¹³ Dai aidasida ASuusi aayi Sesarea Filiposi dnlallriala
 gartacacai daida partatadai:

—Aana lralgai ismaacada viaa lmo sallicami dmos
 loodami, jvoorla giñaagai? —gartatadai ASuusi.

¹⁴ Tlati aatama aa noragi daida itatadai:

—Lamoco pocaiti psaidla lralvuaanacaru ismaacada
 vraponaitadai loodami, dai aa pocaiti psaidla lralEli-
 iasicaru, dai aa pocaiti psaidla lralJeremiasicaru silpra
 lmai Diuusi ñioquituldiadamigadla —tatadai aatama
 mamaatardamigadla.

¹⁵ Amaasi ASuusi povartatadai:

—jDai aapima moora giñaagai? —gartatadai ASuusi.

¹⁶ Amaasi ASimuñi Piiduru itatadai:

—Aapi aralaCristo lgai ismaacada viaa lmo sallicami.
 Dai aapi lralDiuusi marada ismaacada tomastuigaco oidaga
 —tatadai lralPiiduru.

¹⁷ Taida ASuusi itatadai:

—Diuusi cllagacala gnlidi aapi Simuñi, Joonasi
 marada tomali lmo oodami maitamaatatuli gomaasi
 mosca Diuusi garooga ismaacada tlnvaagiana daja lgai
 gia gmaatatuli gomaasi. ¹⁸ Dai aana anglaagidi sai
 aapi Piiduru aagiada agai oodami ansai aana lralcllagacala
 vuviaadami dai muidutai giñvaavoituda agai dai lgai gia
 cllagacala vuvaidamu aana, dai tomasi coiyagi vllscala
 lmo imidagai lramu duduaacamu vllscatai. ¹⁹ Dai aana
 gmaaquimu lmo sallicami pai aagida loodami sai soora
 giñvaavoitudagi soicada aagai sai cllaga gantlatgitocana

Diuusi vai poduucai tomasioora sioora maitiñvaavoi-
tudagi aagiditai aapi tami oidigi daama maidagitomu aana
isvaquia agai tavaagilra dai tomasioora sioora giñvaavoi-
tudagi aagiditai aapi tami oidigi daama agai gia dagitomu
aana isvaquia tavaagilra —tatadai ASuusi.

²⁰ Amaasi ASuusi sallaicada gardai aatama mamaatar-
dami sai maiaagidiña tomali amaadutai sigai lraCristo.

²¹ Aidā abiaadara ASuusi glaagacai garaagidi
aatama mamaatardami sai agai viacatadai isimiagi
Jerusaleenamu dai sai soimaa taatatulda agai tatlanaan-
damigada judidū amadu lbaitlguucacamigada lrapaali
amadu amamaatatuldiadami Diuusi sallaicamigada. Dai
garaagidi ASuusi sai agai muaa agaitadai dmos bovaica
tasaicada rapamu duaaca agaitadai. ²² Amaasi lPiiduru
acovai vaidacai dai vui ñooquimi daida itatadai:

—Chu caliodami Diuusi maitipldana dai maitadagi-
tona. Tomali amo imidagai maitipladuuna imaasi —tat-
dai lPiiduru.

²³ Taidā ASuusi ajaco calquiva daida itatadai lPiiduru:

—Maitigiñlamadu aimarda aapi Diaavora giñsobicai
aapi. Aapi pocaiti sai maitlaagai isivuaadagi aana istu-
maasi Diuusi iplidi —tatadai ASuusi.

²⁴ Amaasi ASuusi povartatadai aatama:

—Isamaadutai giñlgiada liada maitlaagai islgi
gatagitocagi dai glaagai isvlas tasai baigaducagi sil-
duñiada glamuaatuda agai giñvaavoitudaitai daida giñl-
giadagi. ²⁵ Sioora ivuaadagi lgi istumaasi ipliadagi
agai gia imimu Diaavora amadu, dmos sioora baigad-
ucagi dai muquiagi giñvaavoitudaitai agai gia calgacara
vuusaimu. ²⁶ ¿Tumaasi lrsoiñi amo oodami vatarā
isgamitlgi vlassi istumaasi oidaga oidigi daama vai
iiblada imiagi Diaavora amadu? Tomali amaadutai

maitistutuidi isgaaanamλquidagi dai cλlgacλrλ vuusiagi. ²⁷ Dai aanλ ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami divimu λmaadu mui Diuusi tλtλaañicarudλ dai giñooça dadadaquigadλ garsicoli dadadaquida agai. Siλλscadλ diviagi Diuusi λgai nλidamu vλλscatai ismaacλdλ λrcλλga ivuaadami dai ismaacλdλ λrmaicλλga ivuaadami. ²⁸ Sλλlicλdλ oidaga λmoco ismaacλdλ tami guuca dai maicoiya agai asta siλλscadλ tλλ goovai ismaasca iñagai aanλ ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami siλλscadλ gatλaanλdagi Diuusi λmadu —gλrtλtλdai λSuusi.

17

¹ Daidλ λSuusi bonaadami tasaicλdλ vaidacai λPiiduru λmadu λJacovo λmadu λVuaana Jacovo suculidλ λmo tλca giidiana. ² Dai ami λSuusi λmarλdui vuitapi gλma-maatλrdamiga. Dai vuivasadλ dadadaquitu λpamaastu tāsai, dai yuucusidλ cλλga tootuatλ. ³ Dai todian duucai tλλ λgai Eliiasicaru λmadu Moseesacaru vai gaaatagaitadai λmadu λSuusi. ⁴ Amaasi λPiiduru itλtλdai λSuusi:

—Tλaanλdami vλλsi λrcλλgai istami daraaja aatλmλ isirλliada aapi tλtai duuñi vaica uucusai, λmoco aapi gλvλλtarλ dai λmai Moseesa vλλtarλ dai λmai Eliasi vλλtarλ —astλtλdai λPiiduru.

⁵ Dai quiaa ñioocaitadai λgai tai divia λmo icomai dadadacλdami dai iñña vλλscatai ismaacλdλ ami daraa-jatadai. Tai icomiaññdλrλ caidatu λmo ñiooqui daidλ icaiti:

—Idi Suusiava λrgiñmara nai aanλ aliλ oigλdai dai baigiñλlidi aanλ goovaicλdλ. λλgiadavurai aapimλ —ascaiti ññiooqui.

⁶ Moscalçai λmamaatλrdami ññiooqui dλvλλrapi cui-içui dai aliλ duduaadimu. ⁷ Amaasi λSuusi miaadλrλ cλquiva daidλ itλtλdai:

—Vaapaigivurai aapimla maitavlar duduaadimu
—astlatdai lSuusi.

⁸ Dai aidlasi airaco nlnlaava lgai camaitla lgai
lclclalli mosaca lldgi lSuusi.

⁹ Dai aidlasi tlaapaañimi lgai lglal giidaiñdlaral lSuusi
dai lmamaatlardamigadal daidl itlatdai:

—Maitavlar aagiyada tomali lmaadutai istumaasi tla
aapimla asta silascadla aanla ismaacldla viaa lmo sllli-
cami caduaacagi coidadal saagidaiñdlaral —astlatdai lSu-
usi.

¹⁰ Amaasi lmamaatlardamigadal tlcacai lSuusi daidl
itlatdai:

—¿Tuisidla icaiti lmamaatlatuldiadami Diuusi sllli-
camigadal saidla lEliiasicaru viaacatadai isdiviyagi lprlga
isaapi? —astlatdai lmamaatlardamigadal.

¹¹ Taidla lSuusi aa noragi daidl itlatdai:

—Vaavoava istumaasi aagai lmamaatlatuldiadami Di-
uusi slllicamigadal sai Eliiasi viaacatadai islprlga di-
viagi dai baiduñiyagi oodami iibladla. ¹² Dlmos aanla
anglnaagidi sai cadivia Eliiasi dai lmamaatlatuldiadami
Diuusi slllicamigadal maimai dai soimaa taatatuli lgai
isducatai irpli. Poduucal lpral loodami sividadla soimaasi
giñtaatatuldamu aanla ismaacldla viaa lmo slllicami
—astlatdai lSuusi.

¹³ Amaasi lmamaatlardamigadal maatal cal islSuusi aa-
gaitadai lVuana ismaacldla varaconaitadai loodami.

¹⁴ Dai aidlasi aayi lgai mlaca siaaco daraajatadai
loodami lmo clalli miaadlaral clquiva lSuusi daidl itlat-
dai:

¹⁵ —Tlaaanldami soigi glalda aapi giñmaracldla.
Susuiquitarlal lgai dai alia soimaa taatamai. Muiyoco
imidagai taiylarlal glglaslal dai suudarlal. ¹⁶ Tami vuaapi

aanλ gλmamaatλrdamiga ismaacλdλ tami vii tai goovai maitistui isduaaidagi —tλtλdai λcλlli.

¹⁷ Taidλ λSuusi povartλtλdai:

—Aapimλ oodami maivaavoitudadami dai soimaasi ivuaadami catλvλpi gλnλlma daja aanλ mai aapimλ vλλscλrλ maitiñvaavoitudai. Alia si λroojodaragai aapimλ. Baigovai avλr giñvuaapidi goali gλlli —gλrtλtλdai.

¹⁸ Dλmos λSuusi aagidi λDiaavora tλaañicarudλ sai dagitona λali gλlli dai camaiλλmadu daacana. Tai λgai vuusai λali gλlliaiñdλrλ, tai λali gλlli todian duucai duaadicami vii.

¹⁹ Dai gooquiλrλ aatλmλ mamaatλrdamigadλ λSuusi aatagi λgai λgi dai tλcacai daidλ itλtλdai:

—¿Tuisidλ maitistui aatλmλ isvuusaidagi λDiaavora tλaañicarudλ? —tλtλdai aatλmλ.

²⁰ Taidλ λSuusi povartλtλdai:

—Aapimλ maicλlga giñvaavoitudai cascλdλ. Ismaacλdλ gλnaagidi aanλ λrvaavoi. Sai iscλlga giñvaavoitudadamudai aapimλ aidλ gia istutiadamudai aapimλ isivuaadagi istumaasi tomasi sλλlicλdλ sijaiga. ²¹ Gomaa Diaavora tλtλaañicarudλ alia sijaiga vuvaidaragai oodamiaiñdλrλ cascλdλ avλnacai maitaugacai gamamadagi vai poduucai vuvacλi goovai —gλrtλtλdai λSuusi.

²² Dai aatλmλ mamaatλrdamigadλ λSuusi gλrλm-paidimi Galileeλrλ taidλ λSuusi povartλtλdai:

—Aanλ ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami mλgiñtλlgida aagai aa oodami ²³ siλgai giñmuaamu dλmos vaica tλsaicλdλ duaacamu aanλ —gλrtλtλdai λSuusi.

Tλtai alia soigλrλlli aatλmλ imaasicλdλ.

²⁴ Aidlsi aayi ʌSuusi ʌʌmadu aatʌʌ Capernauumʌʌ ʌtumiñsi vuudami ʌgʌʌ quiuupaigadʌʌ judidíu iji siaaco daacatadai ʌPiiduru daidʌ itʌʌdai:

—¿Gʌmamaatʌtuldadamiga isgamaacai ʌʌʌʌ tumiñsi ʌgʌʌ quiuupai vʌʌtarʌ? —astʌʌdai ʌtumiñsi vuudami.

²⁵ Taidʌ ʌPiiduru aa noragi daidʌ itʌʌdai:

—ʌʌ —astʌʌdai.

Amaasi utudama vaacʌcai ʌPiiduru quiiyʌʌ ʌSuusi ʌʌʌʌga ñiooqui daidʌ itʌʌdai:

—¿Tuma tʌʌgitoi aapi? ¿Maacʌdʌ oodami taanʌ ʌʌʌʌaanʌdami tumiñsi, ʌʌgi gʌʌaaduñi sisibʌacoga oidacami? —tʌʌdai.

²⁶ Taidʌ ʌPiiduru aa noragi daidʌ itʌʌdai:

—ʌsibʌadʌʌʌ oidacami —tʌʌdai.

Taidʌ ʌSuusi itʌʌdai:

—Amaasi aaduñdʌ maitʌaagai ismamaacadagi tumiñsi.

²⁷ Dʌʌʌ vʌʌscʌʌʌ maaquimu aanʌ tumiñsi vai poduucai maibaacuagi ʌtumiñsi vuudami. Imiñi aapi ʌgʌʌ suudagi ugidiamu dai daituda ʌʌʌ babaidacarui dai vuusaida ʌvatora ismaacʌdʌ ʌʌʌʌga bʌiʌya gobabaidacarui. ʌgai vatora tʌñiʌʌʌ tʌʌgimu aapi tumiñsi. ʌtumiñsi gʌʌʌʌʌ isgaaanamʌquida aanʌ dai aapi ʌʌʌʌ. Bʌcaini aapi dai mʌʌca aa namʌquida —tʌʌdai ʌSuusi.

18

¹ Amaasi aatʌʌʌ mamaatʌʌdamigadʌ ʌSuusi miaadʌʌʌ guuquiva dai tʌcacai daidʌ itʌʌdai:

—¿Siʌʌscadʌ gatʌaanʌdagi aapi vʌʌsi oidigi daama maascʌdʌ aatʌʌʌ gʌmamaatʌʌdamiga vaamioma gatʌaanʌda ragai? —tʌʌdai aatʌʌʌ.

² Amaasi ʌSuusi vaí ʌʌʌ ali dai gʌʌsaagida cʌi, ³ dai povʌʌʌʌʌdai:

—ΣΑΛΙCΑΔΑ ΛΡΥΑΑΥΟΙ ΙCΑΑΡΙΜΑ ΜΑΙΛΜΑ ΔΥΥCΑΙ ΓΑΝ-
 ΤΑΤΑΓΙΤΥΑΓΙ ΔΑΙ CΑΜΑΙΓΑΓΑΡΔΥCΑΔΑ ΓΑΝΛΙΑΔΑΓΙ ΑΡΑΝ ΔΥ-
 ΥCΑΙ ΙΔΙ ΑΛΙ ΡΟΔΥΥCΑΙ ΓΙΑ ΜΑΙΙΜΙΜΥ ΑΑΡΙΜΑ ΣΙΑCΟ
 ΤΛΑΑΝΛΙ ΔΙΥΥCΙ. ⁴ ΡΟΔΥΥCΑΙ ΓΙΑ ΑΓΑΙ ΙCΜΑCΑΔΑ ΒΑΑΜΙΟΜΑ
 ΓΑΤΛΑΑΝΛΙ ΜΑΛCΑ ΣΙΑCΟ ΓΑΤΛΑΑΝΛΙ ΔΙΥΥCΙ ΑΓΑΓΑΙ ΙC-
 ΜΑCΑΔΑ ΜΑΙΓΑΓΑΡΔΥCΑΔΑ ΓΑΝΛΙΔΙ ΑΡΑΝ ΔΥΥCΑΙ ΙΔΙ ΑΛΙ.
⁵ ΤΟΜΑCΙΟΟΡΑ ΣΙΟΟΡΑ ΒΑΑΥΟΙΤΥΔΑΙ ΓΙΝΜΑΜΑΑΤΑΤΥΔΑΡΑΓΑ
 ΔΑΙ CΑCΑΔΑ ΟΙΓΔΔΑΙ ΙΔΙ ΑΛΙ ΟΟΔΑΜΙ ΑΓΑΙ ΓΙΑ ΓΙΝΟΙΓΔΔΑΙ
 ΑΑΝΛ.

⁶ ΤΟΜΑCΙΟΟΡΑ ΣΙΟΟΡΑ ΣΟΙΜΑCΙ ΙΔΥΙΝΤΥΔΑ ΛΙΑΔΑΓΙ
 ΑΜΟCΟ ΙCΜΑCΑΔΑ ΥΤΥΔΑΜΑ ΓΙΝΒΑΑΥΟΙΤΥΔΑΓΙ ΣΙΟΟΜΑ
 ΑΡCΑΛΓΑΙ ΑΓΑΙ ΒΛΑΤΑΡΑ ΜΑCΥCΥΒΥΑΝΑ ΒΥΛΙΔΑΓΙ ΑΜΟ
 ΓΑΛ ΜΑΥΤΥΡΥ ΔΑΙ ΓΑΛ CΥΔΑΡΑ ΔΑΙΤΥΔΑΓΙ. ⁷ ΣΑΛΙCΑΔΑ
 ΜΑΙCΑΛΓΑΔΥ ΟΟΔΑΜΙ ΒΛΑΤΑΡΑ ΙCΟΙΔΑCΑΓΙ ΝΑΑΝΑ ΜΑCΙ
 ΙCΜΑCΑΔΑ ΣΟΙΜΑCΙ ΙΔΥΙΝΤΥΔΙΑΔΑΓΙ ΛΟΟΔΑΜΙ. ΒΛΑCΑΡΑ
 ΟΙΔΑCΑΜΥ ΙCΤΥΜΑCΙ ΙCΔΥCΑΤΑΙ ΣΟΙΜΑCΙ ΙΥΥΑΑΔΑΓΙ ΟΟΔΑΜΙ
 ΔΑΜΟC ΣΟΙΜΑCΙ ΤΑΑΤΑΜΥ ΑΓΑΙ ΙCΜΑCΑΔΑ ΣΟΙΜΑCΙ
 ΙΔΥΙΝΤΥΔΙΑΔΑΓΙ ΛΟΟΔΑΜΙ.

⁸ ΙCΑΜΑΑΔΥΤΑΙ ΙΔΥΝΙΑ ΛΙΑΔΑΓΙ ΑΜΟ ΙCΤΥΜΑCΙ ΣΟΙΜΑC-
 CΑΜΙ ΓΑΝΥΟΙCΑΔΑ ΣΙΛΛΡΑ ΓΑΛCΑCΟCΑΔΑ ΒΑΙΥΟΜΑ ΓΛΑΑΓΑΙ
 ΙCΡΟΛΙΑΔΑ ΑΓΑΙ ΙCΜΑΙΝΟΝΑ ΣΙΛΛΡΑ ΜΑΙΛCΑCΟ ΔΑΙ ΜΑΙCΙΥ
 ΔΙΑΑΥΟΡΑ ΑΜΑΔΥ ΙΜΙΑΓΙ. ⁹ ΔΑΙ ΙCΑΜΑΑΔΥΤΑΙ ΙΔΥΝΙΑ ΛΙ-
 ΑΔΑ ΑΜΟ ΙCΤΥΜΑCΙ ΣΟΙΜΑCΑCΑΜΙ ΓΑΝΥΥΡΥΠΥΙCΑΔΑ ΒΑΙΥΟΜΑ
 ΓΛΑΑΓΑΙ ΙCΡΟΛΙΑΔΑ ΑΓΑΙ ΙCΜΑΙΥΥΥΡΥΠΥΙ. ΣΙΟΟΜΑ ΑΡCΑΛΓΑΙ
 ΙCΡΟΛΙΑΔΑ ΑΓΑΙ ΙCΜΑΙΥΥΥΡΥΠΥΙ ΔΑΙ ΜΑΙCΙΥ ΔΙΑΑΥΟΡΑ ΑΜΑΔΥ
 ΙΜΙΑΓΙ.

¹⁰ CΑΛΓΑCΑΡΑ ΑΥΑΡ ΝΑΙΥΑΔΑ ΑΑΡΙΜΑ ΒΛΑCΑΤΑΙ ΙCΜΑCΑΔΑ
 ΓΙΝΒΑΑΥΟΙΤΥΔΑΓΙ. ΑΑΝΛ ΑΝΓΑΝΑΑΓΙΔΙ ΣΑΙ ΔΙΥΥCΙ ΤΑΤΛΑΑΝΙ-
 CΑΡΥΔΑ ΙCΜΑCΑΔΑ ΤΑΥΑΑΓΙΛΑΡΑ ΔΑΡΑΑΥΑ ΔΙΥΥCΙ ΑΜΑΔΥ
 CΑΛΓΑ ΝΥΥCΑΔΑ ΑΓΑΙ ΙCΜΑCΑΔΑ ΓΙΝΒΑΑΥΟΙΤΥΔΑΙ ΤΑΜΙ ΟΙΔΙΓΙ
 ΔΑΜΑ. ¹¹ ΔΑΙ ΑΑΝΛ ΙCΜΑCΑΔΑ ΒΙΑΑ ΑΜΟ ΣΑΛΙCΑΜΙ ΔΙΥΙΑ

dai cΛΛgacΛrΛ vuvaida iñagai soimaasi ivuaadami Λgai ΛrsibΛ iimiadΛ Diiusi vΛΛtarΛ.

¹² IsΛmaadutai viaacagi Λmo siento cañiiru vai sibΛ imiagi Λmoco siaadΛrΛ maianaasi viaana Λgai Λгаа maaco coobai dan baivustaama dan tustaama dai gaagamuna ΛsibΛimiaadΛ. ¹³ Dai istΛgiagi sΛΛlicΛdΛ vaamioma baigΛlliatugadagi ΛgaicΛdΛ siΛгаа ismaacΛdΛ maisibΛ iimiagi. ¹⁴ Poduucai ΛrΛr Diiusi gΛrooga tΛvaagiΛrΛ daja dai Λgai maitipΛlidi isiimiagi Diaavora ΛΛmadu tomali Λmoco ismaacΛdΛ giñvaavoitudai.

¹⁵ IsΛmaadutai soimaasi duiñdagi Λmai, Λgai glaagai isaagidagi Λgi Λgai sai soimaasi duñi. Dai isΛgai cΛΛga baiduñia lliadagi ñiiooqui aidΛ gia ΛrgΛnaadunumΛcamu Λgai. ¹⁶ Dai isΛgai maibaiduñia lliadagi aidΛ gia glaagai isvaidaquiagi Λmoco siΛrΛr gooca glaaduñi vai poduucai oidacana nlijadami ismaitipΛlidi Λgai isbaiduñiagi ñiiooqui. ¹⁷ Dai isapiaquiaa maibaiduñia lliada Λgai aidΛ gia glaagai isaagidagi vΛΛsi Λvaavoitudadami, dai isapiaquiaa maibaiduñia lliada Λgai aidΛ gia glaagai isΛpan duucai nlijadagi Λgai ismaacΛdΛ maivaavoitudai siΛrΛr Λpan duucai tumiñsi vuudami.

¹⁸ Dai aanΛ angΛnaagidi sai siΛΛscadΛ aagiada aapimΛ Diiusi ñiiooquidΛ loodami tomasioorΛ sioorΛ maitiñvaavoitudagi aagiditai aapimΛ Λgai maidagitomu aanΛ isvaquiagi tΛvaagiΛrΛ, dai tomasioorΛ sioorΛ giñvaavoitudagi aagiditai aapimΛ Λgai gia dagitomu aanΛ isvaquiagi tΛvaagiΛrΛ.

¹⁹ Dai aanΛ angΛnaagidi ΛrΛr sai isgoocatai aapimΛ gΛnaagidagi dai daañiagi isDiiusi gΛnsoiñagi, Diiusi gΛrooga gΛnsoiñamu. ²⁰ Tomasiaaco siaaco gΛnΛmpaidadagi gooca siΛrΛr vaica dai giñsiaa duutuada

agadagi dai gamamadada agadagi ami daacamu aanλ λpλ
—gλrtλtλdai λSuusi.

²¹ Amaasi ii λPiiduru dai tλcacai λSuusi daidλ itλtλdai:
—Tλaanλdami, ¿vλλquiojo imidagai glaagai isoigl-
dada aanλ λmoco giñaduñi ismaacλdλ soimaasi giñvui-
idadagi? ¿Parλ cuvaracamiojo? —tλtλdai λPiiduru.

²² Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:
—Chu aanλ anmaitlaagidi sai cuvaracamiojo baiyoma
anglaagidi aanλ sai maiλcaldacai gaoigλliada.

²³ Isducatai λpλvueeyi siλλscadλ Diuusi soicλdagi
oodami iscλλga gλntλtλgitocagi λpan ducami istumaasi
idui λmo tλaanλdami. λtλaanλdami ipλlidadai isλpi-
piooñigadλ aa namλquidagi. ²⁴ Utudama glaagacai
taañimi λgai gλpripiooñiga ismaacλdλ vupuaatulditadai
mλtai vuaari λmo pīooñigadλ ismaacλdλ mui mil vuaat-
ulditadai. ²⁵ Daidλ λpiooñigadλ maiviaacatadai istucλdλ
aa namλquidagi. Taidλ λaamudλ aagidi sai gagaarana
vλsi gλvustuidaga dai gλmaamara dai glooñiga dai λgi
λgai dai vuvaidana tumiñsi dai λcλdλ aa namλquidana.
²⁶ Amaasi λpiooñigadλ gλtootonacλdλ cλquiva glaamu
vuidλrλ dai daañimi daidλ itλtλdai: “Giñaamu giñnλnracañi
aapi glaλ namλquidamu aanλ vλsi”, astλtλdai.
²⁷ Taidλ λaamudλ soigλλli dai oigλli dai camaitaí aidλ,
dai dagito isimiagi λgai. ²⁸ Tai ii λgai dai moo maigovai
tλλ λmoco gλaduñi ismaacλdλ vuaatulditadai chiλλqui
tumiñsi. Dai cuchivuana bli dai cayoga vuliji daidλ
itλtλdai: “Aata giñnamλquida pλsmaacλdλ giñvuaatuli”,
astλtλdai. ²⁹ Amaasi λaduñdλ gλtootonacλdλ cλquiva
λgai vuidλrλ dai daañimi daidλ itλtλdai: “Giñnλnracañi
aapi glaλ namλquidamu aanλ vλsi”, astλtλdai. ³⁰ Taidλ
λgλmai maitipλli, baiyoma vaidacai dai gatλjai maisaragai
dai gaaagidi mλsai anaasi maisacana asta siλλscadλ aa

namlqui l'gai vllasi. ³¹ Amaasi l'гаа p'ipiooñigadl l'gll tlaanldami tll gomaasi dai slllicldl soigalpli dai iji dai mll aagidi l'tlaanldami vllasi istumaasi l'pldui. ³² Amaasi l'tlaanldami gatljai mlsai mll vaidana l'gai daidl itatl'dai: "Aapi gia slllicldl maicll tuiga. ¿Duucaidl aanl gloigali vllasi p'smaacldl giñvuaatulditadai aapi, giñdaañimi aapi cascldl? ³³ ¿Duucaidl aapi maisoigalli gladuñicldl, poduucal isduucal soigiñli aanl aapicldl?" astatl'dai. ³⁴ Dai slllicldl baamu laamudl dai gatljai maisaragai dai gaaagidi mlsai anaasi maisacana asta silascldl aa namlqui l'gai —tatl'dai l'Suusi.

³⁵ Cuugat'ra povartatl'dai l'Suusi:

—Poduucal iduñia agai g'rooga t'lvagil'ra aapim'cldl isslllicldl maitanoigaliada aapiml aipacoga —g'artatl'dai.

19

¹ Caaagacal l'Suusi imaasi ii ami Galileeaiñdl'ra dai aayi mll Judeea d'vll'ri'ra vaasad'ra Jordán aq'ui. ² Dai mui oodami oiditadai tai ami duduaadi l'Suusi coococoidadl.

³ Amaasi l'lmoco fariseo miaad'ra guuquiva siaaco daacatadi l'Suusi dai mossoimaasi ñiooquituda alidi l'gai cascldl t'cacai daidl itatl'dai:

—¿Oidagasi oigaragai silmo cllli dagituagi glooñiga tomastucldl? —tatl'dai l'fariseo.

⁴ Tai l'gai aa noragi daidl itatl'dai:

—Aapiml canlidi Diuusi ñooquidl siaaco oojisi sai aidl'si Diuusi idui oodami idui l'gai cllli dai ooqui. ⁵ Dai Diuusi ñiooquidl'ra icaiti l'p'ra: "Cascldl c'c'c'c'li dagitomu g'nd'ldl dai l'lmadu oidacamu glooñiga dai v'l-goocatai l'mo oodami g'nducamicamu l'gai", asduucal oojisi Diuusi ñiooquidl'ra. ⁶ Cascldl l'mo cllli maitlaagai

isdagituagi gļooņiga tomali lmo ooqui gļcuuna. Diuusi ipļidi isļmapai oidaca lgai asta siļļscadļ coi —tļtļdai lSuusi.

⁷ Amaasi tļcakai lfariseo daidļ itļtļdai:

—ĶTuisidļ Moseesacaru gamaa oigaragai isļmo cļļli dagitua liada gļooņiga saidļ istutuidi isbaiduņiagi lmo oojai dudunucamiļrļ dai poduucai dagituagi? —tļtļdai lfariseo.

⁸ Taidļ lSuusi itļtļdai:

—Gļņļļqui aaduņicaru vuidrļ vļļtļcana Diuusi cascadļ Moseesacaru maa lgai oigaragai isdadagitoda gļņooņiga dai poduucai gļņviituldi lgai. Dļmos tucamrļ maitiipucatađai oigaragai poduucai. ⁹ Dai aanļ angļnaagidi sioorļ dagituagi gļooņiga maigogoosi gļducamicatai lgai dai vļļņagi lmai ooqui lgai gia gogoosi gļducami —tļtļdai lSuusi.

¹⁰ Amaasi aatļmļ mamaatļrdamigadļ tļtļdai:

—Siļrvaavo i smaitiipu oigaragai isdagituagi lmo cļļli gļooņiga aidļ gia siooma lrcļļga ismaicuucuntadagi oodami —tļtļdai aatļmļ.

¹¹ Taidļ lSuusi povļrtļtļdai:

—Maisiu vļļscatai istutuidi ismaiooņtadagi mosļca lgai ismaacļdļ Diuusi soicļi. ¹² Lļmo cļcļļli maiiooņtai soimaa vuvacļi lgai cascadļ dai aa mļscacaapuņtudagi maiiooņtai, dai aa maiiooņtai aipaco ajioopaitai gaaagiada lļiditai isducatai Diuusi soicļi oodami sai cļļga gļņtļtļgitocana. Tomasioorļ sioorļ istutiadagi ismaiooņtadagi cļļgadu ismaiooņiacatai oidaca lgai —gļrtļtļdai lSuusi.

¹³ Mļtai aidļ vuaapi lSuusi chiļļqui aali sai taatana lgai moomodļ dai mamatuldana. Taidļ aatļmļ ma-
maatļrdamigadļ lgai bagaidimi loodami ismaacļdļ vuaapaimi ļaali. ¹⁴ Taidļ lSuusi povļrtļtļdai:

—Dagitovurai goali vai dadana siaaco daja aanλ dai maitavλr daidiada. Ismaacλdλ λpan ducami aali λgai gia Diuusi soicλi λgai sai cλλga gλntλtλgitocana —gλrtλtλdai λSuusi.

¹⁵ Daidλ λSuusi taata λaali moomodλ dai gooquiλrλ ii abiaadλrλ.

¹⁶ Amo gλλli ii dai mλλ nλidamu λSuusi daidλ itλtλdai:

—Mamaatλtuldadami cλλ tuigacλdλ. ¿Tumaasi istutu-idi aanλ isiduñiagi dai vλλscλrλ oidacagi Diuusi λmadu? —tλtλdai λgai.

¹⁷ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—¿Tuiπasi cλλ tuigacλdλ giñaagai? Aliλmadugava cλλ tuigacami dai λgai λrDiuusi. ¿Iπλidipasi isimiagi Diuusi λmaadu? λλgidityai caλca vλλsi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidλrλ —tλtλdai λSuusi.

¹⁸ Taidλ λgλλli itλtλdai:

—¿Tumaasi λgai? —tλtλdai.

Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Maitavλr gacoodada, dai maitavλr googosi gλn-ducamica, dai maitavλr gλλsiada gavustuidaga, dai maitavλr yaatavoaca, ¹⁹ dai siaa duutuada gλndλλdλ dai oigλadavurai gλnaaduñi poduucai masduucai gλnoigλdai aapimλ λgi —tλtλdai λSuusi.

²⁰ Taidλ λgλλli itλtλdai:

—Vλλsi gomaasi ansiaa duutudai aanλ aliducatai abi-aadλrλ. ¿Tumaasi vλλga isiduñia aanλ? —tλtλdai λgλλli.

²¹ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Iπλidipasi isiduñiagi vλλsi istumaasi Diuusi iπλidi aidλ gia imiñi dai gagaara vλλsi πλstumaasi viaa dai oida λtumiñsi λsoituutuigami dai poduucai viaacamu aapi mui naana maasi tλvaagiλrλ dai gooquiλrλ divia dai giñoi-datucuda —tλtλdai λSuusi.

dai gλmai tlaanλdamu Judacaru cajiudadλ, dai gλmai tlaanλdamu Zavulonīcaru cajiudadλ, dai gλmai tlaanλdamu Simioñīcaru cajiudadλ, dai gλmai tlaanλdamu Benjamiñīcaru cajiudadλ, dai gλmai tlaanλdamu Efrañīcaru cajiudadλ, dai gλmai tlaanλdamu Manaasesīcaru cajiudadλ. ²⁹ Dai tomasioora sioora dagituagi gλvustuidaga silλra glaaduñi ivuaadatai giñaa duiñdaga λgai viacamu λmo sientu vaamioma dai silλscadλ imiagi λgai idi oidigiaiñdara vλλscara oidacamu λgai Diiusi λλmadu. ³⁰ Dai mλλca siaaco tlaanλi Diiusi muidutai ismaacλdλ vaamioma tlaanλi tami, mλλca siooma maitlaanλdamu dai ismaacλdλ siooma maitlaanλi tami mλλca vaamioma tlaanλdamu.

20

¹ Isducatai λpavueeyi silλscadλ Diiusi soicλdagi oodami sai cλga gantλgitocana λλpan ducami istumaasi idui λmo cλli ismaacλdλ gλpi viacatadai dλvλlrai λqui quiaamoco ii λgai dai gaaga agai pipiooñi sai yoovana uuvasi. ² Dai baidui λgai gλpipiooñiga λλmadu sai λmo coobai piisu aa namλquida agai λmo tasaicλdλ. Dai otoma ootoi sai mλλca gayoovana. ³ Dai laascλdioma ii λcλli plaasamu dai mλλca tλλ aa oodami mosdaraacami, ⁴ daidλ itλtdai: “Iimλdavurai dai gaaata duñi giñλλsira dai aanλ gλnaa namλquidamu silλsi cλλgaducagi”, astλtdai. Tai λgai iji. ⁵ Dai dan duucu λpamu ii λλscami dai λpua ootoi aata vuaadami, dai coi gλλsacai tasai ii λgai dai λpua ootoi. ⁶ Dai cauruñimodλ ii λgai plaasamu dai mλλca tλλ aa oodami ismosdaraaja daidλ itλtdai: “¿Tuimλsi mosdaraaja λmo tasai dai maitaaata vueeyi?” astλtdai. ⁷ Taidλ λoodami itλtdai: “Tomali λmaadutai maitλrmamacai aa duiñdagai cascλdλ”, astλtdai. Amaasi itλtdai

ΛΛΣΛCami: “Iimλdavurai aapimλ vλλsi dai mλλca aata duuñi giñλλsiλrλ dai aanλ gnaa namλquidamu siλλsi cλλgaducagi”, astλtλdai. ⁸ Dai caalcai siuu duucu gλnλλpidagi λpipiooñi taidλ λλλsλcami aagidi λgai ismaacλdλ tλaanλi λpipiooñi daidλ itλtλdai: “Baigovai vaida goaata vuaadami dai aa namλquida. Glaagacai aa namλquida λλrλga ismaacλdλ gooquiλrλ gnaaga dai ismaacλdλ λλrλga gnaaga vλλsia gooquiλrλ aa namλquida aapi”, astλtλdai. ⁹ Amaasi dada λgai ismaacλdλ gooquiλrλ gnaagacai gaata dui mλtai λmo coobai piisu aa namλqui. ¹⁰ Dai gooquiλrλ caaa namλquida agai ismaacλdλ λλrλga gnaagacai gaata dui vai λgai povλnλlidadai mλsi vaamioma aa namλquida agaitadai, mλtai λgai λmo coobai piisu aa namλqui λλrλ. ¹¹ Dai aidλmλsi mosaa namλqui vai λgai ñiooquimi λλλsλcami vui. ¹² Daidλ itλtλdai: “Goovai ismaacλdλ gooquiλrλ gnaaga ali λmo oora aata dui mλtai vλλscλrλ gλrλpan λsi aa namλqui dai aatλmλ λmo tasai soimaa taata toiñdagai”, astλtλdai. ¹³ Taidλ λaamudλ aa noragi daidλ itλtλdai ali λmoco λagi λgai: “Giñaduñi aanλ maisoimaasi gλvuiididi. ¿Maitasiλrvaavoι iñsaanλ gnaagidi sai λmo coobai piisu gnaa namλquidada iñagaitadai isgaaata duñia aapimλ giñλλmadu? ¹⁴ Naa, gλαa namλquidaraga imλdañi. Aanλ ipλlidi isgλnλλpan λsi maquiagi goovai ismaacλdλ gooquiλrλ gnaaga. ¹⁵ ¿Maitisviaa aanλ sλλicami isiduñia giñtumiñsigacλdλ istumaasi ipλliadagi? ¿Tuiπasi muuquimudadλ caiti aapi nλiditai iscλλga dui aanλ gogaa vλλtarλ?” astλtλdai λaamudλ. ¹⁶ Poduucai ismaacλdλ λoodami soi duu nλidi tami oidigi daama vaamioma namλga mλλca siaaco tλaanλi Diuusi, dλmos ismaacλdλ polλidi isvaamioma namλga tami oidigi daama λgai gia maisii namλlacamu siaaco tλaanλi Diuusi. Diuusi ñiniooquitudadamigadλ

aagidi mui oodami saida istutuidi iscala gacala vuvaiquiagi dlamos Diuusi chillaqui laco vuvaitu — gartatadai lSuusi.

¹⁷ Dai amo imidagai voyamu imitadai lSuusi catasadimi Jerusaleenamu daida lSuusi covai garvi aatama baivustaama dan gooca mamaatardamigada lgai dai povartatadai:

¹⁸ —Aapima naidi tascatalaidimi aatama Jerusaleenala msiaaco gitalagida agai aanl ismaacada viaa amo sallicami gitalagida magari lbaitaguucacamigada papaali lamadu mamatatuldiadami sallicami isgai gatlaañimu msaidl giñmuaana, ¹⁹ dai gitalagidamu lgai aa sibladala oidacami ismaacada maitarjudidfu silgai giñparunadamu dai saasamu giñtuucuga dai giñsiisamu curusiaba. Dai bovaica tasaicada lramu duaacamu aanl coidada saagidañdala — gartatadai lSuusi.

²⁰ Amaasi lJacovo dai lVuaana lamadu adada miadala guuquiva siaaco daacatadai lSuusi. lJacovo dai lVuaana lrSevedeo maamarada. Taidl adada galtotonacada cquiva lSuusi vuidala. ²¹ Taidl lSuusi tacaai daida itatadai:

—¿Tumaasi aagai aapi? —tatadai lgai.

Tai lgai itatadai:

—Silascada aapi vallsia daama lrgabaitaclaacamicagi giñoigladacai darasa aapi giñmaamara vaidl artatlaanladamicana goovai —tatadai lgai.

²² Taidl lSuusi aa noragi daida itatadai:

—Aapima maimaatl mastumaasi giñaagidi. ¿Baisistuidlana aapima issoimaa taatagi sila soimaa taata iñagai aanl? —tatadai lSuusi.

Tai lgai itatadai:

—Istutuidiatlata —tatladaí l'gai.

²³ Taidl l'Suusi itatladaí:

—Sallicalda l'rvavoi. Aapiml gia soimaa taatamu síllsi soimaa taata iñagai aanl dai vllscarl aanl maitis-tutuidi isdaraasagi tatlanaanlami baiyoma l'agi Diuusi g'rooga daraasamu tatlanaanlami —tatladaí l'Suusi.

²⁴ Aidlsi aataml baivustaama cai gomaasi alil baacoi aataml l'гаа gooca g'raaduñi vui. ²⁵ Taidl l'Suusi g'rvai aataml dai povartatladaí:

—Cll maatl aapiml sai ismaaclda maitarjudidú saagida lbaitlclaacami g'ripiooñiga duucal n'idi glaaduñi dai ismaaclda vaamioma gatlaanl sallicalda tatlanañicui. ²⁶⁻²⁷ Damos aapiml g'nsaagida maitlaagai ispoduucal ivuaadagi baiyoma sioorl lbaitlclaacamicagi glaagai issoicldagi vllscatai. ²⁸ Poduucal isduucal ivueeyi aanl ismaaclda viaa l'mo sallicami. Aanl gia divia oidig'rl maisiu isgiñsoicldagi aa baiyoma divia aanl dai soiclda iñagai oodami dai muquia iñagai vai poduucal cllgacarl vuvac'na mui oodami —g'artatladaí l'Suusi.

²⁹ Aidlsi vuvaquimi aataml Jericooiñd'rl mui oodami oí l'Suusi. ³⁰ Vai voi ugidiana daraajatadaí gooca mainl'laadami. Dai mai l'gai isami daivusai l'Suusi dai iñoqui daidl itatladaí:

—Davi cajiudadl ismaaclda Diuusi maa l'mo sallicami soigi g'llda aari aatamlclda —tatladaí l'gai.

³¹ Taidl loodami bagaimi sai camaiiñacaiña vaamioma. Damos l'gai vaamioma iñacai daidl itatladaí:

—Tlaanlami, Davi cajiudadl ismaaclda Diuusi maa l'mo sallicami soigi g'llda aatamlclda —tatladaí l'gai.

³² Amaasi l'Suusi cl'quiva dai vai l'mainl'laadami dai t'cacai daidl itatladaí:

—¿Tumaasi ipɫlidi aapimɫ isganduiñda aanɫ? —tɫɫ-dai ɫSuusi.

³³ Tai ɫgai aa noragi daidɫ itɫɫdai:

—Tɫaanɫdami, nɫada ɫɫɫlidi aatɫmɫ —tɫɫdai ɫgai.

³⁴ Amaasi ɫSuusi soigɫɫli ɫgaicɫdɫ dai taata vu-upuidɫ. Tai bovasdɫɫ ɫismaacɫdɫ mainɫɫɫaitadai istui isɫɫɫavagi dai oí ɫSuusi.

21

¹ Aidɫsi camiaadimitadai ɫSuusi Jerusaleenɫɫ aayi Betaragiɫɫ miaanai ɫgiidi siaaco Oliivosi tɫɫgidu, ɫSuusi ootoi gooca gɫmamaatɫrdamiga, ² dai potɫɫdai:

—Iimivurai mɫɫ aali quiiquiɫɫ ismaacɫdɫ mɫɫmojoro guuca dai ɫɫcai tɫɫgimu aapimɫ ɫmo asñiitu maracami vulicami vɫrai uupana dai vuaapa vɫgoocai. ³ Dai isɫmaadutai gɫnaagidagi mɫsai maiuupanana vɫrai potɫɫda ansai aanɫ tɫgito dai ansai otoma ɫɫɫɫm ootosda iñagai —tɫɫdai ɫSuusi.

⁴ Poduucai ɫɫɫdui saidɫ ɫɫɫduuna ismaacɫdɫ aagai Diuusi ñiioquituldadamigadɫ dai poduucai ooja:

⁵ Aagidavurai Jerusaleenɫɫ oidacami dai potɫɫda:

“Dañi bɫɫimɫi gɫɫaí. Maigɫducɫdɫ gɫɫlidi goovai, ɫmo asñiitu mara daama daitugai”, astɫɫda.

Asduucai ooja Diuusi ñiioquituldiadamigadɫ.

⁶ Amaasi ɫmamaatɫrdamigadɫ iji daidɫ idui isducatai aagidi ɫSuusi. ⁷ Dai vuaa ɫasñiitu ɫɫmadu ɫmaradɫ dai ɫgai daama darai gɫnsosuaa dai daama daí ɫSuusi.

⁸ Dai voiɫɫɫ ajiopaitadai mui oodami ismaacɫdɫ voiɫɫɫ ɫɫɫigaimi gɫnsosuaa dai aa guicuma uusi maamaradɫ dai voiɫɫɫ tuajaimi sai daama daivunɫna ɫSuusi. ⁹ Dai ɫgai ismaacɫdɫ baitɫqui iimɫitadai dai ismaacɫdɫ gooquiɫɫ iimɫitadai iñaquimi daidɫ icaitimi:

Λmadu ΛmamaatΛtuldadami Diuusi sΛllicamigada sΛllicΛda baacoi ΛSuusi vui, ¹⁶ daidΛ itΛtΛdai Λgai ΛSuusi:

—¿MaitarΛscaΛ istumaasi aagai goaali? Dodoligitudañi aapi —tΛtΛdai.

TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Λja calana. Dai canΛidi aapimΛ isduucai oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ daidΛ icaiti:

Aali aliΛ cΛga ñioocada aagai Diuusi vui.

Ascaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁷ Amaasi ΛSuusi anaasi viaa dai ii JerusaleenaiñdΛrΛ Betaaniumu dai anaasi siaa.

— — — — —
¹⁸ Dai siaadiqui calpamu ajacoga imlitadai ΛSuusi Jerusaleenamu dai biuugimu. ¹⁹ Dai tΛΛ Λmo iigosi dΛdΛ voi ugidiana dai abaana cΛquiva dai maitΛΛ iigosi mosΛca aagada. DaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai liigosi dΛdΛ:

—Aapi gia tomali Λmo imidagai maiibiatamu —tΛtΛdai ΛSuusi.

Tai otoma gaquisa liigosi dΛdΛ. ²⁰ Dai aidΛsi tΛΛ aatΛmΛ mamaatΛrdami gomaasi camaitΛΛ istumaasi gΛrtΛtΛgituagi dai tΛcacai ΛSuusi daidΛ itΛtΛdai:

—Ducatai mosΛΛ otoma gaquisa goiigosi dΛdΛ —tΛtΛdai aatΛmΛ.

²¹ TaidΛ ΛSuusi gΛraa noragi dai povΛrtΛtΛdai:

—IsmaacΛda gΛnaagidi aanΛ Λrvaavoi. IscΛga vaavoitudadagi aapimΛ maisiu mosΛcaasi istutiadamudai isiduñia gomaasi ismaacΛda idui aanΛ goiigosi dΛdΛcΛdΛ asta istutiadamudai aapimΛ ΛrΛ isivuaadagi naana maasi istumaasi sΛllicΛda sijiacami. ²² Dai vΛsi istumaasi taanli aapimΛ Diuusi mamadaitai issΛllicΛda vaavoitudada aapimΛ Diuusi gΛnmaaquimu —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

— — — — —

²³ Amaasi ΔSuusi vaa λγλλ quiuupaigadλλ judidú dai ami gamamaatλtuldítadai Diuusi ñiooquidλ tai miaadλλ guuquiva λbaitλguucacamigadλ paraali daidλ λtλtlaanλ-dami judidú dai tλcacai daidλ itλtλdai:

—¿Tuma sλλlicamicλdλ vuvaitu aapi λjudidú tabi-aadλλ? ¿Toorλ γλmaa gosλλlicami? —tλtλdai λgai.

²⁴ Taidλ ΔSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Aanλan λλρλ γλntλcacagi λmo istumaasi mλscλλga giñaa noragidagi istumaasi γλntλcaca iñagai aanλ nai aanλ λλρλ γλnaagidagi istumaasi sλλlicamicλdλ ivueeyi aanλ gomaasi. ²⁵ ¿Toorλ ootoi λVuaana sai varaconana oodami Diuusi oodami sio? Aago vλrai iñnoragida —tλtλ-dai ΔSuusi.

Vai λgai λgi aipaco γλnaatagidi dai pocaiti:

—Ispotλλda aatλmλ sai Diuusi ootoi goovai γλraa noragidamu dai povλrtλldamu: “¿Tuimλsi maivaavoitu?” ²⁶ Dai ispotλλda aatλmλ sai oodami ootoi, γλrvui baacoimu gooodami. Goovai sλλlicλdλ vaavoitudai siλVuaana λrDiuusi ñiooquituldiadamigadλ cascλdλ —caiti.

²⁷ Dai amaasi itλtλdai λgai ΔSuusi:

—Maitatλmaatλ aatλmλ —tλtλdai λgai.

Amaasi ΔSuusi itλtλdai:

—Tomali aanλ anmaitλnaagidagi istumaasi sλλlicamicλdλ ivueeyi aanλ gomaasi —tλtλdai ΔSuusi.

²⁸ Daidλ ΔSuusi itλtλdai:

—λmo cλλli maamaracatadai gooca, daidλ itλtλdai λmoco γλmara: “Giñmara imλdañi sivi dai mλλ yoova uuvasi giñλλsi”, astλtλdai. ²⁹ Taidλ λmaradλ aa noragi daidλ itλtλdai: “Aanλ maiimia iñλlidi”, astλtλdai. Dai gooquiλrioma gia caλma duucaí γλtλgito λgai dai mλλca aata duñimu. ³⁰ Taidλ λoogadλ ii dai mλλ aagidi λγλmai γλmara dai potλtλdai λλρλ. Tai λgai itλtλdai: “λjλλ”,

astatldai. Dai maiii. ³¹ ¿Maacldl vlgocatai idui istumaasi tlgitocatadai loogadl? —tatldai lSuusi.

Tai lgal itatldai:

—Lrlgadadl —tatldai lgal.

Amaasi lSuusi itatldai:

—Ismaacldl aanl glnaagidi lrvaavoi. Sai ltumiñsi vuudami daidl looqui taatacaligami calma duucal gantatlgito dai camaisoimaasi ivuaada aagai vaavoitudacai istumaasi aagai lVuana. Diuusi soicliña lgal sai clga gantlgitocana. Dai aapiml gia cho. ³² lVuana ismaacldl vrapconaitadai loodami glnmamaatatuldi isducatai glaagai isoidacagi mlai aapiml mailma duucal gantatlgito maivaavoitudacai tomasi nldi aapiml islgaa oodami sllicldl vaavoitu. Poduucal aapiml maidadagi-toi isDiuusi glnsoicldi isclga gantlgitocagi aapiml.

³³ Calcavurai aapiml idi cuento: lmo oodami ismaacldl viaacatadai dlvlrai li uuvasi dai sicoli curarai daidl idui siaaco vuusiadagi uuvasi varagadl daidl idui lrl lmo vaaqui tlcavacami dai abiaadrl nuucadaca agai vlsl glsl.

Dai gooqilrl taajucamicldl maa glsl aa oodami dai mlacasi ii. ³⁴ Dai lcai yoovaragai ootoi lgal chilqui glrpioñiga sai ml taanl na loodami lyoovi silqui alcatadai. ³⁵ Taidl loodami vui lrprioñigadl dai saasarai tuucugadl lmo, dai lmai muua, dai lmai maicacarai. ³⁶ Taidl laamudl vaamioma muiyoma ootoi situcamidlrl taidl loodami poduucal idui lgaicldl lrl.

³⁷ Dai ml gooqilrl ootoi lgal gmara dai ponl liditadai: “Goovai gia siaa duutudan taada lgal”, asllidi.

³⁸ Amaasi tlgacal loodami lmaradl aipaco glnaagidi daidl icaiti: “Gooviava lrlgai ismaacldl ajiagai vlsl vustuidadl loogadl glaagai tsmuaagi dai poduucal

aatlml artutuidacamicamu”, ascaiti loodami. ³⁹ Dai bli dai dljoi ugidiana vuusaitu dai muaa —tatlđai lSuusi.

⁴⁰ Amaasi lSuusi tlacacai loodami daidl itatlđai:

—¿Silascadl diviagi ltuidacami ldlvllrai istumaasi iduunimu lğai? —tatlđai lSuusi.

⁴¹ Tai lğai itatlđai:

—Coodamu lğai lmaicllga tuutiacldl maisoigllliaracldl dai taajucamicldl maaquimu lmai gldvllraga silğai gia cllga maacadamu silsi aajldagi lğai —tatlđai ltlatlanldamigadl ljudidíu.

⁴² Amaasi lSuusi itatlđai:

—Aapiml cll maatl isduucal oojisi Diuusi ñioquidlrl daidl icaiti:

lsllicami viaacami ismaacldl daasi aagai Diuusi ltlatlanldamigadl ljudidíu gajiaadlrl viaa ađai.

Dai lğai lrlğai vaa ismaacldl vaamioma gatlaanlda ađai Diuusi iduñia gomaasi.

Dai gomaasi lrlmo istumaasi cllgaducamicamu lğai vlltarl ismaacldl vaavoitudagi.

Ascaiti Diuusi ñioquidlrl. ⁴³ Cascldl aanl anglnaagidi sai Diuusi camaitansoiña ađai msai cllga gantlgitocana. Aapiml vuidlrl vlltl lğai cascldl. Baiyoma soiña ađai lğai sai cllga gantlgitocana loodami ismaacldl lğiadagi. ⁴⁴ Dai sioorl giñvui vlltlcagi soimaa taatamu dai aanl vui caatlcamu lğai aidl gia iimimu lğai lDiaavora lmadu —tatlđai lSuusi.

⁴⁵ Aidlasi lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu lfariseo cai lcuento ismaacldl aa lSuusi, dai gantlgitocai silğai aagada mlllidi lSuusi lcuentocldl. ⁴⁶ Dai cascldl bliya lliditadai lğai lSuusi dmos llbliditadai lğai loodami. Loodami ponlliditadai silSuusi lrlDiuusi ñioquituldadamigadl.

22

¹ Taidl λSuusi aagidi λλpλ λmo ñiooqui cuentocλdλ daidλ itλtλdai:

² —Diuusi soicλi oodami sai cλλga gantλtλgitocana. Gomaasi λλpλn ducami isducatai idui λmo raí ismaacλdλ idui λmo vagimi aidλsi ooñigai maradλ. ³ Ootoi λgai gλpripiooñiga sai vuaapana λvapaidadλ taidλ λvapaidadλ maitipλli isdadiagi. ⁴ Tai λgai λpamu ootoi aa gλpripiooñiga daidλ itλtλdai: “Aagidavurai giñvapaida sai casi gatλjai aanλ coodaragai giñsosoiga giicoligadλ dai sai cuaadagai cavλλsi baigλduu vai otoma baigovai iimλna idi cunataragλλ”, astλtλdai. ⁵ Dai vapaidadλ maitaλλgi. λmoco mλλ nλidamu gλdλvλλraga dai λmai viaacatadai λma maasi isnλidagi. ⁶ Daidλ λгаа vui λpripiooñigadλ λraí dai soi vuujimi dai vλλsi coi. ⁷ Taidλ λraí alia baamu dai ootoi gasandaaruga sai mλλ coodana λgai λgacoodacami dai mλmλidana baabaquidλ. ⁸ Amaasi λraí itλtλdai aa gλpripiooñiga: “Quiaa baigλduu gocunataragai dai giñvapaida camaiviaa sλλlicami isdadiagi. ⁹ Iimλdavurai caayamu dai vapaida vλλsi masioora tλλgiagi vai dadana idi cunataragλλ”, astλtλdai λraí. ¹⁰ Taidλ λpripiooñigadλ aipaco voyamu iji dai λmpagi vλλsi siλλqui tλλ oodami cλλga tuutiacamai dai maicλλga tuutiacamai dai poduucai suuda ami gλλ tuucavi oodami.

¹¹ Taidλ λraí vaa dai nλnλidi gλvapaida dai gatλgito tλλ siami cλaacatadai λmoco ismaacλdλ maitλ aadaca yuucusi ismaacλdλ maa λraí gλvapaida sai gnaadana cunataragλλ. ¹² Daidλ itλtλdai: “¿Ducatai vaa aapi maitλaadacatai yuucusi ismaasi glaadai cunataragλλ?” astλtλdai λraí. Taidλ λgai maiñiooqui. ¹³ Taidλ λraí itλtλdai λgai ismaacλdλ gabibiditadai: “Vuravurai noonovidλ dai λcasodλ dai quiidigana daasa siaaco tucagamu siami

alial soimasi taatacamu goovai dai suaacadamu”, astatladai lraí. ¹⁴ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl aagidi mui oodami saidl istutuidi isclalgacalal vuvaaquiagi dalmos Diuusi chiallqui alco vuvaitu —tatldai lSuusi.

¹⁵ Taidl lfariseo iji dai glnaagi sabai aagatudana lgai lSuusi lmo istumaasi vai poduucal viaaca lgai isducatal galpialal vuaajagi dudunucamiarl. ¹⁶ Dai cascaldl ootoi lfariseo glnaaduñi lmmadu lmmoco lEroodalsi aaduñdl sai mll aatagidana lSuusi vai lgai itatldai:

—Mamaatatuldiadami clalga maatl aatml sai istumaasi gaaagidi aapi dai gamamaatatuldi lrvavoi. Dai maivuaaml alidi aapi oodamicaldl silrganviipidacami silrsoituutuigami lrl, mosgamamaatatuldi aapi istumaasi Diuusi iplidi. ¹⁷ Galraagidañi: ¿Clalgaisi tsaa namlquida aatml gocuota lgal baitaclaacamigadl lomamano chio sio? —tatldai lgai.

¹⁸ Dalmos lSuusi maatl tll islgai vuiirumada aliditadai dai potatldai:

—Aapiml aagai lmo istumaasi dai lmamaasi ivueeyi. ¿Tuimlasi giñvuiirumada alidi aapiml? ¹⁹ Giñtllagidavurai lmo tumiñsi ismaacldlclaldl aa namlquidi aapiml lcuota lgal baitaclaacamigadl romamano —tatldai lSuusi.

Tai lgai tllagi lmo tumiñsi. ²⁰ Taidl lSuusi mostll dai tlacacal daidl itatldai:

—¿Voorl moodl dai voorl tlatlaradl tumiñsilal daja? —tatldai lSuusi.

²¹ Tai lgai aa noragi daidl itatldai:

—Lgal baitaclaacami moodl dai tlatlaragadlava —tatldai lgai.

Taidl lSuusi itatldai:

—Maacavurai lgal baitaclaacami istumaasi lrtuidadl dai iduuñivurai istumaasi Diuusi iplidi isivuaadagi lrl,

ʌgai ʌrʌgʌʌ baitʌcʌaacami tʌvaagiʌrʌ dai oidigiʌrʌ ʌrʌ cascʌdʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

²² Amaasi caʌ ʌgai imaasi dai maitʌʌ istumaasi gʌn-tʌtʌgituagi dai dagito dai iji.

²³ ʌgai vaa tasʌrʌ ʌmoco saduseo iji siaaco daacatadai ʌSuusi. ʌsaduseo pocaiti sai maioidaga coidadʌ du-aacaradʌ cascʌdʌ potʌtʌdai ʌgai ʌSuusi:

²⁴ —Mamaatʌtuldiadami, ʌMosesacaru oojsicami gʌrvii gʌsʌʌlicamiga vai pocaiti sai ismuquiagi ʌmo cʌʌli dai viaagi gʌooñiga maiquiaa maratacai abaana, saidʌ ʌsuculidʌ ʌcʌʌli gʌaagai isvʌʌnagi ʌviuudu dai maratagi abaana ʌsiʌʌgidʌ vʌʌtarʌ ismaacʌdʌ muu. ²⁵ Dai tami gʌrsaagida oidacatadai cuvaracami ʌmo siʌʌgʌmʌ. Dai ʌrʌgʌdadʌ ooñigai dai muu maiquiaa maamatacai. Tai gooquiʌrʌ ʌgʌmai vʌʌna ʌviuudu dai muu ʌrʌ maiquiaa maamatacai. ²⁶ Tai gooquiʌrʌ ʌgʌmai vʌʌna ʌgai vaa ooqui dai muu ʌrʌ maiquiaa maamatacai. Vʌʌ cuvaracami podui dai vʌʌsi coi maimaamatacai tomali ʌmaadutai. ²⁷ Dai amaasi muu ʌooqui ʌrʌ. ²⁸ Dai duduaacacai coidadʌ saagidaiñdʌrʌ. ¿Ismaacʌdʌ ʌrcunadʌcamu ʌooqui vʌʌsi ʌrcuucunadʌcatadai ʌgai di? —tʌtʌdai ʌsaduseo.

²⁹ Taidʌ ʌSuusi aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Maicʌʌga gʌntʌgitoi aapimʌ maimaatʌcatai iscaiti Diuusi ñiooquidʌ dai tomali maimaatʌcatai siʌʌsi guvu-cadagai viaa Diuusi. ³⁰ Siʌʌscadʌ duduaacagi coidadʌ camaicuucuntada ʌgai tomali maiooñtada ʌgai mosʌpan ducamicana ʌgai Diuusi tʌtʌaañicarudʌ tʌvaagiʌrʌ. ³¹ Canʌidi aapimʌ oojai istumaasi gʌnaagidi Diuusi sai oidaga duaacaragai coidadʌ vʌʌtarʌ. ³² Tomasi catʌvʌpi ʌrʌdui sicoi Avraañicaru dai Isaacaru dai Jacocarʌ vʌʌscʌrʌ pocaiti Diuusi: “Aanʌ anʌrDiuusigadʌ

Avraañi dai Isaa dai Jaco dai aa λpλ”, astatadai Diuusi. Agai Diuusi λmadu daraaja tλvaagiλrλ. Diuusi λrDiuusi-gadλ ismaacλdλ catλvaagiλrλ daraaja dai ismaacλdλ iimia agai tλvaagiamu —tatλdai λSuusi.

³³ Moscaλcai λoodami imaasi vλλscatai maitλλ istumaasi gantatλgituagi λSuusi mamaatatuldaragadλcλdλ.

³⁴ Aidλsi λfariseo maí siλSuusi cλlga aa noragi λsaduseo tai agai maitλλ isducatai aa noragidagi λfariseo λgi gλnλmpagi. ³⁵ Dai λmoco agai saagidaiñdλrλ ismaacλdλ λrmamaatatuldadamicatadai Diuusi sλλlicamigadλ vui-irumada λlidadai agai λSuusi daidλ itatλdai:

³⁶ —¿Mamaatatuldadami vλλsi ismaacλdλ ipλlidi Diuusi tλsivuaadagi tumaasi vaamioma glaagai tλsivuaadagi? —tatλdai agai.

³⁷ Taidλ λSuusi itatλdai:

—“Oigλadañi λcλliodami gλDiuusiga vλλsi gλibdadacλdλ dai vλλsi gλgυvucadagacλdλ dai vλλsi gλtλgitoidagacλdλ. ³⁸ Gooviava agai dai sioma glaagai isivuaadagi”. ³⁹ Dai gooquiλrdadλ baitoma pocaidaga λpλ: “Oigλadañi glaaduñi poduucai pλsduucai gloigλdai aapi λgi”. ⁴⁰ Tomasioorλ sioorλ sλλlicλdλ λlgidi idi ñiooqui agai gia vλλscarλ ivueeyi vλλsi istumaasi aagai Diuusi sλλlicamigadλrλ dai istumaasi aagai Diuusi ñiñiooquituldadamigadλ —tatλdai λSuusi.

⁴¹ Vai quiaa λmapai guucacatadai λfariseo ⁴² taidλ λSuusi tλcacai daidλ itatλdai:

—¿Ducatai tatλgitoi aapimλ voorλ cajiudadλ λCristo? —tatλdai λSuusi.

Tai agai itatλdai:

—Davicarλ cajiudadλava —tatλdai agai.

⁴³ Taidλ λSuusi itatλdai:

—Tuisidla lɣai vaa Davicaruru aagai isducatai aagidi Diuusi Iblaadla daidla icaiti: “ΛCristo lɣiñDiuusiga”. Daidla Davicaruru icaiti λλpλ:

⁴⁴ Diuusi potλtλdai ΛCristo:

“Γλmaaquimu aanλ λmo sλλlicami ismaacλdλ vaamioma namλga.

Dai ugititudamu aanλ vλλsi ismaacλdλ ɣλvuidλpλ vλλtλcagi”.

Ascaiti Davicaruru aagaitai ΛCristo. ⁴⁵ ¿Ducatai istutuidi ΛCristo siλrcajiudadλcagi ΛDavicaruru vai λlɣi ΛDavicaruru ɣiñDiuusiga aagai? —tλtλdai ΛSuusi.

⁴⁶ Dai tomali λmaadutai maitistutuiditadai isaa noragidagi tomali λmo ñiooqui dai aidλ abiaadpλpλ vλλscatai λλblidiña istλcacadagi λmo istumaasi.

23

¹ Taidλ ΛSuusi itλtλdai λoodami dai aatλmλ mamaatλrdamigadλ:

² —λmamaatλtuldiadami Diuusi sλλlicamigadλ λλmadu λfariseo povλnλlidi siλgai vaamioma cλλga maatl cal istumaasi ooja Moseesacuru dai siλlɣi lɣai viaa sλλlicami isgamamaatλtuldiadagi sλλlicamigadλ Moseesacuru. ³ Cλλgadλ isλλgiada aapimλ dλmos mosλcaasi siλλscadλ ɣλnaagiada lɣai mosλcaasi istumaasi aagai Moseesacuru dλmos maitivuaada aapimλ ismaasi ivueeyi lɣai. Lɣai aagai λmo istumaasi dai λmamaasi ivueeyi. ⁴ Pocaity lɣai sai ɣlaagai isiduñiagi mui naana maasi istumaasi dai lɣai λlɣi maitivueeyi isduucaiy aagai. ⁵ Lɣai alia oojoidi isoojadagi Diuusi ñiooquidλ papepeeliλpλ dai ali cajiitλpλ daraasaiña dai ɣλncovana vupuraiña dai ɣλnλλcana. Lɣai maisiaa duutudai Diuusi mospovuaadana lɣai sai pocaitiña λoodami isλgai alia siaa duutudai Diuusi. Dai lɣai

oojoidi isgnaadadagi yuucusi ismaacda tlatvadu naanacada uugidiana. Lagi poduucai gnaadaiña siora siaa duutudagi Diuusi dmos amamaatatuldiadami Diuusi sallycamigada lmadu lfariseo maisiaa duutudai Diuusi mosgnaadaiña lagi yuucusi sai pocaitiña loodami islagai alia siaa duutudai Diuusi. ⁶ Dai lagi vascara gagaagai cacalagaducdioma daraicarui siu duucu gaugia agadagi muidutai dai quiquiupirra. ⁷ Dai oojoidi sioodami cucuaasada gnvapanamu dai viaatuldiada cacaayana dai siaa duutuadagi dai lagi aadra maioojoidi ispoduucai ivuaadagi.

⁸⁻¹⁰ Aapira mosmo aadunumu duucami dai mosca ana Cristo arganbaitacaacamiga cascada maitlaagai isaagiada aapira oodami sai siaa gnduutudaiña tlaaanadami duucai. Diuusi grooga vasia daama argabaitacaacami cascada glaagai isvaamioma siaa duutuadagi lagi sioodami. ¹¹ Ismaacada soicadagi aa lagi argaducadamicamu aapira gansaagida. ¹² Lagi ismaacada sioma gaducada glliadagi lagi gia sioma maitargaducadamicamu dai lagi ismaacada sioma maigaducada glliadagi lagi gia sioma argaducadamicamu.

¹³ Sila soimaasi taatamu aapira mamaatatuldadami Diuusi sallycamigada dai aapira fariseo sila soimaa taatamu aapira. Aapira aagai mo istumaasi dai ma maasi ivueeyi. Aapira mamaatatuldi oodami Diuusi sallycamigada dai vascara aapira maitivueeyi istumaasi Diuusi iralidi. Aapira mamaatatuldadami maitiralidi isDiuusi gansoicadagi mai calga gantatagitoca aapira dai aapira sobici aa oodami sai maitiralidiña isDiuusi soicadagi vai calga gantatagitoca lagi tomasi lagi gia iralidi isDiuusi soicadagi sai calga gntatagitocana.

duucaí isduucaí ʁvaavoi isoidaga istumaasi Diuusi daasdaradʁ ʁaltar daama aidʁ gia sʁʁlicʁdʁ viaaca isiduñia istumaasi aagai. ¹⁹ Vupuiiruga aapimʁ dai maimaata istumaasi Diuusi ipʁlidi isivuaada aapimʁ. Vaamioma ʁsoiñi ʁaltar siDiuusi daasdaradʁ. Diuusi daasdaradʁ ʁaltar daama daja cascʁdʁ siaa duutudi ʁgai. ²⁰ Isʁmo oodami aagadagi isiduñia ʁmo istumaasi dai pocaitiadagi sai sʁʁlicʁdʁ ʁvaavoi istumaasi aagai poduUCAI isduucaí ʁvaavoi isoidaga ʁmo altar ʁgʁʁ quiuupirʁʁ dai poduUCAI aagai ʁgai vʁʁsi istumaasi oidaga ʁaltar daama. ²¹ Isʁmo oodami aagadagi isiduñia aagai ʁmo istumaasi dai pocaitiadagi sai sʁʁlicʁdʁ ʁvaavoi istumaasi aagai poduUCAI isduucaí ʁvaavoi isoidaga ʁgʁʁ quiuupirʁʁ dai poduUCAI aagai ʁgai vʁʁsi Diuusi, ʁgai quiuupirʁʁ daja cascʁdʁ. ²² Isʁmo oodami aagadagi isiduñia aagai ʁmo istumaasi dai pocaitiadagi sai sʁʁlicʁdʁ ʁvaavoi istumaasi aagai poduUCAI isduucaí ʁvaavoi isoidaga tʁvaagi dai poduUCAI aagai ʁgai vʁʁsi Diuusi, ʁgai tʁvaagirʁʁ daja cascʁdʁ.

²³ Siʁʁ soimaasi taatamu aapimʁ mamaatʁtuldiadami Diuusi sʁʁlicamigadʁ dai aapimʁ fariseo. Aapimʁ aagai ʁmo istumaasi dai ʁmamaasi ivueeyi. Vʁʁsi istumaasi viaa aapimʁ aa oidiña oodami Diuusi aa duiñdadʁ vʁʁtarʁ asta ivaagi mʁsmaacʁdʁ bʁʁʁʁi. Cʁʁgadu isoidiada aapimʁ oodami Diuusi aa duiñdadʁ vʁʁtarʁ mʁstumaasi viaacagi dʁmos maitivueeyi aapimʁ istumaasi Diuusi ipʁlidi gomaasi gia maicʁʁgadu. Aapimʁ maicʁʁga oidaga tomali maisoigʁʁʁlidi aapimʁ aacʁdʁ tomali maicʁʁga vaavoitudai aapimʁ Diuusi ñiooquidʁ poduUCAI alirʁ soimaasi ivueeyi aapimʁ. ²⁴ Aapimʁ ʁʁpan ducami mainʁʁʁaadami ismaacʁdʁ vaidaquia ʁlidi oodami ʁmarʁcʁʁʁ. Aapimʁ ivueeyi istumaasi maisi gʁaagai dai maitivueeyi istumaasi vaamioma gʁaagai.

²⁵ Siʁʁ soimaasi taatamu aapimʁ mamaatʁtuldadami

Diuusi sállicamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml cll tuutiacami gñvueeyi oodami vuitapi dlmos alia soimaasi ivueeyi aapiml. Lsivucatai dai coimudadl tuutiacatai. ²⁶ Aapiml sállicadl maicllaga maatl cal Diuusi ñiooquidl aliysi glaagai isllpaga daanlda aapiml Diuusi vai lgai gñoigalda gñsoimaascamiga dai poduucai camaitarsoimaasi iduucamicamu aapiml.

²⁷ Sila soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi sállicamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Aapiml lrlan ducami siaaco gyaasapai coidadl dai alia cllaga baiduñisi daamadlra dai lraana alia sigalnaasi. ²⁸ Pomaasi aapiml alia cllaga tuutiacami gñvueeyi oodami vuitapi dai gñtgitoidagarl alia soimaasi aagaiña lmo istumaasi dai lma maasi ivuaadana.

²⁹ Sila soimaasi taatamu aapiml mamaatluldiadami Diuusi sállicamigadl dai aapiml fariseo. Aapiml aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Aapiml ivuiididi baabaquidl Diuusi ñiñoquituldiadamigadl ismaacldl coi gñllqui aaduñicarui dai siaaco yaasapi dai gñaaduñicarui coi llra aa oodami cll tuutiacami lgai ami daama lsaí aapiml yoosigai. ³⁰ Dai pocaiti aapiml: “Isoidacamudai aatlml llquioma aidlsi oidacatai gñllqui aaduñicarui maisoiña coodamudai aatlml Diuusi ñiñoquituldiadamigadl”. ³¹ Poduucai lgi aapiml aagai mlsidl lrcajiudadl dai lran tuutuiga aapiml lgai ismaacldl coi Diuusi ñiñoquituldiadamigadl. ³² Isapiasoimaasi ivuaada aapiml otoma lran llsi gñlra vllatcamu aapiml gñllqui aaduñicarui.

³³ Sállicadl lrsomaasi ivuaadami aapiml. Aapiml gia maicllagacarl vunaquimu baiyoma iimimu aapiml mllca siaaco oidaga lDiaavora. ³⁴ Cascadl ootosamu

aana Diuusi ñiñiooquituldiadamigada dai oodami sastuduacami, dai mamaatatluldiadami. Damos aapimla coodamu lamoco dai aa curusiaba siisisamu dai aa gaviarsamu quiqiuupiala, dai aa soimaa taatatuldamu aali quiiquiala. ³⁵ Dai poduucai aapimla grialala vlatacamu vvasi gocla tuutiamicada ismaacada gancooditu. Aidasi abiaadala gamuaatu Aveelicaru cla tuigacada asta aidasi gamuaatu Zacarias Berequias marada agai ismaacada muua agai agla quiuupai vuidala altar abaana. ³⁶ Ismaacada gnaagidi aana lrvavo. Aapimla sivi oidacami grialala vlatacamu vvasi gomaasicada.

³⁷ Aapimla Jerusaleenala oidacami aapimla mlasmaacada coodai Diuusi ñiñiooquituldiadamigada ojoodaicada, mosla muiyoco imidagai ipaliditadai aana isglañmpaidagi dai gannuucadacagi lran duucalacucu lmpaidi gmaamara glaana uta mlai maitipali aapimla. ³⁸⁻³⁹ Dañi aapimla sivi gandagitomu aana dai camaitiñtagimu aapimla lramu asta silascada aiyagi istuigaco potiya aapimla: “Alila siaa duutudai aatmla ismaacada borimla Diuusi guvucadadacada” —tatadai lSuusi.

24

¹ Daidal lSuusi vuusai agla quiuupaigadlaiñdala ljudidu dai caimia agaitadai tai miaadala guuquiva aatmla mamaatardamigada agai dai aagidi sai alila chigiyamaasi agla quiuupai. ² Taidal lSuusi glara noragi dai povartatadai:

—¿Naidimasi aapimla vvasi idi? Ismaacada gnaagidi aana lrvavo sai tomali lmo odai maiviiya agai lmai daama, vvasi siaa gduuñimu goovai —gartatadai lSuusi.

3 Amaasi iji aatama Oliivosi giidiamu dai ami daiva aSuusi. Mosacaasi aSuusi amadu aatama mamaatar-damigada agai ami daacatadai tatai aatama itatadai:

—Aatama ipalidi pasglaagida aapi silascada araduña agai gomaasi ismaacada aagai aapio. ¿Duucatai maatacamu oodami iscayo divi agai aapi dai cayo ugitimu oidigi? —tatadai aatama.

4 Amaasi aSuusi povartatadai:

—Gannucadacavurai vai tomali amaadutai maitan-vupuiirumadaña. 5 Muidutai dadia agai daidi caitadamu agai: “Aana anarCristo”, dai muidutai vupuiirumadadamu agai. 6 Cajiomacamu loodami muiyapara cocodi, dai aa cayo gancocoda lara, maitavar duduaadricula gomaasi araduña agai araga, damos maiquia aayi cuugarara tasara. 7 Amo davarilara oidacami cocuadamu amai davarilara oidacami dai oidacamu biugigai dai coocodagai aipacoga dai alia cavami gigivucudamu amaparacara gooidigi. 8 Vasi gomaasica utudama glaagacai soimaasi taatamu oidigi daama oidacami.

9 Dai amaasi loodami tagidamu lvaavoitudadami dudunucamilara masaida galgana dai coodana. Dai vasi oidigi daama oidacami clldadamu giñvaavoitudaitai agai. 10 Silascada aiyagi amaasi tasara muidutai camaitiñvaavoitudada agai, dai aipaco gancclldadamu dai aipaco gantatagiadamu dudunucamilara. 11 Dai oidacamu mui yaatavogami ismaacada pocaitada agai saida arDiuusi ñiñoquituldiadamigada dai vupuiirumadadamu mui oodami. 12 Dai sallicada oidacamu soimaasi dai cascada mui oodami camaitanoigladamu aipacoga. 13 Damos agai ismaacada apiagiñvaavoitudadagi silasi uucami oidacagi oidigi daama agai gia calgacara vunaquimu. 14 Dai vasi oidigara glaagadamu gocla caidacada isducatai Diuusi soicli oodami sai calga gantatagitocana sipoduucai vasi

oidigi daama oidacami maatacam. Dai amaasi gia caugitimu oidigi.

¹⁵⁻¹⁶ Tai Daniel amo Diuusi ñiooquituldiadamigadl poduucai ooja sai divia aagai amoco ismaacaldl sállicaldl soimaasi iduñia agai amo istumaasi aglal quiuupaigadlrl judidíu lrlana. Silalscadl nlijada oodami ispomaasi lrlavumi, amaasi agai ismaacaldl tami Judeelrl daraajagi glaagai isvoopiagi gigiidiamu —gatlaldai lSuusi.

Sioorl nlijadagi idi oojai glaagai ismaata calcagi.

¹⁷ Daidl lSuusi potaldai lrlrl:

—Sioorl vaaqui daama daacagi aidl tasarl aliñsi glaagai isotoma voopiagi maivuvaidacai glvustuidaga tuucavidlrl, ¹⁸ dai sioorl dljana ajioopadagi maitlaagai isrlpamu iimiagi ganquiiquiamu dai vuiyagi glnyuucusi. ¹⁹ Silal soimaa taatamu looqui ismaacaldl noonocagi silrlrl viaacagi aali siisildami, aidl tasarl. ²⁰ Aliñsi glaagai isdaanldagi Diuusi vai maitlartoomococana masilalscadl voopiagi, tomali maitlrlamo iblstaragai tasarl-cana. ²¹ Aliñ soima taata agai lvaavoitudadami cascaldl. Vaamioma soimaasi glataatamu amaasi sitomali amo imidagai aidlñi abiaadlrl Diuusi idui oidigi dai gooquilrl tomali amo imidagai maipomaasi glataatamu. ²² Isbai tlvlrl lrladuñiagi gomaasi aidl gia vlñsi coiyantada oodami dlmos Diuusi maidagitomu istlvlrl lrladuñia gomaasi agai aliñ oigldai ismaacaldl lcvovai vuvaitu cascaldl.

²³ Amaasi islamaadutai ponlntaldagi: “Dañi tami daja lCristo”, masilrl ponlntaldagi: “Dañi mllca daja”, maitavlrl vaavoitudada. ²⁴ Dadia vagai yaatavogami dai pocaitiada agai saidl lrlCristo dai pocaitiada agai saidl lrlDiuusi ñiñiooquituldiadamigadl, daidl ivuaada agai naana maasi glglrlducami dai poduucai vupuiirumadada agai asta agai ismaacaldl Diuusi lgl lcvovai vuvaitu isistutiadagi. ²⁵ Dlmos aanl llquiasdrlrl abiaadlrl glaagidi.

²⁶ Cascadl isaagiada agai dai ponlatladagi: “Dañi mllca oidigana daja lCristo”. Maitlaagai isimiagi loodami daida isaagiadagi agai dai ponlatldai: “Dañi tami qui-iyarl daja”, maitlaagai isvaavoitudadagi. ²⁷ Poduucai ismaascana silascadl vrlodocladagi oidigi poduucai lrl vllsi oodami giññlida agai silascadl ajiagi istuigaco diviagi aanl ismaacldl viaa lmo slllicami. ²⁸ Tomasiaaco siaaco caatlacagi baabaidi duvaligadl ami gnlmpaidiña nuunui, poduucai lrvavoil lrl saidl lrlduuñi agai vllsi istumaasi aagai aanl.

²⁹ Dai amaasi silascadl cadaivuñiagi gosoimaa taataragai tasai tucapi viiya agai dai masaadai glilña agai, dai sisiaavugai suuligia agai tlvagiaiñdlrl, dai vllsi istumaasi oidaga tlvagiarl gigivucudamu. ³⁰ Dai amaasi tllgimu oodami tlvagiarl lmo istumaasi dai poduucai maatlmu iscadivia aanl ismaacldl viaa lmo slllicami dai vllsi oidigi daama oidacami suaanlda agai daidl giñtllgimu agai istlvagiaiñdlrl imldamu aanl icomai saagidaiñdlrl guvucadagaicldl dai Diuusi dadadaquigadl llmadu. ³¹ Dai ootosamu aanl giñtatlalñicarv vai agai cavami iivana trompetacldl dai poduucal lmpaida aagai vllsi loodami ismaacldl Diuusi lcovai vuvaitu vllsi oidigiaiñdlrl dai vllsi tlvagiaiñdlrl.

³² Maatlvrui aariml idi ñiooqui ismaacldl gl-naagidia iñagai aanl aagaitai liigosi. Silascadl momiacagi iigosi maamaradl dai iipoidagi aagadl poduucal camaatlca iscamiaadimi taaco. ³³ Poduucal lrl mlsilascadl nlijadagi iscal lrlvuidagi gomaasi ismaacldl caagidi aanl camaatlca iscayoga ugidagai

oidigi. ³⁴ Ismaacaldā glnaagidi aanl arvavoi sai go-
maasi arvduñia agai maiquiaa ugitlcai oodami sivi oida-
cami. ³⁵ Tlnvaagi dai dlvllrai ugitimu dmos giññiooqui
maiugitimu.

³⁶ Dmos tomali lmaadutai maimaatl silascadl tomali
siuu duucu tomali Diuusi tatlāañicarudl tlnvaagilal
daraajatai maimaatl, tomali aanl Diuusi maradlcatai.
Mosllgi glrooga Diuusi lgai dai maatl.

³⁷ Poduucal isduucal arldui aidlsl oidacatadai lNoé
poduucal arlduñimu llrl silascadl cadivia iñagada
aanl ismaacaldā viaa lmo slllicami. ³⁸ Llqui aidlsl
maiquiaa cavami duudu dai maiquiaa glññia oidigi su-
udagicaldā loodami gacuaadana dai gaylldana dai cuu-
cuntaiñā, dai gamamaacaiñā glnmaamara ooqui mlsai
ooñtaiñā asta aidl uucami sivaa lNoé glvaarcuglrl. ³⁹ Sai
moduu maimai lgai asta aidlsl caduquimi tai vllsl
loodami coi. Poduucal arlduñimu llrl silascadl divia
aanl ismaacaldā viaa lmo slllicami. ⁴⁰ Dai amaasi gooca
clclli oidigana daraajamu siDiuusi vaidacaimu lmo
dai lglmai viaamu. ⁴¹ Dai gooca ooqui gatuadamu
siDiuusi vaidacaimu lmo dai lglmai viaamu.

⁴² Vllscaglā glaagai isbaiganduca aapiml
maimaatlcatai tomali siuu duucu divia aagai
tlaanldami. ⁴³ Dmos cllga maatl aapiml sai islmo
oodami maatlcagi siuu duucu ami quiidilrl divia agadagi
lmo llsivogami maicosian tada lgai nuucadacatai sai
maivaacalna quiidilrl dai llsidana. ⁴⁴ Poduucal llrl
aapiml alisl glaagai mlsbaigan ducagi, siuu duucu
siooma maitlgitoca aapiml iñsidivimu aanl ismaacaldā
viaa lmo slllicami —tatlđai lSuusi.

---

⁴⁵ Daidl lSuusi itatlđai llrl:

—Amoco gaaamu vllscara gaagaiña amoco lligi-daracami dai saituduacami saida artlaanldamigadl-cana pipiooñigadl dai bibidiña siuu duucu glaagadagi. ⁴⁶ Baigallliadamu tlaanldami ismaacldl iducagi vllsi cllga siuu duucu diviagi laamudl. ⁴⁷ Salllicldl angl-naagidi saidl laamudl tlaanldami duucal viituldamu vllsi istumaasi viaacagi. ⁴⁸ Damos silpiooñi ismaacldl tlaanldami duucal viaagi laamudl maicllga tuigacagi dai povllldagi silaamudl maiotoma divia aagai ⁴⁹ dai glaagacal soivuaadagi lga pipiooñi dai lgal gacuaadagi dai gayllldagi dai navamuagi aa navacoidadl llmadu. ⁵⁰ Dai poduucal laamudl diviagi siuu duucu lpiooñigadl sioma mainlhracagi dai siuu duucu lgal maimaatlcagi. ⁵¹ Dai salllicldl soima taatatuldamu lgal daidl idu-uñimu lgaicldl isducatal lrlvueeyi lgaicldl ismaacldl aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. Amaasi susuaaquimu lgal dai alia soimaasi taata agai.

25

¹ Isducatal lrl vueeyi silascadl Diusi soicldagi oodami sai cllga gantlgitocana lrlpan ducami istumaasi idui baivustaama aali tatlaji ismaacldl iimi agaitadai lmo cunataragiamu dai blal iiml gllncuucudacaru. Dai lgal ajia agai lnoovio lmarlcara. ² Dai taamatal lgal maicllga gantltagito dai taamatal lgal alia cllga gantltagito. ³ Lgal ismaacldl maicllga gantltagito maibcaí asaiti istucldl suusudadagi gllncuucudacaru siuu duucu caugitiagi asaitigadl lcuucudacaru. ⁴ Dai lgal ismaacldl cllga gantltagito lgal gia bcaí asaiti istucldl suusudadagi gllncuucudacaru. ⁵ Daidl lnoovio camaiotoma divia sai cavllscatal salllicldl coocosimu dai coocoi. ⁶ Sai calran tucara siba iña istumaasi

saidl icaiti: “Casibadlra imai lienl lnoovio, macavar vuidlra aji”, ascaiti. ⁷ Tai vllscatai laali tatlalji vaapañi dai baidui gancuucudacaru. ⁸ Daidl ltaama ismaacldl maicllaga gantatagito itatldai lga ismaacldl cllaga gantatagito: “Garcuucudacaru cayoga tuu garmaacavurai laalachi asaiti”, astatldai. ⁹ Sai aa noragi lgai ismaacldl cllaga gantatagito daidl itatldai: “Chu, aidl gia maitarajia goovai dai tomali aapiml llra. Baiyoma avl iimi aapiml mllca siaaco glgaagarai dai savlda aapiml glnvllatarl”, astatldai. ¹⁰ Dai aidlsi utudama mllca gasavldamu lgai lasaiti sai aayi lnoovio. Dai laali tatlalji ismaacldl cllaga gantatagito vaara lnoovio lmadu ami cunataragiara, dai cuu lcuuparagai. ¹¹ Sai gooquilarl dada lga aali tatlalji daidl icaiti: “Clilodami, clilodami garcupioquidañi”, astatldai. ¹² Sai lgai aa noragi daidl itatldai: “Maitanlmaatl”, astatldai lgai —tatldai lSuusi.

¹³ Taidl lSuusi povartatldai aatml mamaatardami:

—Cascldl baigavar glanduca aapiml maitamlaatl silascadl tomali siuu duucu divia inñagai aanl ismaacldl viaa lmo slllicami.

¹⁴ Silascadl Diuusi soicldagi oodami sai cllaga gantagiticana gomaasi lrlpan ducal isduucal idui lmo cllli ismaacldl imia agaitadai lmai dlnvllriamu dai vai gllpioñiga dai maa tumiñsi.

¹⁵ Amoco maa lgai taama mil piisu, dai lglmai goo mil, dai lglmai lmo mil. Llragadagl sioma saituduga cascldl vaamioma mui maa lgai tumiñsi daidl lga sioma maisastuduga cascldl vaamioma chiichilqui maa lgai tumiñsi. Dai ii lgai lmai dlnvllriamu. ¹⁶ Llpioñigadl ismaacldl viaacatadai taama mil piisu gamaitl llra taama mil piisu ltumiñsicldl. ¹⁷ Poduucal llra lglmai

ismaacɫɫa ami guucacatadai: “Blivurai gotumiñsi dai maaca ʌgai ismaacɫɫa viaa baivustaama mil”, astɫɫadai ʌamudɫ. ²⁹ “Tomasioorɫ cɫɫga aata vueeyi istucudɫ Diuusi ɫɫroidi vaamioma viaaca aagai. Dai sioorɫ maicɫɫga aata vueeyi istucɫɫa viaa, ʌgai ɫia ootoma maiviaaca aagai. ³⁰ Dai idi ɫiñpiooñiga maicɫɫ tuigacɫɫa vuusaidavurai quiidigamu dai poduucai ʌɫɫɫ Diuusi ootosamu vɫɫsi ʌsoimasi ivuaadami mɫɫca siaaco oidacagi ʌDiaavora sisuaanɫdamu ʌgai dai ʌliɫ soimaasi taata aagai”, ascaiti ʌamudɫ.

³¹ Siɫɫscadɫ divia aanɫ ismaacɫɫa viaa ʌmo sɫɫlicami vɫɫsi ɫiñtɫɫaañicarɫ ʌmɫadu daidɫ ʌrraiɫcamu aanɫ amaasi. Diuusi ɫiñdaasamu baitɫcɫaaacami sitɫaanɫdamu aanɫ vɫɫsi oodami oidigi daama oidacami. ³²⁻³³ Dai vɫɫsi oidacami ɫanɫmpaidamu ɫiñabaana dai ʌcovai vuvaidamu aanɫ ʌvaavoitudadami dai sɫɫlisapadɫɫa daraasamu dai ʌsoimaasi ivuaadami oogisapadɫɫa poduucai isduucai ʌmo pastuuru judidíu ʌcovai vuvaidiña cañiiru sisiivatu saagidaiñdɫɫɫ. ³⁴ Amaasi aanɫ ismaacɫɫa ʌrrai aagidamu ismaacɫɫa sɫɫlisa padɫɫa daraaja: “Aapimɫ ismaacɫɫa Diuusi ɫɫrooga cɫɫgacɫɫa nɫidi ɫiñɫɫɫadu daraajamu dai aanɫ ɫanɫmaaquimu sɫɫlicami isaapimɫ ɫiñɫɫɫadu tɫaanɫdagi. Aidɫsi abiaadɫɫa idui Diuusi oidigi aagai sai aapimɫ ɫatɫaanɫda aagai aanɫ iñɫɫɫadu. ³⁵ Biuugimu aanɫ mɫɫaidɫ imbii. Tonomu aanɫ mɫɫaidɫ iñvasiibi suudagi. Aanɫ aimɫraitadai mai aapimɫ maitiñmaatɫcatadai dai vɫɫscɫɫɫ ɫiñmaa aapimɫ oigaragai isɫanquiiyɫɫɫ tiñuuliña aanɫ. ³⁶ Dai camaiviaacatadai aanɫ yuucusi mɫɫtai aapimɫ ɫiñmaa yuucusi, dai coococatadai aanɫ mɫɫtai aapimɫ ɫiñdadiji, dai maisapicatadai aanɫ mɫɫtai aapimɫ ɫiñdadiji ʌɫɫɫ”, povanɫɫɫaadamu aanɫ. ³⁷ Amaasi ʌvaavoitudadami

giñaa noragidamu dai povai iñtʌdamu: “¿Tʌaanʌdami, vʌquidʌ gʌnʌidi aatʌmʌ isbiuugimucata dai aapi siaatʌmʌ gʌbii? ¿Vʌquidʌ gʌnʌidi aatʌmʌ istonomucata dai aapi siaatʌmʌ gʌvasiibi suudagi? ³⁸ ¿Vʌquidʌ daivusai aapi siaatʌmʌ maitʌmaatʌcatada dai vʌʌscʌrʌ gʌmaa oigaragai isgʌrquiiyʌrʌ coi aapi? ¿Vʌquidʌ gʌnʌidi aatʌmʌ ismaiyuucusu aapi dai gʌmaa yuucusi? ³⁹ ¿Vʌquidʌ coococatada dai aapi dai vʌquidʌ maisapicata dai aapi sigʌdadiji aatʌmʌ?” Povai iñtʌdamu ʌvaavoitudadami. ⁴⁰ Dai aanʌ aa noragidamu daidʌ itʌdamu: “Ismaacʌdʌ gʌnaadidi aanʌ ʌrvaavoi tomastumaasi cʌʌgʌducami ismaacʌdʌ aapimʌ giñaa duñi gʌnvuiididiña aipacoga gʌnsoicʌitai ducami isgomaasi iduuñimudai aapimʌ aan imvʌʌtarʌ”, povʌntʌdamu aanʌ.

⁴¹ Amaasi aanʌ gʌʌ raí, itʌdamu ʌgai ismaacʌdʌ giñoogisa padʌrʌ guuca: “Iimʌdavurai aapimʌ tabiaadʌrʌ Diuusi maicʌʌgʌcʌrʌ gʌnnʌidi aapimʌ, iimʌdavurai siaaco tomastuigaco mʌʌcana taí, mʌʌca siaaco baidui Diuusi ʌDiaavora vʌʌtarʌ dai ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ vʌʌtarʌ: ⁴² Biuugimu aanʌ mʌtai maitiñbii, tonomu aanʌ mʌtai maitiñvasiibi suudagi, ⁴³ dai gʌndiviji aanʌ maiaapimʌ maitiñmaatʌcatada dai casʌcʌdʌ maitiñmaa oigaragai isgʌnquiiyʌrʌ giñuuliña aanʌ. Dai maiyuucusucata dai aanʌ mʌtai maitiñoi yuucusi, coococatada dai aanʌ mʌtai maitiñdadiji, maisapicata dai aanʌ mʌtai maitiñdadiji”, potʌdamu aanʌ. ⁴⁴ Amaasi ʌgai povaiñtʌdamu: “Tʌaanʌdami, ¿vʌquidʌ biuugimu aapi, dai tonomu, dai gʌrdiviji, dai maiyuucusu, dai cooco, dai maisapicata dai simaitʌ soi aatʌmʌ?” povaiñtʌdamu ʌgai. ⁴⁵ Siaanʌ gʌʌ raí aa noragidamu daidʌ itʌdamu: “Ismaacʌdʌ gʌnaagidi aanʌ ʌrvaavoi tomastumaasi cʌʌgʌducami ismaacʌdʌ maitidui aapimʌ govaavoitudadami vʌʌtarʌ tomasi maisi gʌaa-

gai goovai gomaasi maitidui aapiml aanl giñvllatarl”, potlɔladamu aanl. ⁴⁶ Daidl ɔsoimaasi ivuaadami iimia agai siaaco tomastuigaco Diuusi soimaasi taatamitul-diadamu daidl ɔɔllaga tɔgitocami iimia agai tɔvaagiamu siaaco oidacamu Diuusi ɔlmadu tomastuigaco —tɔladai ɔSuusi.

26

¹ Aidɔsi canaato aa ɔSuusi vllsi gomaasi, ɔgai povɔrtɔladai aatɔml mamaatɔrdami:

² —ɔll maatɔ aapiml sigoo tasaicɔdɔl aiya agai ɔsiaa duudagai ismaacɔdɔl pascua tɔɔgidu, siamaasi giñblimu ɔoodami dai mɔllca iñtɔɔgidamu mɔsaidɔl giñsiisana curusiaba poduucai iñmuaamu aanl ismaacɔdɔl viaa ɔmo sɔllicami —gɔrtɔladai ɔgai.

³ Amaasi ɔbaitɔguucacamigadɔl ɔpapaaligadɔl ɔjudidíu daidl ɔmamaatɔtuldiadami Diuusi sɔllicamigadɔl ɔlmadu ɔripiscaligadɔl ɔjudidíu Caifási quiidiana tuisicana gɔnɔmpagi. ɔgai ɔrbaitɔɔlaacamigadɔcatadai papaaligadɔl ɔjudidíu. ⁴ Dai vllscatai ɔgai gɔnaatagi isducatai yaatagidagi ɔSuusi dai blɔjiagi dai muaagi. ⁵ Daidl icaiti:

—Baiyoma nɔnɔraca aatɔml vai daivuñiagi gosiaa duudagai tɔtaida blɔiya aatɔml vai maitɔrvui baacoagi oodami —ascaiti.

⁶ Vaidl ɔSuusi Betaaniɔrɔl daacatadai Simuñi quidiɔrɔl. ɔSimuñi ɔlquioma viaacatadai ɔmo coocodagai ismaacɔdɔl duvaldi gatuucuga dɔmos cadueeyi ɔgai. ⁷ Tai ami divia ɔmo ɔoqui dai blɔcati ɔmo tucayu alavastrocɔdɔl duñisicami suudacami asaiti sigian uuvadami sɔllicɔdɔl namɔlacami. Daacatadai ɔSuusi mesa abaana taidɔl ɔoqui tɔl ɔasaiti moodɔrɔl. ⁸ Aidɔsi tɔll aatɔml

ΛSuusi mamaatardamigadΛ gomaasi alia baacoi aatΛmΛ dai aipaco garaatagidimi daidΛ icaiti:

—¿IstuisidΛ siaa doodai goovai goasaiti? ⁹ CΛΛga gΛga-garamudai goovai mui tumiñsicΛdΛ dai ΛcΛdΛ soiñamudai soitutuigami —caiti aatΛmΛ.

¹⁰ VaidΛ ΛSuusi caΛ istumaasi aagai aatΛmΛ mamaatardamigadΛ Λgai daidΛ povΛrtΛtΛdai:

—¿Tuimasi pocai nΛidi aapimΛ idi ooqui? Gomaasi ismaacΛdΛ giñduñi goovai ΛrΛmo istumaasi cΛΛgaducami. ¹¹ Soitutuigami vΛΛscΛrΛ viaacamu aapimΛ gΛnsaagida dai aanΛ gia maisiu vΛΛscΛrΛ giñnΛijadamu aapimΛ. ¹² Idi ooqui giñtΛi asaiti giñmoohana otoma muquia iñagai aanΛ cascΛdΛ. ¹³ IsmaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ Λrvaavoi sai tomasiaacoga siaaco gaagiadagi Diuusi ñiñiooquitul-diadamigadΛ Diuusi ñiooquidΛ vΛΛsi oidigi daama gaagiadamu ΛrΛ istumaasi idui idi ooqui sipoduucai vΛΛsi oodami maatΛcamu —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

—————
¹⁴ Tai amaasi ΛUudasi Iscaliote, Λmoco Λbaivustaama dan gooca mamaatardamigadΛ ΛSuusi ii dai gaaataga Λgai ΛbaitΛguucacamigadΛ ΛpapaaligadΛ Λjudidíu ΛΛmadu, ¹⁵ daidΛ itΛtΛdai:

—¿MΛΛqui giñmaquiagi tumiñsi isgΛntΛΛgida aanΛ ΛSuusi? —astΛtΛdai.

Tai Λgai aa namΛqui Λmo coobai dan baivustaama piisu plata. ¹⁶ AidΛ abiaadΛrΛ ΛUudasi gaagai isducatai gatΛΛgidagi ΛSuusi.

—————
¹⁷ Tai aayi Λsiaa duudagai istuigaco gΛtΛgitoi Λjudidíu aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaidi EjiipituaiñdΛrΛ. Tai aatΛmΛ ΛSuusi mamaatardamigadΛ miaadΛrΛ guuquiva ΛSuusi dai tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—Vaacoga ipalidi aapi tɔsbaiduñiagi cuaadagai idi siaa duudagai vɔɔtarɔ —tɔtɔdai aatɔmɔ.

¹⁸ Tai ɔgai pɔvɔrtɔtɔdai:

—Iimivurai mɔɔca gɔgɔr quiiquiiɔɔ dai aagida ɔcɔɔli ismaacɔdɔ caaagidi aanɔ dai aagidavurai sai aanɔ pɔcaiti sai camiaadimi mɔsiɔɔscɔdɔ giñmua aagai sai quidiɔɔɔ gaugia ragai aatɔmɔ aanɔ ɔmadu aapimɔ idi siaa duudagɔɔɔ cuaadagai —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

¹⁹ Tɔtai aatɔmɔ mamaatɔrdamigadɔ ɔgai idui isducatai gɔraagidi ɔSuusi dai baidui ɔcuaadagai siaa duudagɔɔɔ vɔɔtarɔ. Idi siaa duudagɔɔɔ tɔtɔgitoi ɔjudidíu aidɔsi Diuusi cɔɔgacɔɔɔ vuvaitu Ejiipituaiñdɔɔɔ.

²⁰ Dai aidɔsi catuca mesa vuiddɔɔ daacatadai ɔSuusi ɔɔmadu aatɔmɔ ɔbaivustaama dan gooca mamaatɔrdamigadɔ ɔgai. ²¹ Dai gacuaadatadai aatɔmɔ taidɔ ɔSuusi pɔvɔrtɔtɔdai:

—Ismaacɔdɔ gɔnaagidi aanɔ ɔrvaavoi, ɔmaadutai aapimɔ giñtɔɔgida ɔgai ɔdudunucami siɔgai giñmuaamu —gɔrtɔtɔdai ɔgai.

²² Tɔtai aatɔmɔ aliɔ soigɔɔɔɔli dai aipaco gɔraagidimi dai pɔcaitimi aatɔmɔ.

—Tɔaanɔdami, aanɔ gia cho —tɔtɔdai aatɔmɔ.

²³ Taidɔ ɔSuusi gɔraa noragi dai pɔvɔrtɔtɔdai:

—Ismaacɔdɔ giñɔɔmadu gacueeyi ɔgai vaa plaatɔɔɔ gooviava ɔgai daidɔ giñtɔɔgida ɔgai dudunucami. ²⁴ Aanɔ ismaacɔdɔ viaa ɔmo sɔɔɔlicami ivueeyi istumaasi aagai Diuusi ñiooquiddɔɔɔ dɔmɔs siɔɔ soimaa taatamu gɔcɔɔli ismaacɔdɔ giñtɔɔgida ɔgai siooma ɔrcɔɔɔgaicamudai gɔcɔɔli vɔɔtarɔ ismaivuusaimudai tami oidigi daama —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

²⁵ Amaasi ñioo ɔUudasi ismaacɔdɔ gatɔɔgida agaitadai ɔSuusi daidɔ itɔtɔdai ɔgai ɔSuusi:

—Giñmamaatatluldiadamiga, aanl gia cho —tatlđai
 łgai.

Taidl łSuusi aa noragi daidl itatlđai:

—Łjl aapiapa —tatlđai łsuusi.

²⁶ Dai aidłsi gacuaadatadai aatłml, taidl łSuusi bli
 łpaana dai gamamagi dai saasarai dai głrmaa aatłml
 mamaatłrdami daidl povłrtłłđai:

—Ugavurai. Idi łrgiñtuucuga —głrtłłđai łSuusi.

²⁷ Dai bli łłrl łmo vaasu uuvasi varagadł dai gama-
 madacai głrmaa łłrl daidl povłrtłłđai:

—Iivurai idi vłłscatai aapimł. ²⁸ Idi łłłpan ducami
 giñłłra ismaacłđł aastia agai muucucai aanl sipodu-
 ucai głoigłđamu soimaascamigadł, tomasioołł sioołł
 vaavoitudagi. Iñsilłscadł muquiaagi vai aastiaagi giñłłra
 aidł abiaadłłł głaaagamu goñiooqui utudui ismaacłđł
 gaaagidi isduucatai gaoigłłdi soimascami dai cłłgacłłł
 vuvauqiagi. ²⁹ Dai aanl angłnaagidi ansai camaiyłłđł
 iñagai aanl uuvasi varagadł asta iñsilłscadł iiyagi
 utudui aapimł głłłłmadu młłca siaaco gatłaanł
 głrooga Diuusi —głrtłłđai łSuusi.

³⁰ Dai canłłłcai łmo Diuusi nłıđadł siaa duutudaitai
 Diuusi, iji aatłml Oliivosi giđiamu. ³¹ Taidl łSuusi
 povłrtłłđai:

—Vłłscatai aapimł voopoimu dai łłgi giñđagitomu
 sivi tucarł, pocaiti Diuusi ñiooquidłłł: “Đagitomu aanl
 isgłmuaatudamu pasturu sicañiirugadł aipaco iimimu”,
 caiti Diuusi ñiooquidłłł. ³² Đłmos silłscadł łpamu
 duaaca aanl łłrlga aimu aanl Galileełłł isaapimł
 —głrtłłđai łSuusi.

³³ Taidl łPiiduru aa noragi daidl itatlđai:

—Tomasi vłłscatai gogaa voopiagi dai łłgi głđagitu-
 agi aanl gia maiłłgi głđagituagi —tatlđai łPiiduru.

³⁴ Taidl łSuusi itatlđai:

—Ismaacɔdɔ gɔaagidi aanɔ ɔrvaavoi sai sivi tucara maiquiaa cuujuicai tacucu aapi vaicojo potɔiya agai pɔsai maitiñmaatɔ —tɔtɔdai ɔSuusi.

³⁵ Taidɔ ɔPiiduru itɔtɔdai:

—Tomañsi aapi gɔɔmadu muu maitanpotɔiyagi iñs-maitɔmaatɔ —tɔtɔdai ɔPiiduru.

Tɔtai vɔɔscatai aatɔmɔ potɔi ɔɔrɔ.

³⁶ Dai amaasi aayi ɔSuusi ɔɔmadu aatɔmɔ mamaatɔr-damigadɔ ɔgai ɔmarɔcɔrɔ siaaco Getasemani tɔɔgidu taidɔ ɔSuusi pɔvɔrtɔtɔdai:

—Tamiavɔr daraaja naida aanɔ mɔɔca gamamadagi —gɔrtɔtɔdai ɔSuusi.

³⁷ Dai vaidacai ɔPiiduru ɔɔmadu ɔgooca Sevedeo maa-maradɔ dai alia soigɔɔlidi dai camostɔgitocan tada isdadiagi ɔtɔtɔaanɔdami dai bɔɔquiagi. ³⁸ Daidɔ itɔtɔdai:

—Camuquiadan tada aanɔ soigiñɔlidityai. Tanasiavɔr vii aapimɔ dɔmos maitavɔr coocosi —tɔtɔdai.

³⁹ Dai baitɔquioma ii dai cupulia voi dɔvɔɔrapi dai daanɔi Diuusi dai potɔtɔdai:

—Giñooa isbaigaca ismaisii soimaa taata aanɔ dɔmos vai maitɔɔrɔ duuna istumaasi aanɔ ipɔlidi mosɔcaasi istumaasi aapi ipɔldagi —astɔtɔdai ɔSuusi.

⁴⁰ Dai amaasi ɔramu ii ɔgai mɔɔca siaaco daraa-jatadai ɔmamaatɔrdamigadɔ vai ɔgai coocosɔcatadai, daidɔ potɔtɔdai ɔgai ɔPiiduru:

—¿Maitarɔs istui isɔɔaagagi tomasi ɔmo oora aanɔ giñɔɔmadu? ⁴¹ Maitavɔr coocosi dai gamamadada vai maisoimaasi gɔnduiñtuldana ɔDiaavora. Aapimɔ iduñia ɔlidi istumaasi Diuusi ipɔlidi dai vɔɔscɔrɔ maiquiaa cɔɔga vaavoitudai cascɔdɔ maitivueeyi —astɔtɔdai.

⁴² Dai imɔcai gamamagi ɔSuusi ɔramu dai poduucai gamamagi:

—Giñoooca ismaibaigacagi ismaisoima taata aanl isducatai cabaidui aataml aidl gia lrladuuna isducatai aapi ipliadagi —asduuca gamamadai.

⁴³ Dai otoma lramu ii siaaco daraajatadai lmamaatlrdamigadl vai lramu coocoslcatadai alial coocosimucataidai lgai mossusuligil vuuruidl. ⁴⁴ Dai dagito lgai dai imlcai gamamagi lramu lgai vaa ñiooquicldl. ⁴⁵ Amaasi lramu ii lgai siaaco daraajatadai lmamaatlrdamigadl daidl itatl dai:

—Siviavlrl gia coocosi daidl ganiiblasta. Casiat aayi mlasiuu duucu giñtlalgida agai aanl ismaacldl viaa lmo sallcamil. Giñtlalgida mlaagai soimaasi ivuaadami. ⁴⁶ Vaapaigivurai. Tiimlda. Casia boodlrl iml ismaacldl giñtlalgida agai —astatl dai lSuusi.

⁴⁷ Dai quiaa ñioocaitadai lSuusi tai ami divia lUudasi. Lgai lramoco glraduñi aataml baivustaama dan gooca mamaatlrdamigadl lSuusi vai oiditadai mui oodami dai vuucati mamaastai dai uusi. Lgai lrojootosadlcatadai lbaitlguucacamigadl papaaligadl ljudidíu dai lripiscaligadl ljudidíu. ⁴⁸ Uudasi ismaacldl gatalgida agaitadai lSuusi casi itatl dai llquioma lgai loodami:

—Ismaacldl usurpiga aanl lgiava lgai vlrai bli —tatl dai lUudasi.

⁴⁹ Amaasi miaadlrl clquiva lgai lSuusi daidl itatl dai:
—Baiga giñmamaatluldiadamiga —tatl dai lUudasi.
Dai usurpí.

⁵⁰ Taidl lSuusi aa noragi daidl itatl dai:

—¿Giñaduñi pltuma duñia agai dai divia? —tatl dai lgai.

Amaasi miaadlrl guuquiva loodami dai bli lSuusi.

⁵¹ Amaasi lmaadutai ismaacldl ami guucacataidai Susi lmadu vuusaitu glcusiru dai iquitl lmo naacadl

lbaitlclaacami papaali piooñigadl. ⁵²Taidl lSuusi itatl-dai:

—Glcuviertagarl icllasa glcusiru. Vllscatai sioora gacocoadagi cusiruicldl cusiruicldl coimu lgai. ⁵³ ¿Maitapls maatl aapi iñsaanl istutuidi istaañiagi giñooa lmo soiñi vai lgai clлга istutuidi isgiñootosdagi mui mil gasandaaruga tlvaagiaiñdarl? ⁵⁴ Islgai giñootosdagi aidl gia camaitllrlduñia go ismaacldl aagai Diuusi ñiooquidarl —tatl-dai lSuusi.

⁵⁵ Amaasi lSuusi itatl-dai loodami:

—¿Tuimlasi dada aapiml dai vuucati uusi dai mamaas-tai? ¿Dai tuimlasi giñbllquia agai ducami siaanl lramo llsvogamicagi? Vlls tasai glnsaagida daacana aanl lgl quiuupaigadarl judidú dai glnmamaatluldiña Diuusi ñiooquidl mlai tomali lmo imidagai maimaisapicami giñbli. ⁵⁶ Dai vllsi gomaasi idui aapiml vaidl lrdluuna isducatai ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl Diuusi ñiooquidarl —tatl-dai lSuusi.

Tl tai vllscatai aatml mamaatldamigadl voopoi dai lligi viaa lSuusi.

---

⁵⁷ Tai lgai ismaacldl bli lSuusi blcai mllca siaaco daacatadai lCaifási. Lgai lrbaitlclaacamigadl pa-paaligadl ljudidú. Ami casi glnlmpaidacatadai lma-maatatluldiadami Diuusi sllicamigadl llmadu lripiscaligadl ljudidú. ⁵⁸ Vaidl lPiiduru mosmlccasdlarl oiditadai lgl baitlclaacamigadl pa-paaligadl ljudidú tuisiquigadl ucami dai amaasi vaa dai daiva lsandaaru llmadu dai nljada aagai istumaasi iduñia lgai lSuu-sicldl.

⁵⁹ Taidl ltltaanldamigadl lrapaali llmadu lripiscali vllscatai lvaamioma tltaanldamigadl uusi dadagldl dudunucami ljudidú gaagai lmo

—Γαριλγλ caatλcamiava goovai gatλaañivurai muaara-gai —astλtdai.

⁶⁷ Daidλ λoodami sisividimi λSuusi vuivasadλ dai capi-acarai. Dai aa vuivasana capiacarai. ⁶⁸ Daidλ itλtdai:

—Aari poλlidi isDiuusi γmaa λmo sλλlicami. Maatλñi toora γλλγλ —astλtdai.

⁶⁹ Vaidλ λPiiduru maigovai tuisicana daacatadai tai λmo cusñiirugadλ λbaitλcλaacamigadλ λpapaali ami divia daidλ itλtdai λgai λPiiduru:

—Aariapa λpλ λmadu aimλraiña λSuusi Galileeλλ oidacami —astλtdai λcusñiiru.

⁷⁰ Dλmos λPiiduru yaatagi daidλ itλtdai:

—Maitan maatλ aanλ pλsioora aagai aari —astλtdai.

⁷¹ λPiiduru cavuusaimi maigo quiidigamu, tai λpλ λmai λgai vaa cusñiirugadλ tλλ λPiiduru λpλ daidλ itλtdai ismaacλdλ ami daraajatadai:

—Gocλλli λpλ λmadu aimλraiña λSuusi Nasareetλλ oidacami —astλtdai λali tλji.

⁷² Dλmos λPiiduru λpamu yaatagi daidλ itλtdai:

—Maatλ Diuusi ismaimaatλ aanλ gocλλli —astλtdai λPiiduru.

⁷³ Dai laachicλdλ λgai ismaacλdλ ami daraajatadai abaana guuquiva λPiiduru daidλ itλtdai:

—Sλλlicλdλ aariapa λpλmoco λSuusi mamaatλrdami-gadλ λpλ. Asta λpamaasi ñioocai aari λSuusi —astλtdai.

⁷⁴ Vaidλ λPiiduru galñaasi ñiooquimi daidλ icaitimi:

—Maatλ Diuusi nai aanλ maimaatλ gocλλli —ascaiti.

Tai aidλ otoma cuujui λtacucu. ⁷⁵ Taidλ λPiiduru tλgito istλtdai λSuusi sai maiquiaa cuujuicai λtacucu λgai vaicojo itλiya agaitadai sai maimaatλ λSuusi. Daidλ λPiiduru ii abiaadλλ dai soigλλldacai sosua.

27

¹ Dai mosmaasicai vllasi atlatlaanladamigadl aprapaali lamadu apipiscali judidíu glnaatagi isducatai muaagi lSuusi. ² Dai vulicami blacai lSuusi dai mll tllgi lPilaato, lgai artlaanladamigadl Judeelra oidacami.

³ Aidlsidl lUudasi ismaacldl gatllgi lSuusi tll mslcamuaa agaitadai lSuusi alia soigllli dai lma duucal gatlgito. Dai lramu vuidacai vllasi goamo coobai dan baivustaama piisu lbaitlguucacamigadl papaali judiuúu lamadu apipiscali. ⁴ Daidl itlatldai:

—Alia soimaasi idui aanl gatllgidacai lmo cllli maigrlra caatcaml mlai muaana —astlatldai lUudasi.

Dlmos lgai aa noragi daidl itlatldai:

—¿Dai gomaasi tumaasi lrglrvlltarl aatml? Aapi lllgi lrglduñi —astlatldai.

⁵ Taidl lUudasi ami lgl quiuupai lrana suuli ltu-miñsi, dai ii dai glvuliji.

⁶ Taidl lbaitlguucacami aprapaali lmpagi ltumiñsi daidl itlatldai:

—Maibaiga isvllnaida aatml gogaa tumiñsi ismaacldl gloldi oodami Diuusi aa duiñdadl vlltarl. Idi tumiñsi lnamagadl llrai cascldl —astlatldai.

⁷ Dai aipaco glnaagi sai lgai tumiñsicldl savlda agai lmo dlvlllrai siaaco Aajatadami tllgidu dai ami viaaca aagai siaaco yaasapadagi ismaacldl maitlroidacami ami.

⁸ Dai Dvlllrai llrai tllgidu asta sivi ucami. ⁹ Poduucal lrldui ismaacldl llquioma aagai Jeremiasicarú Diuusi ñiooquituldiadamigadl daidl icaiti: “Ljudidíu tlatlaanladamigadl vuuquia agai goamo coobai dan baivustaama piisu plaata ismaacldl baiga duu dai aa namlquida

gocalli ismaaclda gatlagi gogamai calli. ¹⁰ Dai lgaiclda gasavali agai ldlvllrai ismaaclda Aajatadami tllagidu, poduucai isduucai giñaagidi giñtlaanldamiga”, ascaiti Jeramiiasicaru.

— — — — —
¹¹ Tai vaidacai lgai lSuusi lgal tlaanldami vuitapi tai lgai tlcacai daidl itlatldai:

—¿Aaripasi lrraígadl judidíu? —astlatldai.

Taidl lSuusi itlatldai:

—Vaavuava, ljl —astlatldai.

¹² Taidl lbaitlguucacamigadl lrapaali lmadu lripiscali gariarl vuupai dlmos lSuusi maiaa noragi tomali lmo ñiooqui. ¹³ Taidl lPilaato itlatldai:

—¿Maitarls cal aapi vllsi goovai mlsmaaclda aagai glvui? —astlatldai.

¹⁴ Taidl lSuusi vllsclarl maiaa noragi tomali lmo istumaasi, dai poduucai lgal tlaanldami maitll istumaasi glatlgituagi.

— — — — —
¹⁵ Vaidl lPilaato dadagitoiña lmo maisapicami aidl siaa duudagarl lgi poduucai glviidacatadai lgai isdadagitoldiadagi loodami lgi ismaaclda iprliadagi lgai.

¹⁶ Vai ami maisacarlrl cuupicatadai lmo cllli Baraavási tllagiducami ismaaclda tomasioorl cajiomacatadai. ¹⁷ Tai aidlsi loodami glnlmpagi lPilaato tlcacai daidl itlatldai:

—¿Maaclda iprlidi aapiml isdagitua aanl Baraavási silSuusi ismaaclda Cristo aagai? —astlatldai.

¹⁸ Lgai maatlcatadai ismoscoimudadl tadacatadai lbaitlguucacamigadl lrapaali dai casclda gatlagi lSuusi.

¹⁹ lPilaato quiaa daacatadai ldudunucamirl taidl looñigadl ootosi ñiooqui daidl itlatldai:

—Maitiglavapasada aapi gosallli clla tuigacami lla-
madu. Tuucarla tlatlquimi aanl lmo istumaasi soimasi
lgai vllatarl —asducai ootosi ñiooqui Pilaato ooñigadl.

²⁰ Damos lbaitlguucacamigadl lrapaali lllmadu lrip-
iscali avlnaqui loodami sai baiyoma gataanlna mlsdag-
ituagi Baraavási dai sai muaana lSuusi. ²¹ Taidl lglal
tlaanldami lpramu ñioo dai tlcacai loodami daidl itlat-
dai:

—¿Maacldl goovai vlgoocai siooma iprlidi aapiml
isglndagitolda aanl? —astlatldai.

Tai lgai aa noragi daidl itlatldai:

—Baraavási —astlatldai.

²² Taidl lPilaato tlcacai daidl itlatldai:

—¿Dai goSuusi mlismaacldl Cristo aagai ducatai idu-
una aanl? —astlatldai.

Tai vllscatai aa noragi daidl itlatldai:

—Siisañi curusiaba vai poduu muucuna —astlatldai.

²³ Taidl lPilaato itlatldai:

—¿Tumaasi soimaasi iducami goovio? —astlatldai.

Tai lgai lpramu ijiña daidl itlatldai:

—Siisañi curusiaba, vai poduu muucuna —astlatldai.

²⁴ Aidlsi lPilaato catll iscamaitistui loodamicldl
cavaamioma galcaititai lgai, dai gatai suudagi dai gllico
vllsi loodami vuitapi daidl itlatldai:

—Aanl gia maitlrgiñduñi gosllicldl. Goovai gia
maitlrglrlrl caatlacami, goovai gia lglgi aapiml lrgl-
naa duiñdaga —astlatldai lPilaato.

²⁵ Tai vllscatai loodami aa noragi daidl itlatldai:

—Aatml lllmadu lrglmaamara lrglrlrl vlll-
camicagi —astlatldai.

²⁶ Taidl lPilaato dagitoli Baraavási daidl lPilaato
gatljai msai gllicarsana iquisanaicldl lSuusi dai tllgi
loodami sai curusiaba siisana sai poduu muucuna.

²⁷ Tai gooquiara agla tlaanadami sandaarugada vaidacai ASuusi gamu Pilaato quiidiamu dai vai vlassi ASandaaru dai ami siaaco cacatadai ASuusi vlassi sicoli guuquiva.

²⁸ Matai uupasi yuucuseda ASuusi dai aadi aa yuucusi varagicami sai ara maascamu amo raí, ²⁹ dai moo daama daí amo cooronai uuparaicada duñisicami dai maa amo tlanali sallisa padara novilara. Daida gantootonacada guuquiva ASuusi vuidara dai parunai daida icaiti:

—Sivi gia tlapri oidacamu aapi raigada Ajudidú —ascaiti.

³⁰ Dai sisividimi ara dai balyi tlanali dai agaicada moodana gvai. ³¹ Dai canaato parunacai aramu uupasi yuucusi varagicada dai aramu aadi lagi yuucuseda. Dai boodara vaidacai dai mala siisa agai curusiaba sai poduu muucuna.

³² Dai aidasi utudama iji agai abiaadara vuidara aayi amo calli Simuñi tlagiducami Sireñilara oidacami matai aagidi sai balcaña agai acurusigada ASuusi.

³³ Dai poduucai aayi mala siaaco Gólgota tlagidu. Gólgota icaidaga mooda muuquida. ³⁴ Dai ami oidi uupasi varagada vlanagacami amo doadigami alia acocami sai agaicada palpioma soimaa taatana. Taida ASuusi mosdala dai camaitipali isiiyagi.

³⁵ Dai casiisacai curusiaba dmos maiquiaa muu agai tai gooquiara pllanitudai volao dai poduucai nida agai isioorai ajia agai yuucuseda ASuusi. Dai poduucai aradi istumaasi aagai Diuusi ñioquituldiadamigada daida icaiti: “Sai pllanituda agai volao dai poduucai nida aagai isioorai ajiagi yuucuseda”. ³⁶ Dai ami daraajatai nuucada. ³⁷ Dai curusiaba moo daama daí amo oojai ismaacada gatljai APilaato dai aagai mastuisida gatljai

muaaragai daidλ icaiti: “Idiava λrλSuusi, raígadλ judidíu”, ascaiti loojai.

³⁸ Dai abaana λSuusi siisisa gooca λsivogami λmoco sallisα padλrλ λmai curusiaba dai λgλmai oogisa padλrλ λmai curusiaba. ³⁹ Dai ismaacλdλ amui dλgavusai galnaasi ñiooqui suuligidi λSuusi dai gidai gλnmoomo, ⁴⁰ daidλ itλtλdai:

—Era aapi pλsmaacλdλ dadaitudai λgλλ quiuupaigadλ λjudidíu dai vaica tasaicλdλ ivueeyi λpamu cλlgacλrλ ígλvuusaida aapi λgi. Siaapi λrDiuusi maradλ tλvañiñi bocurusaiñdλrλ —astλtλdai.

⁴¹ Poduucai λλrλ parunai λbaitλguucacamigadλ λpa-paali λλmadu λmamaatλtuldiadami Diuusi sλλlicamigadλ λλmadu λfariseo λλmadu λripiscali dai aipaco gλnaagidi daidλ icaiti:

⁴² —Cλlgacλrλ vuvaitu goovai aa dai goovai λgi gia maitistutuidi iscλlgacλrλ gλvuusaidagi. Issλλlicλdλ λr-vaavoi isλgai λrgλrraíga aatλmλ judidíu vai tλvanλna curusaiñdλrλ tλtai poduucai vaavoituda aatλmλ λλrλ. ⁴³ Goovai povλλlidi siDiuusi nuucada. SiDiuusi sλλlicλdλ oigλdai cλlgacλrλ vuusaidana tuduidλ sivi. Gocaasi gλraagidi goovai saidλ λrDiuusi maradλ —ascaiti λgai.

⁴⁴ Dai asta λλsivogami ismaacλdλ cucurusiaba siisis-apicatadai ami sonuana λSuusi galnaasi ñioocai λgai vui vλλsi.

---

⁴⁵ Dai dan duucu vλλsi oidigi tucapi vii vaic oora. ⁴⁶ Dai aidλ coi gλλsλco gλgλrλ iña λSuusi daidλ icaiti:

—Eloi, Eloi, lama sabactani —ascaiti. Asmaacλdλ itliya λlidi giñDiuusiga, giñDiuusiga ¿tuipλsi giñdagito? astλiya λlidi.

⁴⁷ Dai λλmoco ismaacλdλ ami daraajatadai cal ispocaiti λgai daidλ icaiti:

—Dañi vapaidi goovai ʼDiuusi ñiooquituldiadamigada Eliasi —ascaiti.

⁴⁸ Tai otoma ʼmaadutai mʼll dai bli ʼmo visiocoli dai vadʼitu uuvasi varagada ʼʼcocamicada dai ʼmo tootocami cuugara dai ʼvisiocoli dai miaadara dadasdi ʼSuusi sai visiusuna. ⁴⁹ Dʼamos aa itʼʼadai:

—Tʼadagito sabai diviana Eliasi dai cʼʼgacara vuusaidana —astʼʼadai.

⁵⁰ Taidʼ ʼSuusi gʼgara iina dai muu. ⁵¹ Vaidʼ ʼgʼʼ icusi ismaacada ʼgʼʼ quiuupaigadara judidʼu sagiʼcatadai ʼpan ʼʼsi covocami ʼmo sueeyi dai ʼraana sʼʼli sarai tʼcavidara abiaadara matana ucami. Dai dʼvʼʼrai gʼgʼvuli dai oʼoodai taatapai. ⁵² Daidʼ gʼʼcuucupioco siaaco yaasapicatadai ʼcoidada dai mui oodami ismaacada vaavoitudaitadai Diuusi duduaca ʼcoidada saagidaiinda. ⁵³ Dai caduaacacai ʼramu ʼSuusi coidada saagidaiinda daidʼ ʼгаа vʼʼsi vuvaja coidada saagidaiinda dai mʼll Jerusaleenara vaapa tai mui oodami tʼʼ.

⁵⁴ Tai amaasi ʼtʼʼaanʼdamigada sandaaru ʼʼmadu ʼгаа ismaacada nuucadatadai ʼSuusi aidʼsi tʼʼ ʼgai isgʼgʼvuli dʼvʼʼrai dai tʼʼ vʼʼsi ismaacada ʼrʼdui sʼʼlicada duduadimu, daidʼ icaiti:

—Baivaavoi idi cʼʼli sʼʼlicada ʼrʼDiuusi maradʼcatadai ismaacada tʼvʼi tʼvaagiaiinda —ascaiti.

⁵⁵ Dai ami guucatatadai mui ooqui mʼʼcasdara nʼlidi-tadai ʼʼra ismaacada Galileeaiinda oidatucuitadai ʼSuusi dai soicʼitadai. ⁵⁶ ʼgai saagida daraajatadai Marʼa Madaliina, dai Marʼa Jacovo dʼʼda dai Osee dʼʼda, dai Zevedeo marada dʼʼda.

⁵⁷ Dai caurui tai ami divia ʼmo cʼʼli gʼʼviidacami Osee tʼʼgʼiducami. ʼgai ʼrʼArimateeara oidacami, ʼgai ʼrʼvaavoitudadami ʼSuusi ʼʼra. ⁵⁸ Dai amaasi ʼgai nʼlidamu ʼPilaato dai taʼ ʼSuusi tuucugada. Taidʼ ʼPilaato gatʼjai

m̄sai t̄l̄l̄gidana. ⁵⁹ Dai t̄l̄vañdakai ʌSuusi ami curusi-aiñd̄l̄r̄l̄ dai ʌmo icusi maitucuracamīl̄r̄l̄ biisa. ⁶⁰ Daid̄l̄ ʌOsee casi gat̄l̄jaitadai coocodagai ʌmo vavuana m̄sai ami yaasana sīl̄l̄scad̄l̄ muquiagi ʌgai d̄l̄mos ʌSuusi ami t̄l̄l̄ ʌgai. Dai cacuupacai ʌquitaagiña ʌmo ḡl̄l̄ odaic̄l̄d̄l̄ daīvunu ii. ⁶¹ Vai ami daacatadai ʌMaría Madaliña ʌl̄madu ʌḡl̄mai María siaaco yaasapicatadai ʌSuusi sonuana.

-----
⁶² Aid̄l̄ ʌr̄l̄tasaicatadai istuigaco baivuaadana ʌgai v̄l̄l̄si dai siaadiqui ʌrib̄l̄staragaicatadai istuigaco maitisuma vuaadana ʌgai. Dai siaadiqui ʌbait̄l̄guucacamigad̄l̄ ʌpapaali judid̄i, ʌl̄madu ʌfariseo m̄l̄l̄ n̄lidamu ʌPilaato ⁶³ daid̄l̄ it̄l̄t̄l̄dai:

—T̄l̄gito aat̄m̄l̄ ʌyaatavogami Suusi aid̄l̄si quiaa oidacatadai ʌgai iscaititadai sai vaica tasaic̄l̄d̄l̄ duaca agaitadai ʌgai coidad̄l̄ saagidaiñd̄l̄r̄l̄. ⁶⁴ Casc̄l̄d̄l̄ gat̄l̄aañiñi m̄sai c̄l̄l̄ga nuucadacana m̄l̄l̄ca siaaco yaasari ʌSuusi vaica tasai uucami vai poduucai maidadana ʌSuusi mamaat̄l̄rdamigad̄l̄ tucar̄l̄ vai maib̄l̄l̄na ʌtuucugad̄l̄ vai gooquīl̄r̄l̄ maipocaitiada ʌgai iscaduaaca. Dai poduucai ʌgooquīl̄rdad̄l̄ yaatagi vaamioma maic̄l̄l̄gad̄l̄ucagi sīl̄tuucamid̄l̄r̄l̄ —ast̄l̄t̄l̄dai.

⁶⁵ Daid̄l̄ ʌPilaato it̄l̄t̄l̄dai:

—Moguuca giñsandaaruga. Vaidacai aapim̄l̄ dai m̄l̄l̄ca siaaco cayaasa ʌSuusi c̄l̄l̄ bai duña isistutuidi di vai poduucai maib̄l̄l̄na ʌmuuquiad̄l̄ —ast̄l̄t̄l̄dai ʌPilaato.

⁶⁶ Dai iji dai m̄l̄l̄ c̄l̄l̄ga baidui siaaco yaasapicatadai ʌSuusi dai seerac̄l̄d̄l̄ bidasa dai ami seeraba daí ʌseeyogad̄l̄ ʌḡl̄l̄ bait̄l̄c̄l̄aacamigad̄l̄ ʌromamano. Vai ami daraajatadai ʌsandaaru ʌl̄r̄l̄.

28

¹ Dai cadaivunucai libastaragai tasara dai camaasimi oidigi tumiñoco daida Maria Madaliña madu agmai Maria iji malca siaaco yaasapicatadai Suusi. ² Tai todian duucai gigivuli dalarai, mo Diuusi tlaañicarud tlvai tvaagiaiñdara cascada. Dai alcai malca siaaco yaasapicatadai Suusi maigovai daitu lodai istucada cuupicatadai agai dai daama daiva lodai. ³ Dadadacai agai lpan duucai pldocdami dai yucuseda lpan lsi tootuja clvai. ⁴ Mostalgacai sandaaru Diuusi tlaañicarud giigivuli duduaadimucai dai camoscoidada duucai vii. ⁵ Dai amaasi Diuusi tlaañicarud italdai looqui:

—Maitavar duduaadicuda. Aan clga maatl isgaagai aapim Suusi ismaacada curusiaba gsiisatu. ⁶ Dai agai maitipu tami casiat duaaca isduucai aagitatadai agai. Baigovai avr iimi dai ñlida siaaco caatcatadai agai. ⁷ Iimlavurai otoma dai mal aagida mamaatrdamigada iscaduaaca agai coidada saagidaiñdara dai sivi imia agai agai gnbaitlequi Galileamu dai ami tlagimu aapim. Goovai vralsi ismaacada gnaagida ñagai aan —astaldai.

⁸ Taida looqui otoma iji abiaadara baigaliatugai dai duduaadimutugai. Dai voopoigi dai mal graagida agai aatmal mamaatrdamigada Suusi vlsi istumaasi aagidi Diuusi tlaañicarud. ⁹ Dai aidsi voopigitadai agai tai vuidara aayi Suusi dai viaatuli. Tai agai abaana gn-tootonacada guuquiva Suusi dai siaa duutuli dai taatalcasoda. ¹⁰ Tai agai italdai:

—Maitavar duduaadicuda. Iimivurai dai mal aagida giñaduñi vai iimna Galileamu dai ami giñlagimu agai —astaldai.

¹¹ Aidasi looqui gamu iimlitadai taidl asandaaru chilalqui caayamu iji dai aagidi lbaitlguucacamigadl arpaligadl ljudidfu vllsi istumaasi arldui. ¹² Taidl lbaitlguucacamigadl iji dai mll aatagi lgai arpipiscali lmadu dai nlida aagai isducatai iduñiagi. Dai gooquilal aa namlqui lgai mui tumiñsi asandaaru ¹³ daidl itatl dai:

—Aagidavurai aapiml situcarl coocoslcatadai aapiml sai dada lSuusi mamaatardamigadl dai blalai ltuucugadl lSuusi. ¹⁴ Islglal tlaanldami maatia goovai aatml atlbai duñiagi lgai lmadu cascldl maitlslanduñia lgai —astatl dai.

¹⁵ Taidl asandaaru vui ltumiñsi dai iji dai mll aagidi istumaasi aagidi lgai. Dai poduucal aagai ljudidfu asta sivi ucami.

— — — — —
¹⁶ Dai poduucal iji aatml baivustaama dan lmoco mamaatardamigadl lSuusi gamu Galileeamu lmo quidiamu siaaco aagai lSuusi. ¹⁷ Dai aidasi tll aatml lSuusi siaa duutuli dlmos lmmoco glraaduñi maicllga vaavoitudaitadai. ¹⁸ Taidl lSuusi abaana clquiva aatml dai povartatl dai:

—Aanl via lmo sallicami dai vaamioma gatlaanli tlnaagilal dai tami oidigalal. ¹⁹ Iimldavurai aapiml dai aagida oodami vllsi oidigalal oidacami sai aliñsi glaagai isvaavoitudai iñsaanl lrlccllgacarl vuviadami dai poduucal lrgiñmamaatardamicagi. Ismaacldl vaavoitudai lgai gia varaconavurai Diuusi glrooga guvucadadlclldl dai giñguvucadagacldl, aanl arDiuusi maradl, dai Diuusi lbladl guvucadadlclldl vai poduucal maatiagi aa iscaavoitudai lgai. ²⁰ Dai maatatlldavurai sai llgidiña vllsi istumaasi glnaagidi aanl. Maatlavurai aapiml iñsaanl glnllmadu daaca iñgai vlls tasai ugitalcai oidigi ucami —gartatl dai lSuusi.

MATAIVO 28:20

125

MATAIVO 28:20

Mosλcaasi.

Diuusi ñiooquidΛ utuducami oodamicΛdΛ
New Testament in Tepehuan, Northern (MX:ntp:Tepehuan,
Northern)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del Norte [ntp], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Northern

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Updates
eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 2 Sep
2018

1cd37655-9109-5b5b-ab5d-6e755e5aa421